

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1925:37
KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE

RÖRANDE

KUNGL. VÄG- OCH VATTENBYGGNADS- KÅRENS OMORGANISATION

AVGIVET DEN 31 OKTOBER 1925

AV

SÄRSKILT TILLKALLADE SAKKUNNIGA

S T O C K H O L M

1 9 2 5

Statens offentliga utredningar 1925

Kronologisk förteckning

1. Utredning av vissa frågor rörande privatläroverken. Norstedt. 171 s. 2 pat.-tab. **E.**
2. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 31. Den svenska tvättmedelsindustrin med särskild hänsyn till förhållandena före världskriget. Av H. Heimtuger. Marcus. 108 s. **Fi.**
3. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 29. Den svenska skoindustrin med särskild hänsyn till förhållandena före världskriget. Av W. Smith. Tullberg. 104 s. **Fi.**
4. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 30. Den svenska cementindustrin med särskild hänsyn till förhållandena före världskriget. Av O. Edström. Marcus. 48 s. **Fi.**
5. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 32. Den svenska porslinsindustrin med särskild hänsyn till förhållandena före världskriget. Av E. W. Tullberg. Tullberg. 64 s. **Fi.**
6. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 33. Tryckeri- och pappersförädlingsindustri i Sverige. Av F. Hilgerdt. Marcus. 125 s. **Fi.**
7. Underofficerssakkunnigas yttrande och förslag jämte personalrepresentanternas särskilda yttrande. Fahlgren. 140 s. **Fö.**
8. Betänkande med utredning och förslag angående socialförsäkringens organisation. Norstedt. viij, 355 s. **Fi.**
9. Betänkande med förslag till grunder för avsättning till de under Kungl. kommunikationsdepartementet lydande affärsdrivande verkens förnyelsefonder samt för användning och placering av förnyelsefondernas medel. Norstedt. 44 s. **K.**
10. Förslag till förordning angående statlig inkomst- och förmögenhetsskatt jämte motiv. Norstedt. 40 s. **Fi.**
11. Det svenska skogsbrukets förutsättningar och historia. Av N. Schager. Tiden. viij, 168 s. **Fi.**
12. Sveriges erskilda skogar. Av N. Schager. Tiden. viij, 369 s. **Fi.**
13. Byggnadsstyrelsesakkunnigas betänkande angående omorganisation av byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå m. m. Marcus. 110 s. **K.**
14. Utkast till ändrad lydelse av 1—12, 19, 21—24, 26, 28—35, 40 samt 48 och 49 §§ i kungl. stadgan den 22 juni 1920 med vissa föreskrifter angående domsagornas förvaltning. Marcus. 39 s. **Ju.**
15. Betänkande angående ordnandet av statens byggnadsverksamhet inom Stockholm. Centraltr. xvj, 527 s. 12 pl. **K.**
16. Konsumentkooperationen i Sverige. Av A. Gjöres. Tiden. (8), 168 s. **Fi.**
17. Betänkande rörande det s. k. Genèveprotokollet angående avgörande på fredlig väg av internationella tvister. Norstedt. 148 s. **U.**
18. Betänkande beträffande vattenfallsstyrelsens landsbygdstaxor m. m. Marcus. 167 s. 7 bil. **K.**
- 19—20. Utredning rörande fiskerättsförhållandena vid rikets kuster. Del 1. 389 s. Del 2. 232 s. Marcus. **Jo.**
21. Förslag till lag om försäkringsavtal m. m. Norstedt. 388 s. **Ju.**
22. Förfalskningsbrotten. Förberedande utkast till strafflag. Speciella delen. 6. Av J. O. W. Thyren. Lund, Berling. vj, 249 s. **Ju.**
23. Förslag till lönerereglering för landsfogdar och landsfiskaler m. m. Marcus. 172 s. **S.**
24. 1921 års pensionskommittés betänkande. 4. Betänkande med förslag till militär tjänstepensionslag. Idnn. 160 s. **Fö.**
25. Förslag till lag om dödande av förkommen handling m. m. Norstedt. 32 s. **Ju.**
26. Förslag till lag om gälds betalning genom penningars redsättande i allmänt förvar. Norstedt. 21 s. **Ju.**
27. 1923 års taxeringskommittés betänkande angående omorganisation av taxeringsväsendet. Marcus. vj, 275 s. **Fi.**
28. Betänkande och förslag rörande ändring i strafflagens bestämmelser om preskription av straff. Lund, Berling. 57 s. **Ju.**
29. Betänkande med förslag till motverkande av arbetslöshet genom anordnande av allmänna arbeten. Norstedt. 76 s. **S.**
30. Studier rörande industriell demokrati i Norge, England, Tjeckoslovakien och Österrike. Av A. Molin och R. Sohlman. Norstedt. 169 s. **S.**
31. Om vägbeskattningsens ordnande. En undersökning i anledning av 1921 års kommunalskattekommittés betänkande angående den kommunala beskattningen. Marcus. 68 s. **Fi.**
32. Utredningar och förslag angående inrättande av fasta försöksgårdar. Svanbäck. 111 s. **Jo.**
33. Betänkande och förslag angående ändrad organisation av väg- och vattenbyggnadsväsendet. Beckman. 119 s. **K.**
34. Betänkande med förslag till reviderad lag om arbetarskydd. Norstedt. (2), 118 s. **S.**
35. Utredning angående den kommunala skattentjämningen. Av C. W. U. Knylenstierna. Marcus. 159 s. **Fi.**
36. Betänkande och förslag angående beredande av förbättrad pensionering från prästerskapets änke- och pupillkassa m. m. Hægström. 91 s. **E.**
37. Betänkande rörande Kungl. väg- och vattenbyggnadskärens omorganisation. Norstedt. 78 s. **K.**

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = eklelesiastikdepartementet, **Jo.** = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1925:37

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

B E T Ä N K A N D E

RÖRANDE

KUNGL. VÄG- OCH VATTENBYGGNADS- KÅRENS OMORGANISATION

AVGIVET DEN 31 OKTOBER 1925

AV

SÄRSKILT TILLKALLADE SAKKUNNIGA

STOCKHOLM 1925

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

253508

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1100 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

Till Statsrådet och Chefen för Kungl. Kommunikationsdepartementet.

Den 11 april 1924 bemyndigade Kungl. Maj:t statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet att tillkalla högst fem sakkunniga för att inom departementet biträda vid utredning av vissa frågor rörande väg- och vattenbyggnadskårens organisation och därmed sammanhängande spörsmål ävensom att, därest sådant för behandling av särskild fråga visade sig erforderligt, låta höra ytterligare sakkunniga.

På grund av det sålunda givna bemyndigandet tillkallades såsom sakkunniga undertecknade Meurling och Virgin samt distriktschefen vid statens järnvägar, civilingenjören C. A. Schultz. Därjämte anbefalldes undertecknad Gärde att i erforderlig utsträckning deltaga i berörda utredningsarbete. Slutligen uppdrogs åt undertecknad Meurling att i egenskap av ordförande leda de sakkunnigas förhandlingar.

Sedan distriktschefen Schultz avlidit, tillkallades såsom sakkunnig efter honom undertecknad Larsson.

Såsom sekreterare hos de sakkunniga har tjänstgjort undertecknad Bredberg.

Till fullgörande av sitt uppdrag få de sakkunniga härmed vördsamt överlämna »Betänkande rörande Kungl. Väg- och Vattenbyggnadskårens omorganisation».

Slutligen överlämnades till de sakkunniga med skrivelse den 16. maj 1924 vissa handlingar rörande väg- och vattenbyggnadsstyrelsens samband med väg- och vattenbyggnadskåren m. m. för att tagas i övervägande vid avgivande av det de sakkunniga lämnade uppdraget.

Ifrågavarande handlingar återställas härjämte.

Stockholm den 31. oktober 1925.

C. MEURLING.

A. B. GÄRDE.

ANTON LARSSON.

E. VIRGIN.

Axel Bredberg.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DIVISION OF THE PHYSICAL SCIENCES
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
5408 S. UNIVERSITY AVE.
CHICAGO, ILL. 60637
U.S.A.
TEL. (312) 835-5000
FAX (312) 835-5000
E-MAIL: CHEM@CHICAGO.EDU
WWW: WWW.CHEM.EDU
CHICAGO, ILL. 60637
U.S.A.
TEL. (312) 835-5000
FAX (312) 835-5000
E-MAIL: CHEM@CHICAGO.EDU
WWW: WWW.CHEM.EDU

CHICAGO, ILL. 60637 U.S.A.

Innehållsförteckning

	Sid.
I. Kortfattad historik.	
1. Väg- och vattenbyggnadskårens tillkomst	5
2. Väg- och vattenbyggnadskårens utveckling och nuvarande organisation	6
II. Redogörelse för förslag och yttranden m. m. rörande väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation 1915—1924.	
1. 1915 års utlåtande och förslag angående väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation	8
2. Kungl. Maj:ts proposition till 1917 års riksdag angående väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation	11
3. Sammanfattning av vissa yttranden rörande väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation, infordrade med anledning av 1917 års riksdagsbeslut m. m.	12
4. Väg- och vattenbyggnadskårens omorganisationsfråga efter år 1918 .	
III. De sakkunnigas uppdrag	25
IV. Behov för militära ändamål av ingenjörer utöver å stat fast anställda sådana	27
V. Tillgång av ingenjörer, som genomgått tekniska högskolan eller Chalmers tekniska institut, högre avdelningen	29
VI. Översikt över nu tillämpade grunder för ingenjörsbehovets tillgodoseende	32
VII. Allmänna synpunkter och riktlinjer rörande väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation	33
VIII. Av de sakkunniga föreslagen organisation.	
1. Organisationens uppgift	41
2. Tekniska kårens ställning, ledning och sammansättning	42
3. Anställning, befordran, tjänsteställning m. m.	46
4. Tjänstgöringsskyldighet	50
5. Avlönings- och pensionsförmåner m. m.	53
6. Kostnadsberäkning	55

IX. Sambandet mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadskåren	58
X. Övergångsbestämmelser	61

Bilagor:

1. Kongl. Maj:ts nådiga Reglemente för Väg- och Vattenbyggnads-Corpsen.
 2. Sammanställning av de sakkunnigas på grundvalen av myndigheternas uppgifter utförda beräkningar angående behovet av ingenjörer vid mobilisering.
 3. Tabell över tillgången å ingenjörer, utexaminerade från tekniska högskolan och Chalmers tekniska institut, högre avdelningen.
 4. Grafisk framställning av förslag till Kungl. Tekniska kårens organisation.
 5. Förslag till instruktion för Kungl. Tekniska kåren.
-

I. Kortfattad historik.

1. Väg- och vattenbyggnadskårens tillkomst.

Uti nådig proposition till rikets ständer år 1850 föreslogs bildandet av en under styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader lydande civilingenjörskåren eller väg- och vattenbyggnadskår med uppgift att uppgöra och granska planer till allmänna arbeten samt leda eller utöva tillsyn över dessas utförande. Kåren skulle rekryteras av ingenjörer, utbildade vid en särskild lärokurs för civilingenjörselever vid Mariebergs artilleriläroverk. Ständerna ansågo visserligen, att det med propositionen avsedda ändamålet kunde vinnas, utan att någon med styrelsen införlivad särskild väg- och vattenbyggnadskår uppfördes å stat eller försåges med fasta löner, men instämde dock i framställningen om nödvändigheten att äga erforderlig tillgång på skickliga ingenjörer för ledning och tillsyn vid verkställigheten av allmänna arbeten samt anvisade även det äskade beloppet till avlöning eller arvoden för styrelsen och dess tjänstebiträden. Med anledning härav fann Kungl. Maj:t, att den ifrågasatta väg- och vattenbyggnadskåren borde endast ad interim organiseras, och att avlöning skulle tillförsäkras därvid anställda tjänstemän blott i form av arvoden eller traktamenten för de tider, då verklig tjänstgöring vore dem uppdragen. I samband härmed fastställde Kungl. Maj:t den 22. december 1851 reglemente för »Väg- och Wattenbyggnads-Corpsen» (bilaga 1).

Kårens ändamål var att tillhandagå styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader i den befattning med allmänna arbeten, som enligt gällande instruktion tillkomme densamma. Ehuru sålunda kårens egentliga befattning var civil, erhöll den en militär organisation, emedan »erfarenheten visat, att vid tillfällen, där en skicklig officer haft befälet över ett arbete, som erfordrat större arbetsstyrka, det utförts med ordning och drift, vilket vore att tillskriva dels den omständigheten, att en officer har flera band på sitt uppförande, och dels att den svenske arbetaren är van vid hörsamhet mot tjänstemän, som själva stå under militär disciplin». Som ytterligare skäl för kårens organisation på militärisk fot åberopade styrelsen i sitt underdåniga förslag till kårens organisation »dels erfarenheten, att vid tillfällen, då kommenderad trupp använts till större arbetens utförande, det befunnits oundgängligt, att arbetsbefälhavaren varit officer, emedan civil tjänsteman icke, utan att ständigt påkalla biträde av truppens eget befäl, kunnat ordna vissa delar av de nödiga arbetsdetaljerna, dels ock att Väg- och Wattenbyggnads-Corpsen till huvudsaklig del nu kunde uppsättas med den personal, som sedan flera år utgjort styrelsens tjänstebiträden och varav Bureau-Chefen, Distrikt-Cheferne och de vid Bureaus tekniska avdelning anställda personer redan vore officerare i

Flottans Mekaniska Corps, vadan endast en överflyttning med innehavande grader komme för dem i fråga».

Enligt reglementet skulle kåren bestå av en överste och chef, tillsvidare chef i styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader, en överstelöjtnant, byråchef i styrelsen, fem majorer, distriktschefer i väg- och vattenbyggnadsdistrikten, samt ett tillsvidare icke bestämt, efter behovet lämpat antal officerare av kaptens- och löjtnantsgraderna, bland vilka tre disponibla för den tekniska detaljen vid styrelsens byrå, fem underordnade distriktscheferna och de övriga till förfogande för särskilda kommenderingar.

Kårchefen skulle hava tillsyn över att kårens officerare fullgjorde sina skyldigheter, samt att ordning och disciplin iakttoges inom kåren, som i detta hänseende liksom i fråga om subordination och ansvarsbestämmelser för tjänstefel lydde under krigslagarna. Särskild uniform fastställdes, avsedd att bäras vid de stationer, där militär kommendering var sysselsatt med arbete, och för övrigt vid de tillfällen, då sådant för militära kårer var föreskrivet. Under krig kunde kårens officerare, i händelse av behov, kommenderas till ingenjörstjänstgöring vid armén.

Vid kårens första uppsättning kunde officerare ej blott vid flottans mekaniska kår utan även vid armén eller flottan erhålla transport till väg- och vattenbyggnadskåren. Därefter fordrades som villkor för inträde minst 21 års ålder, minst två års tjänstgöring vid något allmänt arbete eller vid undersökningsförrättningar med vitsord om färdighet i förekommande göromål och fallenhet för ingenjörsycket, samt godkänd avgångsexamen från den vid Mariebergs artilleriläroverk för ingenjörselever bestämda lärokursen.

I övrigt hade kårchefen i avseende å kårens rekrytering samma åligganden som regements- och kårchefer i allmänhet.

Befordran från löjtnants till kaptens grad skulle i allmänhet ske efter tjänsteålder. Befordran till högre grad skulle däremot ske utan avseende å tur. Till major kunde även anmälas i yrket särdeles utmärkt person utom kåren.

Avlöning utgick vid särskild kommendering för de officerare, vilka åtnjoto arvoden av väg- eller vattenbyggnadsstyrelsens avlöningsanslag, i form av extra arvoden eller dagtraktamenten samt ersättning för resor. Övriga officerare åtnjoto för varje dem tilldelad befattning särskilt bestämda arvoden eller traktamenten jämte reseersättningar.

2. Väg- och vattenbyggnadskårens utveckling och nuvarande organisation.

I det föregående omnämnda, år 1851 fastställda »reglemente för Väg- och Vattenbyggnads-Corpsen» äger alltfört giltighet. Kåren har sålunda för närvarande i stort sett samma organisation som vid sin tillkomst. De förändringar, som härutinnan vidtagits, hava huvudsakligen berört villkoren för inträde i kåren samt personalens militära ställning och krigstjänstgöringsskyldighet.

I samband med den högre tekniska utbildningens omläggning i vårt land bestämdes genom kungl. brev den 12. juni 1885, att såsom villkor för inträde i kåren skulle fordras att hava genomgått dels den fyraåriga lärokursen i fackskolan för väg- och vattenbyggnadskonst vid tekniska högskolan, dels en kort praktisk och teoretisk kurs i artilleri- och befästningskonst m. m., dels slutligen att efter slutad kurs vid tekniska högskolan hava tjänstgjort minst tre år vid något allmänt arbete eller undersökningsförrättning ävensom ådagalagt egenskaper, som fordras för ledningen av större arbetsföretag.

Den militära kursen fick till en början en varaktighet av omkring 7 månader. Redan genom kungl. brev den 19. oktober 1894 utsträcktes dock den militära utbildningen till omkring $7\frac{1}{2}$ månader utöver stadgad värnpliktstjänstgöring. För att underlätta aspiranternas vid väg- och vattenbyggnadskåren inträde såsom officerare i fortifikationens reserv anordnades vidare i samband härmed särskilda reservofficerskurser. Därjämte reglerades vissa befördringsförhållanden m. m. för reservofficerare, vilka tillika voro officerare vid väg- och vattenbyggnadskåren. Slutligen förordnade Kungl. Maj:t den 6. april 1900, att officers- eller reservofficersaspirant vid fortifikationen, vilken fullgjort vad enligt gällande föreskrifter erfordrades för vinnande av anställning såsom reservunderlöjtnant i fortifikationens reserv, kunde utan att hava genomgått ovannämnda aspirantkurs i artilleri- och befästningskonst, vinna inträde vid väg- och vattenbyggnadskåren, därest han i övrigt uppfyllt stadgade villkor i tekniskt hänseende. Sedan nämnda år hava sålunda tvenne vägar stått till buds för vinnande av militär kompetens för anställning i kåren. Under senare år har emellertid reservofficersvägen uteslutande anlitats.

Vad beträffar personalens militära ställning förordnade Kungl. Maj:t den 9. februari 1906, att officerare vid väg- och vattenbyggnadskåren skulle räknas till arméns övertaliga personal, i den mån det följde av de för denna kår gällande särskilda bestämmelser. Uti nu gällande förordning, utfärdad den 5. november 1915, äro emellertid officerare, tillhörande väg- och vattenbyggnadskåren, icke upptagen bland arméns övertaliga personal.

Enligt gällande bestämmelser lyder väg- och vattenbyggnadskårens personal under strafflagen för krigsmakten i huvudsak endast under den tid, den fullgör militär tjänstgöringsskyldighet.

Rörande personalens krigstjänstgöringsskyldighet förordnades den 14. februari 1913, att densamma kunde inkallas till militär tjänstgöring, då värnpliktiga inkallades till rikets försvar, ändock att inkallelsen icke avsåge mobilisering, samt då beväring hastigt inkallades till repetitionsövning.

För närvarande (enligt svenska arméns rulla 1925) består väg- och vattenbyggnadskåren av: 1 överste, samtidigt överdirektör och chef för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, 8 överstelöjtnanter, varav två byråchefer vid samma styrelse och två distriktschefer i väg- och vattenbyggnadsdistrikt, 38 majorer, varav fem distriktschefer i väg- och vattenbyggnadsdistrikt, samt 121 kapteener och 69 löjtnanter eller inalles 237 officerare.

För samtliga officerare inträder skyldighet att avgå ur kåren först vid 65 års ålder.

All disponibel personal tages vid mobilisering i anspråk för vissa befattningar vid högre kvarter och staber samt vid ingenjörtekniska formationer av olika slag.

II. Redogörelse för förslag och yttranden m. m. rörande väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation 1915—1924.

1. 1915 års utlåtande och förslag angående väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation.

Till följd av en motionsvis gjord hemställan anhöll 1914 års andra lagtima riksdag i skrivelse den 14. september samma år, att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande, huruvida icke väg- och vattenbyggnadskåren lämpligen borde omorganiseras i syfte att höja dess militära användbarhet och göra den till en vid krigstillfälle duglig officersreserv till fortifikationen. Med anledning härav tillkallades särskilda sakkunniga att verkställa utredning rörande omorganisationen av kåren i det av riksdagen angivna syftet, vilka den 31. december 1915 avgåvo utlåtande och förslag till kårens omorganisation. En kortfattad redogörelse för nämnda utlåtande och förslag synes i detta samband böra lämnas.

Kårens militära uppgift skulle i stort sett vara att stå till förfogande för ingenjörsofficerstjänstgöring vid hären och marinen.

Genom utbildningstidens utsträckning enligt 1914 års värnpliktslag till 485 dagar för studenter (likställda) hade behovet av plutonsbefäl till en viss grad blivit tillgodosett vid samtliga truppslag, med undantag för ingenjörtrupperna. Ganska höga fordringar i tekniskt hänseende måste nämligen ofta ställas på plutonsbefälet vid dessa trupper. Detsamma intogs även en icke oväsentligt självständigare ställning än vid andra trupper. Krav på taktisk skolning och taktiskt omdöme gjorde sig även gällande i ingenjörtruppernas verksamhet, icke blott i fråga om de kadmässiga ingenjörtruppformationerna, utan även vid ingenjörformationerna i härens rygg. Värnpliktsbefälet vore med hänsyn härtill icke ägnat att vid ingenjörtrupperna tillgodose behovet i fält av dylika befälhavare för pluton och motsvarande förband, då någon förlängning av utbildningstiden för vissa grupper av vapenföra studenter icke kunde ifrågasättas. Icke heller kunde befälsbehovet tillgodoses med reservofficerare. Antalet reservofficerare vore nämligen jämförelsevis ringa och deras utbildningstid för kort. Det kraftigaste medlet och tillika det enda, som kunde tillgripas, vore en sådan omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren, att dess militära användbarhet höjdes.

Med dessa utgångspunkter fick förslaget i fråga en utpräglad militär läggning. Detta framträder särskilt i avseende på de militära fordringarna för inträde i kåren samt kraven på tjänstgöring i fred. Härvid torde man hava utgått ifrån, att de yngre officerarna skulle i fält kunna tagas i anspråk för tjänstgöring vid ingenjörtruppförband i egentlig mening och de äldre användas för självständig uppdag av stabsartad natur.

Varken den s. k. aspirantlinjen eller reservofficerslinjen medgåve tillräcklig skolning för inträde i kåren. En förkortad underbefälsutbildning till förmån för officersutbildningen vore ej heller lämplig med hänsyn till behovet av underbefäl vid ingenjörtrupperna samt därav följande olikhet vid utbildningen i förhållande till studenter och officersaspiranter. En fullständig officersutbildning bleve åter alltför betungande. Därför föreslogs en förkortad officersutbildning med början som officersaspiranter efter avlagd studentexamen men med avslutning omkring tre månader tidigare än för dessa nämligen i slutet av augusti 3:dje året. Utbildningen skulle sålunda äga en varaktighet av omkring 26 månader eller 780 dagar. För anställning som officersaspirant vid väg- och vattenbyggnadskåren skulle gälla samma villkor som för sådana aspiranter vid armén i övrigt. Efter avslutad officersutbildning skedde konstituering till fänrik.

Såsom fänrik fullgjordes repetitionsövning. Sedan utnämning till underlöjtnant skett efter avslutad ingenjörsutbildning vid tekniska högskolan, fullgjordes i denna grad dels en repetitionsövning, dels en militärkurs av tre månaders varaktighet. Sistnämnda kurs hade till syfte att förbereda väg- och vattenbyggnadsofficeren för de ansvarsfulla och mera självständiga uppgifter, som kunde komma att påläggas honom utanför den egentliga trupptjänstens ram.

För löjtnanter och yngsta årgången kaptener föreslogs trupptjänstgöring. Minst vart fjärde år skulle sådan tjänstgöring fullgöras med en varaktighet, motsvarande en repetitionsövning. Antalet övningar beräknades till minst tre och högst fyra.

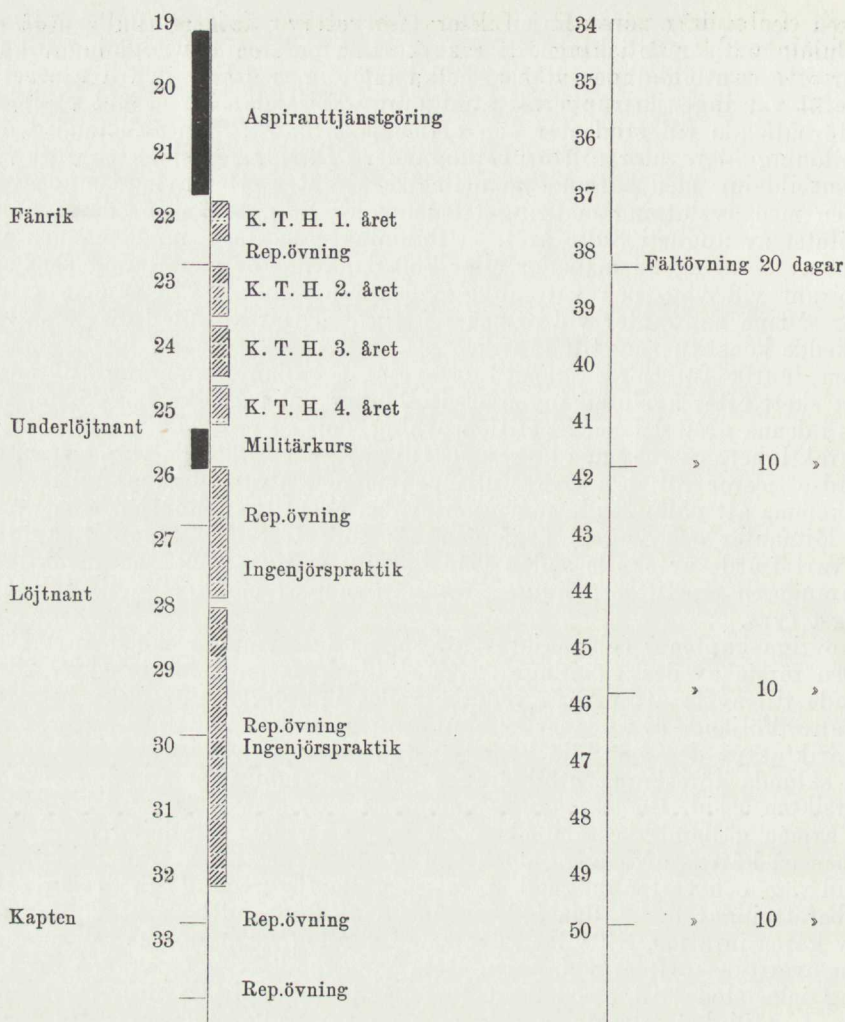
För övriga kaptener och majorer föreslogos fältövningar minst vart fjärde år. Den första av dessa övningar, som skulle hava en varaktighet av 20 dagar, hade till syfte att utröna vederbörandes lämplighet för olika befattningar i fält. Följande övningar, som skulle fortgå endast under 10 dagar, skulle mera inriktas på den speciella krigstjänstgöringen.

Den sålunda föreslagna utbildningen och tjänstgöringen framgår närmare av översikten å sid. 10.

Vid armén gällande bestämmelser för avgång från anställning skulle även tillämpas på kårens officerare, dock skulle för personal med ordinarie anställning vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gälla för avgång från vederbörliga civila befattningar fastställda åldersgränser. I samband härmed skulle en reserv av kåren inrättas, till vilken överåriga skulle överföras. Till denna skulle även överföras officer vid kåren, som på grund av innehavande civil befattning icke stode till omedelbart förfogande för militär krigstjänstgöring, dock med möjlighet till återinträde under vissa villkor, därest detta förhållande upphörde.

Kårens civila uppgift skulle såsom hittills vara att tillhandagå väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i den befattning med allmänna arbeten, som enligt gällande instruktion tillkomme styrelsen. Därför skulle alltiämt chefskapet för och vissa högre befattningar vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bestridas av kårchefen resp. regementsofficerare vid kåren. Till civila befattningar vid förvaltningen av statens allmänna arbeten borde kårens personal vid i övrigt lika förtjänst och skicklighet äga företräde framför andra medsökande.

Fordringarna i avseende å ingenjörteknisk utbildning voro som förut avgångsexamen från den fyraåriga lärokursen i fackskolan för väg- och vattenbyggnadskonst vid tekniska högskolan samt vissa års ingenjörspraktik. Där emot blevo dessa fordringar efter helt nya grunder inramade i ett bestämt beföringssystem. Inträde i kåren hade, som förut blivit berört, skett genom konstituering till fänrik utan någon särskild fordran på ingenjörteknisk utbildning. Först för utnämning till underlöjtnant ställdes som villkor förut-

nämnda avgångsexamen från tekniska högskolan. För befordran till löjtnant resp. kapten föreslogs vidare 2 resp. 4 års ingenjörspäktik. Fänrik eller underlöjtnant, vilken icke inom viss tid fullgjorde stadgade villkor för befordran, skulle avföras ur kåren.

Kåren lydde, som förut nämnts, under egen chef med regementschefens makt och myndighet. Till dennes förfogande ställdes en särskild kårexpedition med regementsofficer som föredragande och erforderligt antal kompaniofficerare som biträden.

Kårens personal indelades uti fast anställda officerare och officerare i kårens reserv enligt i det föregående angivna grunder. Kårens officerare voro krigsmän, tillhörde hären och voro underkastade strafflagen för krigsmakten, på sätt denna lag stadgade. Vid kåren skulle införas tvenne nya grader, fänrik och underlöjtnant.

Kårens officerare skulle, liksom dittills, icke åtnjuta någon fast lön men ersättning under tjänstgöring i krig enligt arméns krigsavlöningsreglemente samt i fred enligt de bestämmelser, som voro gällande för arméns reserver av

befäl och civilmilitär personal. Liksom för reservofficerare skulle utgå ekiperingshjälp vid konstituering till fänrik samt pension vid avgång ur kåren vid uppnådd viss ålder och fullgjord stadgad tjänstgöring. Till expenser och arvoden åt expeditionens personal avsågs en årlig summa. Likaså skulle ersättning utgå vid utförandet av särskilda uppdrag för försvarsväsendets räkning enligt gällande »taxa på arvode för förrättningar, som verkställas av tjänstemännen i väg- och vattenbyggnadsdistrikten».

2. Kungl. Maj:ts proposition till 1917 års riksdag angående väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation.

Sedan under år 1916 yttranden infordrats över 1915 års utlåtande och förslag angående väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation dels av chefen för väg- och vattenbyggnadskåren, dels av vissa militära myndigheter, nämligen bl. a. chefen för generalstaben, chefen för fortifikationen och arméförvaltningens civila departement, avläts proposition till 1917 års riksdag.

Liksom de i ärendet hörda myndigheterna hade dåvarande departementschefen i huvudsak icke något att erinra mot det av 1915 års sakkunniga framlagda förslaget. Propositionen upptager även detsamma i stort sett oförändrat.

Med anledning av vissa av chefen för generalstaben och chefen för väg- och vattenbyggnadskåren gjorda erinringar rörande tjänstgöringsskyldigheten i fred m. m. föreslogos i propositionen vissa mindre ändringar. Den sålunda föreslagna utbildningen och tjänstgöringen framgår av översikten å sid. 12.

I enlighet med nämnda chefers förslag skulle kåren även lyda under dåvarande lantförsvarsdepartementet.

I fråga om kårens civila uppgift hade chefen för väg- och vattenbyggnadskåren föreslagit, att samtliga innehavare av de ordinarie tekniska befattningarna i eller under väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skulle utgöras av officerare vid väg- och vattenbyggnadskåren. Även byrå- och distriktsingenjörer skulle sålunda upptagas bland de tjänstebefattningar, som skulle beklädas av nämnda officerare. Förslaget i fråga fann icke Kungl. Maj:ts gillande, då därigenom personer, som i övrigt kunde vara för befattningarna i fråga synnerligen kvalificerade, kunde bliva uteslagna från dessa.

Beträffande avlöning m. m. hade civila departementet föreslagit ett särskilt anslag »Avlöning av fast anställda officerare vid väg- och vattenbyggnadskåren m. m.», approximativt beräknat till 36 000 kronor. Härtill komme kostnader för ekiperingshjälp samt för aspiranternas utbildning m. m. Mot dessa beräkningar gjordes icke någon erinran.

Propositionen hänvisades till statsutskottet liksom även en av herr Tengdahl m. fl. väckt motion, att riksdagen måtte avslå densamma.

Utskottet infordrade yttranden av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt chefen för väg- och vattenbyggnadskåren, men då utskottet icke ansåg sig äga tillfälle att ägna frågan den ingående behandling, som syntes erforderlig, hemställde detsamma, att propositionen för närvarande icke måtte av riksdagen bifallas.

Vid föredragning av utskottets utlåtande inför riksdagens andra kammare framhölls å ena sidan, att riksdagen redan år 1914 intagit principiell ställning i ärendet i fråga. Sannolikt åsyftades härmed förutnämnda riksdagsskrivelse den 14. september 1914. Å andra sidan betonades nödvändigheten av, att förslaget bland intresserade kretsar tillvunne sig möjligast allmänt förtroende för

	19			34
	20	Aspiranttjänstgöring		35 — Rep.övning
	21	Rep.övning		36
Fänrik	22	K. T. H. 1. året		37
		Rep.övning		38 — Rep.övning
	23	K. T. H. 2. året		39
	24	K. T. H. 3. året		40
		K. T. H. 4. året		41 — Fältövning 20 dagar
Underlöjtnant	25	Militärkurs		42
		Rep.övning		43
	26	Ingenjörsp praktik		44 — „ 10 „
	27			45
Löjtnant	28	Rep.övning		46
	29			47 — „ 10 „
	30			48
	31	Rep.övning		49
Kapten	32			50 — „ 10 „
	33			

att få fram ett gott resultat, varjämte framhölls, att delade meningar rörande förslagets lämplighet rådde bland väg- och vattenbyggnadsingenjörer, samt att förslaget icke underkastats granskning av de civila myndigheter och korporationer, som därav berördes.

Propositionen blev i enlighet med utskottets hemställan avslagen.

3. Sammanfattning av vissa yttranden rörande väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation, infortrade med anledning av 1917 års riksdagsbeslut m. m.

Sedan 1917 års riksdag avslagit Kungl. Maj:ts proposition, infortrade yttranden av järnvägsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen samt tekniska högskolan och svenska teknologföreningen.

Vidare avgav chefen för väg- och vattenbyggnadskåren ett särskilt utlåtande med anledning av svenska teknologföreningens yttrande, i vad avsåg kårens samband med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, varvid även överlämnades en av vissa officerare vid väg- och vattenbyggnadskåren avfattad reservation till nämnda förenings yttrande.

Slutligen infordrades yttranden över vad ovanstående myndigheter m. fl. i ärendet anført av chefen för generalstaben och chefen för fortifikationen.

De civila myndigheterna liksom även svenska teknologföreningen hava i sina yttranden ägnat särskild uppmärksamhet åt frågan om kårens civila ställning och inramning.

Då denna fråga emellertid varit föremål för tidigare framställningar, synes först en kortfattad översikt böra lämnas över dessa, särskilt som ifrågavarande handlingar den 16. maj 1924 tillställts de sakkunniga att tagas i övervägande vid avgivande av det de sakkunniga lämnade uppdraget.

Uti särskilda skrivelser redan åren 1906 och 1909 gjorde civila *väg- och vattenbyggnadsklubben* underdåniga framställningar, att varje åtskillnad mellan officerare vid väg- och vattenbyggnadskåren samt övriga väg- och vattenbyggnadsingenjörer skulle i gällande bestämmelser borttagas, ävensom att vid tillsättandet av tjänstebefattningar vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen sistnämnda ingenjörer skulle likställas med kårens officerare.

Med anledning av nämnda framställningar avgåvos år 1910 särskilda yttranden av *styrelsen för tekniska högskolan* och *chefen för fortifikationen*. Styrelsen tillstyrkte, att likställigheten i tekniskt hänseende vunno officiellt erkännande. Chefen för fortifikationen framhöll däremot, att det med hänsyn till statens intresse vore fullt riktigt, att kårens officerare, vilka icke åtnjöte någon avlöning, ägde företräde vid besättandet av de rent tekniska platserna vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Denna förmån vore den egentliga grunden, varpå kårens organisation vilade.

Nämnda uttalande gav *klubben* anledning att uti ny skrivelse den 6. december 1910 bringa frågan om bibehållande av en särskilt organiserad väg- och vattenbyggnadskår under Kungl. Maj:ts prövning.

Över samtliga ovannämnda skrivelser m. m. avgav *chefen för väg- och vattenbyggnadskåren* den 26. juli 1912 ett utförligt yttrande. För utövandets av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet förefunnes ett verkligt behov av väg- och vattenbyggnadskårens bibehållande. Indroges kåren, undandroges styrelsen varje slag av garanti för att för sitt behov äga tillgång till billiga, på området sakkunniga och under tjänstemannaansvar arbetande mer eller mindre tillfälliga arbetskrafter. Beträffande kårens nytta för försvarsväsendets behov hänvisades till de militära myndigheternas och särskilt chefens för fortifikationen i samband med detta ärende gjorda uttalanden.

Slutligen ingav civila *väg- och vattenbyggnadsklubben* med anledning av ovannämnda yttrande en förnyad framställning i ärendet den 17. mars 1913, vilket åter föranledde Kungl. Maj:t att den 29. mars 1913 anbefalla chefen för väg- och vattenbyggnadskåren avgiva förnyat utlåtande.

Frågan angående väg- och vattenbyggnadskårens ställning till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hade även under dessa år varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. Sålunda framhöll *riksdagen* i skrivelsen den 30. maj 1911, att det kunde ifrågasättas, huruvida icke sambandet mellan vissa officersställningar vid väg- och vattenbyggnadskåren samt vissa befattningar vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen eller därunder lydande distriktsförvaltningar borde upphöra.

Enligt *1915 års förslag* skulle, som i det föregående anförts, chefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samtidigt vara chef för väg- och vattenbyggnadskåren samt åtta högre befattningar i eller under styrelsen tillsättas med offi-

cerare ur kåren. Vidare skulle kårens officerare vid besättande av civila befattningar inom statens allmänna arbeten vid i övrigt lika förtjänst och skicklighet äga företräde framför andra sökande. Frågan angående kårens ställning till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hade emellertid icke upptagits till närmare utredning av 1915 års sakkunniga, då den ansågs ligga utom ramen för deras uppdrag.

Efter denna redogörelse torde framställningen kunna återföras till förutnämnda yttranden rörande 1917 års proposition.

Vattenfallsstyrelsen framhåller bl. a., att sammankopplingen med ett civilt verk numera saknade praktisk betydelse, varför densamma borde upphävas. Distriktschefernas personliga kännedom om broar, vägar etc. torde vid krig icke spela någon dominerande roll. I fred kunde erforderliga uppgifter insändas till generalstaben. Skillnaden vore i varje fall obetydlig, om distriktscheferna vore officerare eller icke. I detta samband erinras om tillvägagångssättet beträffande järnvägsstyrelsen och försvarsväsendet. Olägenheten med sambandet vore, att möjligheten att erhålla bästa möjliga civiltekniska kvalifikationer äventyrades. Beträffande kårofficerarnas företräden vid tillsättandet av civila befattningar vid förvaltningen av statens allmänna arbeten ställde sig styrelsen tveksam, huruvida ett dylikt compensationssystem, ehuru det skulle underlätta rekryteringen, borde användas, eller om det icke vore bättre att på annat sätt, t. ex. genom höjda kontanta ersättningar, kompensera de gjorda uppoffringarna. Vidare anfördes beträffande kårens militära uppgift, att enligt krigets erfarenhet ingenjörernas arbeten vid och bakom fronten, särskilt rörande kommunikationernas ordnande, vore av vital betydelse för den moderna krigföringen, samt att stora ansträngningar borde göras för att i detta avseende erhålla en fullt kvalificerad väg- och vattenbyggnadskår. Även för styrelsens verksamhetsområde skulle vid ett eventuellt krigsutbrott militärt utbildade väg- och vattenbyggnadsingenjörer vara av stor betydelse. Slutligen skulle enligt vattenfallsstyrelsens mening förläggningen och längden av den föreslagna militära utbildningen försvåra rekryteringen. Utöver de 485 dagarna enligt 1914 års värnpliktslag torde icke erfordras så synnerligen lång speciell militär utbildning för att bibringa de blivande kårofficerarna för deras användbarhet i krig erforderliga militära kunskaper. Väg- och vattenbyggnadskåren borde icke bli en officersreserv till fortifikationen utan en kår med huvudsakligt uppdrag att sköta de för ett nutida fälttåg synnerligen omfattande ingenjörsarbetena vid och bakom fronten. Beträffande den rent militära utbildningen vore den för befordran till fänrik i reserven erforderliga tillräcklig. Motsvarande kurs vid krigsskolan kunde förläggas före, under eller efter studietiden vid tekniska högskolan. Man kunde icke begära, att en ung man omedelbart efter studentexamen kunde bestämma sig för att inträda i kåren. Uttalandet innefattade sålunda i stort en avkortning av den militära utbildningen samt ett förläggande av den speciella utbildningen till tiden efter studierna vid tekniska högskolan.

Järnvägsstyrelsen framhåller bl. a., att subordinationen under väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke vidare hade fog för sig. Handhavandet av de allmänna arbetena i Sverige hade, sedan väg- och vattenbyggnadskåren inrättades, undergått en väsentlig förändring. Redan under nuvarande förhållanden tillhörde endast ett mindre antal av kårens medlemmar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Mot förslaget om tilldelandet av en viss företrädesrätt vid tillsättandet av civila befattningar inlades en bestämd gensaga. Det nuvarande motsatsförhållandet mellan militära och civila ingenjörer, vilket genom förslaget än ytterligare skärptes, innebure en orättvisa mot de civila. Principiellt syntes oegentligt att för rent militära prestationer skaffa compensation inom den civila statliga yrkesverksamheten, utan borde erforderliga förmåner bere-

das i form av kontanta ersättningar. Kostnaderna vore av underordnad betydelse i jämförelse med de fördelar, vilka måste vara att vinna, därest högsta ledningen av kåren utövades av personal, som därför kunde avse hela eller huvudparten av sin tid. Beträffande distriktscheferna framlades enahanda synpunkter som av vattenfallsstyrelsen.

Angående organisationen i stort föreslog järnvägsstyrelsen kårens ombildande till en rent militär institution, så anordnad, att vars och ens speciella utbildning inom det väg- och vattenbyggnadstekniska området, oberoende av inom vilket statens verk eller enskilt företag han hade sin huvudsakliga sysselsättning, måtte komma försvaret till godo och med tillerkännande åt kårmedlemmarna av bättre löne- och andra villkor, än förslaget angäve.

I *tekniska högskolans* yttrande framhålles bl. a., att sammankopplingen med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke framgått ur något verkligt behov från någondera sidan utan syntes påkallad endast av önskan att bibehålla ett gammalt system. Någon nytta därav kunde icke påvisas men så mycket lättare stora olägenheter. Statens berättigade anspråk på ämbetsmannakompetens bleve icke tillgodosedda genom förslaget angående vissa befattningars tillsättande vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Vad beträffar de ifrågasatta företräderna i fråga om anställning vid allmänna civila arbeten saknade dessa fog och kunde bliva till skada för det allmänna.

Det syntes vidare synnerligen välbetänkt, att ingenjörsutbildningen på alla sätt utnyttjades för höjande av arméns försvarskraft, samt att en militär kår, bestående av väg- och vattenbyggnadsingenjörer, upprättades. Den långa, sammanhängande militära utbildningen komme dock att bliva ganska skadlig för den civila utbildningen. Den militära utbildningen kunde både förkortas och avdelas.

Svenska teknologföreningens genom sin avdelning för väg- och vattenbyggnadskonst avgivna utlåtande innehåller bl. a. följande.

De huvudsakliga erinringarna beträffande omorganisationsförslaget berörde särskilt två huvudpunkter, nämligen:

1) Det bibehållna sambandet mellan den efter omorganisationen rent militära väg- och vattenbyggnadskåren och ett civilt ämbetsverk samt den office-rarna i nämnda kår på visst sätt tillerkända företrädesrätten framför andra från tekniska högskolan utexaminerade väg- och vattenbyggnadsingenjörer till besättande av civila befattningar vid statens allmänna arbeten.

2) Omfattningen och arten av den som villkor för inträde i kåren stadgade speciella militärutbildningen samt denna utbildnings förläggande till huvudsaklig del före inträdet vid tekniska högskolan.

Hittills hade de befattningar, som tillhört väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, och de allmänna arbeten, denna styrelse kontrollerat, eller de företag, styrelsen eljest ägt inflytande över, i regel besatts med kårofficerare. Beträffande den företrädesrätt till befattningar vid statens övriga allmänna arbeten, som skulle tilldelas kårofficerarna enligt Kungl. Maj:ts förslag, saknade en sådan anordning stöd i nu gällande praxis. Förslaget innehölle alltså i denna punkt icke endast ett fastslående av en praxis, vilken hittills blivit tillämpad inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhetsområde, utan även ett avsevärt utvidgande av detta förfaringsätt.

Med dessa anordningar syntes de sakkunniga förutsätta, att vissa fördelar för kåren skulle vinnas, bl. a. att rekryteringen skulle underlättas samt kostnaderna för omorganisationen nedbringas till ett minimum genom för kår och styrelse gemensam expedition och genom därå anställda tjänstemäns dubbel-tjänstgöring. Distriktschefernas kännedom om vägar, broar m. m. inom respektive distrikt skulle därjämte på enkelt sätt kunna tillgodogöras försvaret, varförutom de militära synpunkter, som i vissa fall skola göras gällande vid styrelsens arbeten, kunde lättare tänkas bliva beaktade, om styrelsens högre tjän-

stemän vore militärt utbildade enligt förslaget. Dessutom hade enligt yttrande av de sakkunnigas ordförande dåtilldags intet tillräckligt vägande skäl förebragts för borttagande av detta hittills som praxis gällande samband mellan styrelsen och kåren.

Den princip, som syntes hava fått tjänstgöra som stöd för den ifrågasatta anordningens lämplighet ur rekryteringssynpunkt, vore alltså, att såsom ersättning för den militära utbildning, kårofficerarna genomgått, och för vilken de fått vidkännas vissa uppoftningar i tid och penningar, borde beredas dem fördelar inom den civila förvaltningen. Att sålunda inom den civila yrkesverksamheten lämna ersättning för dessa rent militära prestationer syntes dock avdelningen oriktigt. I all tävlan om statens befattningar borde givetvis grundlagens bud om förtjänst och skicklighet på det område, som tjänsten omfattar, vara utslagsgivande. Att från vissa civila befattningar praktiskt taget utesluta en hel kategori av ingenjörer, vilka i sin tekniska utbildning vore jämställda med kårofficerarna, allenast därför att de förra av ekonomiska eller andra fullgoda skäl icke velat eller kunnat fullgöra vissa militära prestationer, torde icke vara till fördel för staten och måste därjämte anses utgöra en svår orättvisa mot den civila väg- och vattenbyggaren. Styrelsens möjligheter till urval begränsades också härigenom till det fåtal, som efter den föreslagna omorganisationens genomförande skulle befinna sig i sådana gynnsamma levnadsomständigheter, att de kunnat offra tid och penningar på genomgående av en militär kurs utan att härigenom vinna något tillskott i sin fackliga kompetens. Den viktigare synpunkten syntes avdelningen vara den, att för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som handhade för vårt lands ekonomiska liv så betydelsefulla uppgifter, icke genom nu ifrågasatta bestämmelser uppstode risk, att kanske de mest kompetenta krafterna uteslängdes genom skrankor, som icke hade något med styrelsens verksamhet att skaffa.

Ett kompensationsystem, sådant som det föreslagna, skulle i viss mån stimulera rekryteringen, men själva principen härför syntes avdelningen vara till skada för den allmänna frihet i yrkesutövningen, vilken borde upprätthållas även inom väg- och vattenbyggnadsfacket.

Ur kostnadssynpunkt kunde ett anordnande av gemensam expedition för kår och styrelse tänkas medföra någon fördel. Kårens administrationskostnader borde icke få tillmätas någon större betydelse för denna viktiga frågas avgörande. Om institutioner sammankopplades, vilkas arbete vore av olikartad natur, bleve icke endast båda institutionerna lätt lidande därpå, utan jämväl den obetydliga ekonomiska vinst, som någon gång kunde vinnas därav, i regeln betydelselös och ofta illusorisk. Den eventuella kostnadsökningen vid ett särskiljande av kår och styrelse borde därför enligt avdelningens förmenande icke få vara bestämmande vid avgörandet av en fråga, vilken i likhet med den föreslagna omorganisationen ej blott berörde kåren och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, utan vore av ingripande betydelse för hela vårt lands väg- och vattenbyggnadsväsende samt landets alla väg- och vattenbyggare.

De sakkunniga hade såsom skäl för sambandet mellan kår och styrelse jämväl anført, att distriktschefernas ingående kännedom om vägar och broar m. m. inom distrikten härigenom skulle bättre tillgodogöras försvaret. Tillgång till denna del av den inom landet tillgängliga sakkunskapen på detta område skulle vara till fördel för armén — särskilt under fred, då den kunde utnyttjas inom respektive distrikt — men tillgodogörandet för krigsmakten härav borde utan svårighet kunna ordnas, även om vederbörande icke vore officer i kåren, lika väl som detta syntes gå för sig, exempelvis med järnvägsstyrelsens väg- och vattenbyggare, vilkas fackkunskaper i minst lika hög grad torde tagas i anspråk vid utbrytande krig. Nu omtalade skäl för sambandet mellan kåren och styrelsen syntes avdelningen därför icke vara väl grundade.

Såsom en vinst för försvaret hade även framhållits, att de militära synpunkter, som i vissa fall borde beaktas vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens arbete, på ett enkelt sätt skulle tillgodoses, om styrelsens högre tjänstemän vore militärt utbildade kårofficerare. Samma synpunkt skulle emellertid kunna tillmätas lika stor betydelse beträffande järnvägsstyrelsens och andra institutioners arbeten, och ingen hade dock velat föreslå, att militär sakkunskap skulle utgöra kompetensvillkor för tjänstetillsättningar i dessa ämbetsverk, vilkas verksamhet vore lika rent civil som väg- och vattenbyggnadsstyrelsens. Ifrågavarande vinst för försvaret syntes därför icke vara av den beskaffenhet, att den borde åberopas såsom ett skäl för sambandet mellan kåren och styrelsen.

För väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vidkommande torde det nu bestående sambandet mellan kåren och styrelsen icke hava varit till fördel varken för styrelsens civila ämbetsuppgift eller för dess allmänna utveckling, då den skänkt styrelsen såväl som kåren en ömtålig särställning, som skapat aldrig hävda misshälligheter mellan landets väg- och vattenbyggare. Den erforderliga kontakten mellan styrelsen och de militära myndigheterna torde också kunna åstadkommas på enklare och riktigare sätt, exempelvis genom anställning av en militär ledamot hos styrelsen på samma sätt som fallet var inom järnvägsstyrelsen, där denna anordning visat sig vara en sund och naturlig lösning av frågan.

Vikten av styrelsens ordinarie arbete och författningensliga uppgift torde slutligen även innebära ett skäl, varför en förening mellan kår och styrelse icke kunde vara lämplig. Styrelsens tjänstemän måste nämligen anses vara så upptagna med sina civila åligganden, att de icke utan åsidosättande av dessa torde kunna ägna tillräckligt intresse jämväl åt de ifrågasatta militära uppgifterna, vilka, enligt vad Kungl. Maj:ts förslag syntes innebära, lära bli så omfattande, att enligt avdelningens förmenande en eller flera officerare borde helt ägna sig åt dessa göromål.

Då av de sakkunnigas utlåtande framgick, att omorganisationen närmast avsåg att giva kåren ställningen av en officersreserv till fortifikationen, syntes det avdelningen ligga närmare till hands att antaga, att den faktiska ledningen av den efter omorganisationens genomförande fullständigt militära kåren icke komme att handhavas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens chef i dennes egenskap av kårchef, utan av chefen för fortifikationen, såsom även dittills i mångt och mycket varit händelsen. Alldeles oavsett att några motiv ej hade funnits till ovannämnda degradering av kåren, som ju har en viktig och självständig uppgift att fylla, ville det synas avdelningen, som om fortifikationen under kårofficerarnas militärutbildning samt deras senare militärtjänstgöringar skulle hava möjlighet att i många avseenden bättre lära känna samtliga kårofficerares militära duglighet än styrelsen, som under sin civila verksamhet torde komma i närmare beröring med ett relativt fåtal av kårens officerare och detta huvudsakligen i deras egenskap av civila väg- och vattenbyggare. Avdelningen ansåg på grund härav mera konsekvent i nu nämnda hänseende, att kåren som sådan gjordes fristående eller, om detta skulle möta för stora svårigheter, underställdes chefen för fortifikationen, dock under egen chef och i jämbredd med övriga ingenjörsgrenar inom detta vapen. Som sitt slutomdöme i denna del ville avdelningen framhålla, att då den ifrågasatta omorganisationen uteslutande avsåg en militär väg- och vattenbyggnadskår, det måste anses som det enda riktiga, att, om anslutning skulle anordnas till någon viss institution, detta borde ske till en militär sådan och icke till ett civilt ämbetsverk, av staten skapat att handhava rent fredliga värv.

En sammankoppling av väg- och vattenbyggnadskåren med väg- och vatten-

byggnadsstyrelsen eller något annat civilt ämbetsverk borde därför på anförda skäl icke anordnas.

Mot omfattningen och arten av den militärutbildning, som skulle krävas för inträde i väg- och vattenbyggnadskåren samt denna militärutbildnings förläggande till grundläggande del före inträdet vid tekniska högskolan anföres bl. a. följande.

Ingenjören komme enligt den föreslagna ordningen ej sällan — kanske oftast — att börja sin praktiska verksamhet först omkring sju år efter avlagd studentexamen, eller det år, han enligt ovannämnda förutsättningar fyllde 26 år, under det att de ingenjörer, som icke genomgått den särskilda militärutbildningen, i regel bleve färdiga att börja sin praktiska verksamhet omedelbart efter på våren avslutade studier vid tekniska högskolan eller omkring $1\frac{3}{4}$ år tidigare än aspiranterna till väg- och vattenbyggnadskåren. Då det redan mot nu gällande utbildningsplan för de ingenjörer, som genomgått tekniska högskolan, ofta och med styrka anmärkts som en obestriddig olägenhet, att den studerande ungdomen bleve instängd i studerkammaren från sin tidigaste ungdom, utan att komma i beröring med det praktiska livet förrän i mitten av 20-åren, måste Kungl. Majt:s förslag härutinnan anses vara otillfredsställande.

Enligt detta förslag skulle den unge mannen vidare omedelbart efter avlagd mogenhetsexamen, innan han ännu haft tillfälle att vare sig praktiskt eller teoretiskt så att säga »känna sig för» inom ingenjörsyrket, avgöra icke endast, om han ville bliva väg- och vattenbyggnadsingenjör, utan även hava sådan kännedom angående yrkesutbildningen, att han samtidigt kunde bestämma sig för, om han ville bliva officer i väg- och vattenbyggnadskåren. Man ville med andra ord, att han redan då skulle veta, om han ville taga på sig dels de icke obetydliga kostnaderna för den extra militära utbildningen, dels och framför allt den stora och för hans framtid ofta betydelsefulla uppoffring, som låge däruti, att han, på sätt ovan visats, i regel skulle komma ut i praktisk ingenjörsverksamhet 1 till 2 år senare än de ingenjörer, som valt den civila vägen. Med hänsyn till de förmögenhetsvillkor, som i allmänhet vore rådande bland den studerande ungdomen vid högskolan torde man hava fullgoda skäl antaga, att ovan angivna ekonomiska synpunkter skulle komma att spela en så stor roll, att endast en mindre del av det fåtal, som redan vid sin studentexamen vore underkunniga om förhållandena, skulle anse sig hava råd att välja officersvägen. Väg- och vattenbyggnadskårens rekrytering torde därför dels komma att äventyras, vad antalet aspiranter beträffar, dels icke komma att ske på sådant sätt, att de bästa krafterna bleve aspiranter, oberoende av förmögenhetsvillkor, utan i allmänhet endast sådana, som vore i särskilt gynnsamma ekonomiska omständigheter. Det avsevärda antal studerande, som icke hade någon förmögenhet att bygga på, utan kanske, såsom ofta vore fallet, måste skuldsätta sig under studietiden, torde i regel icke vare sig kunna eller vilja öka denna sin studietid så avsevärt, som i förslaget ifrågasattes, försävvit de icke därigenom kunde skaffa sig ett högre mått av vetande, som satte dem i tillfälle att med större utsikt till framgång än eljest kunna slå sig fram på sin bana. Att detta icke vore fallet med den tid, som ägnades åt den särskilda militärutbildningen för kårofficerarna, vore uppenbart. Genom denna erhöles icke något ökat civiltekniskt vetande och de direkta ekonomiska fördelar, som i en avlägsen framtid och endast under vissa förutsättningar bjödes väg- och vattenbyggnadsofficerarna i form av en obetydlig pension, vore alltför oväsentliga för att kunna anses motsvara de ekonomiska uppoffringarna. Skulle aspiranten sålunda endast lockas in på den militära banan av de indirekta fördelar, som bjödes honom i form av företrädesrätt till vissa civila statstjänster, skulle detta, såsom förut påvisats, innebära svåra olägenheter för de civila ämbetsverk, där sådan grund skulle tillämpas för tjänstemännens anställning, varjämte han därigenom skulle komma att medverka

till ett orättvist ingrepp i den fria tävlingen i fråga om dessa anställningars besättning med de tekniskt sett skickligaste krafterna.

Vid bedömandet av omfattningen och arten av den militära utbildningen borde man givetvis göra klart för sig, vad man åsyftade att ernå med densamma. Det föreliggande förslaget syntes i detta avseende väsentligen åsyfta att bland väg- och vattenbyggnadsingenjörerna uttaga en vid krigstillfälle duglig officersreserv till fortifikationen. Att en sådan officersreserv i och för sig vore av behovet påkallad, ville avdelningen ej bestrida. I och med väg- och vattenbyggnadskårens utnyttjande i detta för dess egentliga uppgift främmande ändamål syntes emellertid en väsentlig vikt hava lagts på, att ingenjörerna bibringades förmågan att »föra trupp». Det förefölle avdelningen, som om detta icke vore mera nödvändigt för de reservofficerare vid fortifikationen, vilka även genomgått tekniska högskolan, än för vanliga sådana, varjämte avdelningen ville uttala ett tvivel om, huruvida väg- och vattenbyggnadskårens verkliga ändamål krävde den långa militära utbildningstid, som förslaget ifrågasatte. Ehu- ruväl ett lekmannaomdöme i denna fråga kanske ej hade nämnvärt inflytande på de militära fackmännens åsikt, borde dock uttryckligen framhållas, att denna långa utbildning komme att äventyra kårens rekrytering i så hög grad, att det framlagda förslaget genomförande med största sannolikhet skulle vara liktydigt med kårens successiva avskrivning. Om därför de militära fackmännen önskade, att kåren skulle bibehållas, måste de också enligt avdelningens mening medgiva, att den militära utbildningstiden förkortades. Med ett målmedvetet tillvaratagande av den långa värnpliktsutbildning, som den studerande ungdomen numera vore underkastad, kunde den ytterligare tid, som erfordrades för den rent militära utbildningen, avsevärt inskränkas. Detta torde också låta sig göra, om den speciella kårutbildningen förlades till tiden efter genomgåendet av tekniska högskolan, i vilket fall officersaspiranterna givetvis skulle ha- va större nytta av densamma, dels på grund av den under högskoletiden starkt uppöfvade förmågan att tillägna sig vetande, dels ock på grund av de insikter i ingenjörsvetenskapen, som de under denna tid förvärvat.

Skulle det överhuvud taget bliva möjligt att med en utbildning i det framlagda förslaget syfte skaffa fortifikationen den avsedda officerskontingenten utan att i allt för hög grad verka hindrande på aspiranternas utbildning till sitt egentliga levnadskall, nämligen ingenjörsyrket, vore det nödvändigt, att utbildningen med hänsyn till högskoleterminerna så fördelades och till tidrymden så koncentrerades, att aspiranterna utan tidsutdräkt, i normal ordning kunde inträda vid tekniska högskolan och vara färdiga att börja sin verksamhet i det praktiska livet omedelbart efter det de avslutat studierna vid högskolan, samt med den därefter erforderliga, speciella militärutbildningen förlagd till en för ingenjörerna lämpligast möjligt vald tidpunkt, helst med individuell frihet att välja denna tidpunkt inom vissa år efter utgången från tekniska högskolan.

Den tekniska sakkunskapen hos landets väg- och vattenbyggnadsingenjörer tillvaratoges icke på det sätt, förslaget ifrågasatte, i den utsträckning, som borde vara möjlig och för landets försvar nyttigast. Landets väg- och vattenbyggnadsingenjörer hade en vida mera omfattande samt verkliga ingenjörskunskaper krävande uppgift att fylla för försvarsväsendet, än den som enligt förslaget skulle påläggas den mindre del av dem, som i väg- och vattenbyggnadskåren skulle göra en mer eller mindre tydlig reservofficerstjänst åt fortifikationen.

Väg- och vattenbyggnadskonstens tillgodogörande i krig krävde ovillkorligen ett skolat ingenjörsarbete, understundom ända fram i stridslinjen. En för detta ändamål redan i fredstid organiserad och övad kår torde därför också vara väl behövlig. Men varje ingenjörsarbete, och särskilt det, som skulle utföras snabbt, krävde en omsorgsfull förberedelse. En viktig uppgift för en väg- och vatten-

byggnadskår torde därför vara att redan under fredens dagar förbereda sådana arbeten, som kunna falla på väg- och vattenbyggnadsingenjörernas lott att utföra i krig. Världskriget hade i eminentaste grad ådagalagt väg- och vattenbyggnadsteknikens för operationernas framgångsrika utveckling utomordentliga vikt, framförallt på transportväsendets område. Det ville av tillgängliga uppgifter synas, som om väg- och vattenbyggarnas värv i ett krig skulle bli så omfattande, att en mycket stor del av dem uteslutande eller till huvudsaklig del komme att användas till sådana arbeten som utförande av järnvägar, landsvägar, tunnlar och broar med mera sådant, som krävdes för åstadkommande av nya och vidmakthållande av äldre förbindelser. Givetvis kunde väg- och vattenbyggarna även användas till utförande av befästnings- och andra dylika anläggningar samt överhuvud taget till alla dessa kvalificerade byggnadsarbeten, vilka i stor mängd erfordrades i krig. För att sådana arbeten skulle snabbt och väl utföras, krävdes dock, att man under fred såvitt möjligt hade utarbetat och undan för undan moderniserat planer och förslag, typer och arbetsmetoder m. m., vilket allt syntes avdelningen framförallt kräva sakkunskap inom ingenjörskonsten och i mindre grad förmåga att göra trupptjänst.

Staten borde med hänsyn till denna väg- och vattenbyggnadskårens särskilda försvarsuppgift för det första se till, att den för detta vapenslag oväsentliga drillen ej bleve förhärskande på den vida viktigare ingenjörskonstens bekostnad, och för det andra i vidsträcktaste mån taga vara på landets samtliga väg- och vattenbyggnadsingenjörer, varför även möjlighet borde sökas att på lämpligt sätt genom övergångsbestämmelser vid kåren fästa tidigare från högskolan utexaminerade, civila väg- och vattenbyggnadsingenjörer med i övrigt tillfredsställande förutsättningar.

Den i det föregående omnämnda *reservationen av vissa kårofficerare till nämnda förenings yttrande* innehåller bl. a. följande. De sakkunnigas förslag innefattade, att väg- och vattenbyggnadsofficerarna vid i övrigt lika förtjänst och skicklighet borde äga företräde framför övriga till befattningar vid statens allmänna arbeten. Detta hade i föreningens yttrande givits en helt annan innebörd, än det ägde. Sambandet mellan väg- och vattenbyggnadskåren och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vore nödvändigt för vinnande av ett gott resultat av den nya organisationen. Reservanterna anslöto sig fullständigt i detta avseende till de sakkunnigas förslag. Militärt utbildade distriktschefers verksamhet skulle självskrivet bli av större värde för försvaret än ett på rapporter till en militärbyrå grundat arbete. Det bleve mera intresse för arbetet i försvarets tjänst, om personalen ägde den för dess bedömande nödiga militära utbildningen. Jämförelsen med järnvägsstyrelsen vore icke riktig. Denna utförde uteslutande arbeten för statens räkning. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet bestod mera uti kontroll av arbeten för allmänna ändamål, utförda delvis med statsbidrag. Vid krig avstannade säkerligen dessa arbeten och personalen trädde i arméns tjänst. Med en utökning av väg- och vattenbyggnadskåren komme ofta nog de högre befattningarna vid andra statens verk att besättas med militärt utbildade ingenjörer, till största gagn för landets försvar. Beträffande kostnadsfrågan voro reservanterna ense med föreningen, att den vore av underordnad betydelse. En dyrbarare organisation tillstyrktes gärna, om härigenom några fördelar kunde vinnas. Ett överflyttande av de arbeten rörande försvarsväsendet, som nu utfördes av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, till kårexpeditionen och till en militärbyrå skulle icke medföra några fördelar men väl direkta olägenheter, då just den sakkunskap och den tillgång till planer m. m., som härför erfordrades, funnes hos styrelsen. Chefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen kunde bäst följa officerarnas civila arbeten och hade de bästa förutsättningarna att verkställa deras ändamålsenliga placering vid mobilisering. Därför måste också denne vara kårofficer och hava militär

utbildning. Vad anginge sambandet mellan kåren och styrelsen och dettas inflytande på styrelsens egen verksamhet, syntes denna bäst skickad att bedöma dessa förhållanden. Reservanterna ansågo, att sambandet med styrelsen vore en nödvändighet, om kåren fortfarande skulle äga bestånd.

Det av *chefen för väg- och vattenbyggnadskåren* i samband med överlämnandet till Kungl. Maj:t av förenämnda reservation den 25. februari 1918 avgivna utlåtandet jämte en därtill fogad P. M. upptaga de framställda erinringarna mot förslaget till slutligt bedömande. I nämnda P. M. anföres sålunda bl. a. följande.

Det hade framhållits, att grundlagens bud om »förtjänst och skicklighet» vid tillsättandet av befattningar i statens tjänst icke skulle bliva utslagsgivande, om de sakkunnigas förslag följdes. Häremot erinrades, att denna i nämnda förslag upptagna, omstridda företrädesrätt skulle tillämpas endast »vid i övrigt lika förtjänst och skicklighet», varför bestämmelsen i fråga icke avveke från utan anslöte sig till grundlagen och dess stadgande i nämnda avseende. Vid sådant förhållande förfölle också den framställda anmärkningen, att rekryteringen till de civila verken skulle äventyras genom att i vissa fall vid tillsättande av civila tjänster nämnda grundlagsbud frånges.

Vad sambandet mellan väg- och vattenbyggnadskåren och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beträffade hade de sakkunniga redan framhållit nödvändigheten av detta samband ur försvarssynpunkt, och de i ärendet hörda militära myndigheterna hade icke något att erinra häremot. Ytterligare kunde beträffande denna fråga hänvisas till vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och chefen för väg- och vattenbyggnadskåren tidigare härom anfört i avgivna underdåniga utlåtanden. Då det emellertid framhållits, att försvarets intressen lika väl kunde tillgodoses dels genom tillsättandet av en militär ledamot i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i likhet med vad fallet vore i järnvägsstyrelsen, dels genom att distriktscheferna insände rapporter direkt till generalstabens, erinrades häremot om den betydligt olika arten av järnvägsstyrelsens och väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet. Att i förstnämnda styrelse, vars ämbetsbefattning i huvudsak omfattade transportväsendet å statens järnvägar, funnes en representant för de militära transporter, måste anses lämpligt och för ändamålet tillfredsställande. Beträffande väg- och vattenbyggnadsstyrelsen däremot, vars verksamhet i stort sett omfattade förslag, byggnad och övervakande inom väg- och vattenbyggnadsfackets alla områden, komme detta ämbetsverk att vid krigstillfällen få sin verksamhet minskad och delvis omlagd samt till betydlig del överflyttad till väg- och vattenbyggnadskårens överstyrelse. Detta förhållande, liksom den fördel, som för närvarande ur försvarssynpunkt förefunnes därigenom, att kårchefen kunde med biträde av de honom underställda distriktscheferna utföra de uppdrag och utredningar, som överlämnades till honom från vederbörande militära myndigheter, kunde på intet sätt uppvägas genom tillsättandet av en särskild militär ledamot eller assistent i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, utan skulle en dylik anordning verka i hög grad hinderande och försvärande för här avhandlade ärendens sakkunniga och lämpliga behandling.

Det hade framhållits, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens tjänstemän ej skulle kunna medhinna att samtidigt sköta kårens militära expedition och civila befattningar i styrelsen. Det vore dock uppenbart, att intet hinder torde möta att i händelse av behov inkalla till tjänstgöring å kårexpeditionen en eller flera officerare i kåren, vadan denna anmärkning förfölle. Erforderligt anslag för kårexpeditionens skötande hade även äskats i överensstämmelse med de sakkunnigas förslag.

Det hade vidare som något oegentligt framhållits, att väg- och vattenbyggnadskåren i egenskap av en helt militär institution skulle vara ansluten till

ett civilt ämbetsverk, och det hade i stället föreslagits, att kåren skulle direkt underställas chefen för fortifikationen. Häremot erinrades om, att andra ämbetsverk funnes, exempelvis arméförvaltningen, där militära och civila förvaltningsorgan arbetade vid sidan av och i samband med varandra och syntes intet som helst hinder kunna möta för att beträffande väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och väg- och vattenbyggnadskåren fortfarande nyttja samma organisationsform, vederbörligen avpassad efter föreliggande behov.

Beträffande kårens ställning till fortifikationen framhålles, att uppdrag och utredningar för försvarsväsendets räkning inkommit icke blott från fortifikationen utan även från andra militära institutioner såsom generalstaben, marinstaben samt direkt från lantförsvarsdepartementet. Då ingen anledning funnes att förmoda, att behovet av dylika utredningar komme att minskas, utan desamma torde komma att till antalet snarare ökas, syntes det ur försvarssynpunkt vara riktigast, att kåren, i och för sina speciella uppgifters fullgörande, finge en fullt självständig ställning under chefen för lantförsvarsdepartementet. Väg- och vattenbyggnadskårens uppgifter i krig låge vidare i många avseenden utanför de verksamhetsområden, som fortifikationen hade sig tilldelade; uppgifter, för vilkas lösande på det för landets försvar gagneligaste sättet en självständig väg- och vattenbyggnadskår hade den största betydelse. Chefen för väg- och vattenbyggnadskåren såsom chef för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hade slutligen betydligt större möjligheter att följa och bedöma väg- och vattenbyggnadsofficerarnas civila verksamhet, deras speciella fackkunskaper och lämplighet samt dymedelt nyttiggöra dem i försvarets tjänst än chefen för fortifikationen.

De invändningar, som dittills gjorts mot den av de sakkunniga föreslagna militära utbildningen, voro följande:

Man hade ansett, att det vore för tidigt för en ung man i studentåldern att avgöra, huruvida han ville bli officer i väg- och vattenbyggnadskåren eller ej, och att det på denna grund vore olämpligt att förlägga den militära utbildningen till tiden före inträdet vid tekniska högskolan.

I detta avseende framhålles, att enligt 1914 års värnpliktslag studenter och likställda redan det år, då de fyllde aderton eller nitton år, kunde anmäla sig till inskrivning, varvid de skulle göra anmälan om vid vilken högskola, fakultet eller bildningsinstitut, de ämnade idka studier, på det att deras framtida fackinsikter i möjligaste mån måtte tillföras försvaret. De nyblivna studenterna föranleddes sålunda härigenom att i de flesta fall före sin studentexamen bestämma sig för sin blivande levnadsbana. För övrigt torde det vara lämpligt, att i likhet med vad fallet vore vid mariningenjörkåren, på lämpligt sätt bringa till allmänhetens kännedom de möjligheter, som komme att förefinnas för att vinna inträde i väg- och vattenbyggnadskåren.

Vidare hade framhållits, att vid avgörandet av frågan, huruvida en nybliven student skulle genomgå utbildning för väg- och vattenbyggnadskåren eller ej, de ekonomiska synpunkterna komme att spela en så stor roll, att endast ett fåtal studenter skulle anse sig hava råd att välja denna utbildningsväg. Planer förefunnes emellertid att genom inrättande av friplatser och dylikt vid krigsskolan ekonomiskt underlätta mindre bemedlade studenters officersutbildning. Då dylika friplatser väl även torde komma att förefinnas för aspiranter till väg- och vattenbyggnadskåren, torde ovan angivna anmärkning anses sakna betydelse.

Såsom en ytterligare anmärkning hade framhållits den sammanlagda civila och militära utbildningstidens längd, 6 år, samt, då enligt de sakkunnigas förslag aspiranternas utbildning skulle avslutas först på hösten, svårigheterna för aspiranten att omedelbart efter avslutade kurser vinna ingenjörsanställning. Nämda aspiranter skulle därigenom icke få tillfälle att efter fullbordad ut-

bildning börja sin praktiska verksamhet förrän $1\frac{3}{4}$ år senare än sina civila kamrater.

Emot denna uppfattning anfördes, att, ehuru visserligen i regel de större väg- och vattenbyggnadsarbetena började på våren, byråarbetet för desamma med fördel kunde bedrivas och även bedreves oberoende av årstiden, ävensom att, vad beträffar undersökningar för hamnar och farleder, sådana lättare verkställdes vintertid än under sommaren. Någon omöjlighet eller ens större svårighet för de nyutbildade aspiranterna till väg- och vattenbyggnadskåren att få anställning i sitt yrke omedelbart efter avslutade kurser på hösten förefunnos sålunda icke. Tidsvinsten för de civila ingenjörerna bleve sålunda i regel endast något över ett år, vilken tidsförlust för aspiranterna till kåren, då det framdeles gällde att värdesätta längre ingenjörsbanor, där den individuella dugligheten alltid till slut måste bliva utslagsgivande, icke vore av större betydelse.

Såsom en sammanfattning av ovanstående anmärkningar mot den av de sakkunniga föreslagna militära utbildningen hade man vidare framhållit, att väg- och vattenbyggnadskårens rekrytering komme att äventyras, dels vad antalet aspiranter beträffar, dels i kвалitativt avseende, och på den grund föreslagit, att den militära utbildningen skulle förläggas till tiden ett eller flera år efter tekniska högskolan.

Detta förslag måste av flera skäl anses olämpligt. Från militär synpunkt vore lämpligare att få officersutbildningen förlagd i omedelbar anslutning till värnpliktsutbildningen än 4 å 8 år efter densamma, såsom av svenska teknologföreningen föreslagits. Uppenbart vore ock å andra sidan, att anordnande av en extra militär utbildningskurs ett eller flera år efter tekniska högskolan komme att medföra betydliga olägenheter för den praktiserande ingenjören.

Vidare hade anförts, att det bleve nödvändigt att bereda de nuvarande eleverna vid tekniska högskolans avdelning för väg- och vattenbyggnadskonst möjlighet att vinna inträde i en enligt det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget omorganiserad väg- och vattenbyggnadskår, varför för dem måste anordnas en parallellkurs efter de äldre bestämmelserna under en tid av 4 år, under vilken tid det gäves rikligt tillfälle att studera det nya förslagens verkningar med avseende på rekryteringen, varefter eventuellt behövlige modifikationer i utbildningsbestämmelserna med ledning av under tiden vunnen erfarenhet kunde företagas, så att en både kvalitativt och kvantitativt tillfredsställande rekrytering kunde bibehållas.

På grund härav syntes den enda tillfredsställande lösningen av utbildningsfrågan ur både militär och praktisk synpunkt vara den av de sakkunniga föreslagna officerskursen före inträdet vid tekniska högskolan. Även syntes den av de sakkunniga föreslagna gången av utnämningarna i kåren tillfredsställande med sina för varje utnämning till högre grad stipulerade ökade prestanda på det militära samt det teoretiska eller praktiska området.

I förenämnda skrivelse uttalade vidare *chefen för väg- och vattenbyggnadskåren* bl. a. följande:

De huvudsakliga anmärkningar, som från skilda håll framställt mot sambandet i ledningen mellan kåren och styrelsen grundade sig påtagligen på obekantskap med den verksamhet, som av denna styrelse numera utövades. Det vore sålunda så långt ifrån, att detta samband förlorat sin praktiska betydelse, i följd av att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet numera skulle undergått någon minskning i förhållande till vad den tidigare varit, att densamma i stället på alla områden och således rörande såväl järnvägar som vägar, kanaler, farleder, hamnar och övriga väg- och vattenbyggnadsarbeten avsevärt ökats, och att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet på väg- och vattenbyggnadsområdet i allmänhet vore av långt mera mångsidig

och omfattande samt stadigvarande natur än de övriga tekniska ämbetsverkens mera speciella verksamhet, vilken i regel tillhörde allenast en viss gren av tekniska företag såsom t. ex. uteslutande järnvägsföretag eller ock i huvudsak kraftstationsbyggnader och dylikt, under det att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet omfattade den med åren allt mer ökade tillsynen av såväl under utförande varande som redan utförda väg- och vattenbyggnadsarbeten av allehanda härovan omförmälda slag.

Den praktiska betydelsen av ifrågavarande samband låge också däri, att vid de militära myndigheternas förhandlingar utanför den direkta tjänstgöringen vid armén med och angående denna kår av väg- och vattenbyggnadsingenjörer funnes organiserat ett lämpligt och inom väg- och vattenbyggnadsområdets såväl militära som civila delar på tekniska området fullgiltigt och sakkunnigt representantskap, så att de militära myndigheterna genom denna organisation skulle kunna på ett praktiskt och verksamt sätt komma i förbindelse med alla de många på skilda håll verkande väg- och vattenbyggnadsingenjörerna, vilka vid militärtjänstens utövande åter naturligen vore placerade var på sin anvisade post vid armén.

Såsom av handlingarna i organisationsfrågan torde framgå, hade icke från något håll kunnat påvisas, att ifrågavarande gemenskap mellan kår- och styrelseledning orsakat några som helst olägenheter, vilka skulle kunna motivera ett upplösande av detta samband, utan hade tvärt om i de från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och kåren lämnade utredningarna påvisats tungt vägande skäl för att till allmänt gagn nämnda gemenskap borde bibehållas.

Sedan numera motståndarna till väg- och vattenbyggnadskåren efter ett c:a 20-årigt tvistande så småningom måst helt frånträda sina tidigare yrkanden om, att för tillgodoseende av enskilda ingenjörers intressen väg- och vattenbyggnadskåren skulle helt indragas, och man numera utan nämnvärt undantag syntes anse angeläget, att kåren icke blott bibehölles utan jämväl utvidgades, hade ifrågavarande motstånd numera begränsats till en strävan att få upphävt åtminstone ifrågavarande samband mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och kåren, ävensom att utbildningskurserna för inträde i kåren skulle i viss mån ändras. På dessa svaga grunder hade från vissa håll ifrågasatts omorganisationsförslagets delvisa omarbetande genom nya utredningar med därav följande ytterligare tidsutdräkt.

Då emellertid de många upprepade uppskov, för vilka ifrågavarande organisationsfråga hade varit utsatt, och den fortsatta ovissheten om kårens framtida beskaffenhet och ställning syntes i flera avseenden verka skadligt på kårens fördelaktiga utveckling och landets utnyttjande av väg- och vattenbyggnadskåren, hemställdes, att Kungl. Maj:t icke måtte bifalla de gjorda uppskofs- och ändringsyrkandena samt att väg- och vattenbyggnadskårens organisation snarast måtte vinna fastställelse i huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas förslag.

Slutligen synas de av *chefen för generalstaben* den 4. mars 1918 och *chefen för fortifikationen* den 9. mars samma år avgivna slutliga yttrandena böra i vissa delar återgivas. I fråga om de erinringar, som gjorts mot de sakkunnigas förslag anförde *chefen för generalstaben* bl. a. följande.

Vad de sakkunniga i sitt yttrande anfört angående behovet i fält av tillgång på ingenjörsbefäl utöver å fast stat anställt sådant och med bättre utbildning, än vad värnpliktslagens bestämmelser i fråga om studenter och likställda kunde skänka, hade till sin riktighet sedan dess genom världskrigets erfarenheter blivit på det kraftigaste bestyrkt.

Behovet av ökad militär utbildning för väg- och vattenbyggnadskårens officerare framhölls och erkändes till fullo i dåvarande departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet den 9. mars 1917 (prop. nr 149).

För försvaret komme redan under den närmaste tiden behovet av ingenjörsutbildade officerare att mycket ökas och måste, om den nu föreslagna organisationen icke vunne fastställelse, fyllas antingen med ingenjörsofficerare, som hade svårt att få erforderlig byggnadspraktik, eller ock genom väg- och vattenbyggnadsofficerare från en kår med fastare och dyrare organisation än den nu föreslagna utan garanti för att deras praktik hade något som helst samband med militära arbeten i krig.

Genom ett skiljande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen från kåren skulle det nu organiserade samarbetet mellan sagda styrelse och de militära myndigheterna för förberedelser i fredstid försvåras, enär i styrelsen ej längre skulle sitta personer med militär utbildning.

Beträffande möjligheten att förlägga en del av den militära utbildningen till tiden efter avslutade högskolestudier instämde chefen för generalstabens med vad chefen för väg- och vattenbyggnadskåren uttalat bl. a. i ovan anförda P. M. av den 25. februari.

Chefen för fortifikationen framhöll, att för fyllande av fortifikationens behov medelst officerare från väg- och vattenbyggnadskåren sådana erfordrades icke blott för organiserandet och ledandet av byggnadsföretag av skilda slag inom etappväsendet, fästningar och dylikt utan även för utövande av den rena trupptjänsten och med möjligheter att därvid under längre tider komma att få föra tämligen självständiga befäl. I övrigt anslöt sig nämnde chef till chefens för generalstabens och för väg- och vattenbyggnadskåren i det föregående återgivna yttranden av den 4. mars respektive 25. februari 1918.

4. Väg- och vattenbyggnadskårens omorganisationsfråga efter år 1918.

Ehuru i statsverkspropositionen till 1918 års riksdag förnyad framställning angående väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation bebådades, kom någon sådan icke att avlätas till riksdagen.

Med föranledande av en vid 1919 års riksdag motionsvis gjord hemställan om utredning, huruvida icke väg- och vattenbyggnadskåren skulle kunna helt indragas, beslöt andra kammaren för sin del att hos Kungl. Maj:t begära utredning, huruvida icke kåren borde genom upplösandet av sambandet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i nuvarande organisationsform upphöra. Första kammaren biträdde emellertid icke detta beslut. Frågan om sambandet mellan kåren och styrelsen ansågs nämligen icke böra avgöras annat än i samband med frågan om kårens organisation i dess helhet, vilken fråga borde upptagas i samband med den väntade allmänna revisionen av försvarsväsendet.

Försvarsrevisionen har i sitt år 1923 avgivna betänkande framhållit bl. a., att väg- och vattenbyggnadskåren utgjorde en synnerligen välbehöflig officers-reserv till fortifikationen, men att kårens nuvarande militära utbildning och organisation icke tillfredsställde de krav, vilka ur militär synpunkt måste ställas på densamma. Som emellertid spörsmålet om väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation satts i samband med frågan om kårens ställning till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, och revisionen icke på den begränsade tid, som stått till förfogande, kunnat taga ståndpunkt till denna invecklade fråga, hade revisionen icke ansett sig kunna framlägga något förslag med avseende å kårens organisation.

Uti 1924 års försvarsproposition framhålles önskvärdheten av en omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren i syfte att höja dess krigsberedskap och militära användbarhet, men med vidtagande av åtgärder i denna riktning syntes böra tillsvidare anstå, intill dess ytterligare utredning kunde hinna verkställas.

I enlighet härmed tillkallades genom kungl. brev den 11. april 1924 särskilda sakkunniga att inom kommunikationsdepartementet verkställa berörda utredning. I avvaktan på dess resultat föreslogos icke heller i 1925 års försvarsproposition några åtgärder rörande väg- och vattenbyggnadskårens organisation.

III. De sakkunnigas uppdrag.

Statsrådsprotokollet av den 11. april 1924 angående föranstaltande av särskild utredning av vissa frågor rörande väg- och vattenbyggnadskårens organisation och därmed sammanhängande spörsmål anför i avseende å de sakkunnigas uppdrag bl. a. följande.

Frågan om lämpligaste sättet att för försvaret vid mobilisering tillgodogöra sig den tekniska sakkunskapen hos dem, som besatte ingenjörutbildning, vore efter världskrigets erfarenheter föremål för särskild uppmärksamhet. Härmed sammanhängde i viss mån också frågan om ordnande av den industriella krigsberedskapen. Något hinder syntes emellertid icke föreligga att nu upptaga frågan om väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation till särskild behandling, därvid dock förutsattes, att erforderligt samarbete komme till stånd, i den mån motsvarande spörsmål för andra grupper av ingenjörer befunnes kräva sin lösning.

Att väg- och vattenbyggnadsingenjörerna med sin jämväl från militär synpunkt värdefulla ingenjörtekniska kunskap och erfarenhet kunde lämna ett välbehövt tillskott till vårt lands försvarskraft vore uppenbart. Det vore å andra sidan otvivelaktigt, att i fråga om den nuvarande väg- och vattenbyggnadskårens organisation och arten av medlemmarnas utbildning brister förefunnnes, som gjorde, att deras kunskaper och erfarenheter icke kunde i händelse av krig utnyttjas i önskvärd omfattning. För tillgodoseende av det militära intresset torde därför en omläggning av väg- och vattenbyggnadskårens nuvarande organisation och utbildning m. m. vara behöfelig.

Även ur andra än rent militära synpunkter syntes emellertid vissa ändringar beträffande kåren vara önskvärda, främst i avseende å dess förhållande till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Att kåren vid dess upprättande kom att höra samman med denna styrelse låg nära till hands. Huvudsyftet med kårens inrättande var nämligen tillgodoseendet av behovet av ingenjörer för de allmänna arbetena, vilka då så gott som uteslutande handhades av styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader, nuvarande väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Skälen till att kåren, ehuru dess egentliga uppgift var av civil natur, erhöi militär organisation syntes huvudsakligen hava varit den dåtida erfarenheten, att militärt befäl vore att föredraga framför civilt, då det gällde att handhålla ledningen av större arbetsstyrka, samt att ingenjörerna vid de allmänna arbetena till stor del redan utgjordes av militärer.

Så som förhållandena sedermera utvecklats sig och med den teoretiska och praktiska utbildning väg- och vattenbyggnadsingenjörerna numera sedan lång tid tillbaka erhöi, föreläge icke skäl att för det civila ingenjörarbetets behov uppehålla en militärt organiserad kår. Därigenom hade också frågan om den militära kårens ställning till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som

icke heller längre ensam omhänderhade de allmänna arbetena, då dessa till viktiga delar sköttes av andra statsorgan, såsom järnvägsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen m. fl., efter hand kommit i ändrat läge.

Med hänsyn till angivna förhållanden syntes det vara lämpligt att taga under övervägande, om icke väg- och vattenbyggnadskåren borde organiseras såsom en i förhållande till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fristående kår och eventuellt i stället mera direkt anslutas till någon förefintlig rent militär organisation. Emellertid syntes man härvid icke böra förlora ur sikte vikten av att kåren till främjande av sin militära uppgift i erforderlig grad upprätthölle förbindelse med administrationerna för de statliga arbetena av civil natur på skilda områden.

Av ovan gjorda utdrag ur statsrådsprotokollet synes framgå, att förevarande utredning visserligen närmast avser väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation, men protokollet riktar dock uppmärksamheten på, att frågan om ingenjörernas användning för rikets försvar över huvud taget för närvarande är föremål för särskild uppmärksamhet, och att frågan om väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation står i samband med denna fråga.

De sakkunniga hava även vid fullgörandet av det dem lämnade uppdraget kommit till den bestämda uppfattningen, att frågan om väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation hör så nära tillsammans med frågan om ingenjörernas användning överhuvud taget för rikets försvar, att en utredning, starkt begränsad till att omfatta endast väg- och vattenbyggnadskårens organisation, och ett därpå grundat förslag icke är till fyllest. Vid sådant förhållande har det syntts de sakkunniga nödvändigt att giva den anbefallda utredningen en sådan läggning, att hela frågan om de högskolebildade ingenjörernas användning för rikets försvar kan överblickas vid utarbetandet av förslag till väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation.

IV. Behov för militära ändamål av ingenjörer utöver å stat fast anställda sådana.

I enlighet med vad ovan anförts i fråga om föreliggande uppdrag hava de sakkunniga främst ansett sig böra undersöka behovet av ingenjörer för militära ändamål vid mobilisering och i krig samt eventuellt även i fred. För vinnande av en i möjligaste mån tillförlitlig och allsidig översikt rörande ifrågavarande behov hava med stöd av nådigt bemyndigande den 27. juni 1924 vissa yttranden infordrats från de militära myndigheter, som hava att handlägga hithörande frågor, nämligen: chefen för generalstaben, generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet, chefen för fortifikationen, arméförvaltningens intendentsdepartement samt cheferna för marinstaben och marinförvaltningen. Likaså hava de sakkunniga i förevarande hänseende äskat upplysningar av vissa civila myndigheter nämligen väg- och vattenbyggnads-, telegraf-, järnvägs- och vattenfallsstyrelserna. De uppgifter rörande ingenjörsbehovet, som på grund härav blivit av nämnda myndigheter ställda till förfogande, synas de sakkunniga väl ägnade att giva en för ifrågavarande ändamål tillfredsställande uppfattning om detsamma. Den bearbetning av det inkomna materialet, som de sakkunniga låtit verkställa, har i huvudsak kunnat begränsas till en sammanställning av de erhållna uppgifterna efter ensartade grunder.

Vad då först beträffar behovet av ingenjörer vid mobilisering och i krig bör den avsedda krigsorganisationen läggas till grund för bestämmandet av de befattningar, i vilka ingenjörer behöva tagas i anspråk, liksom för beräklandet av antalet erforderliga ingenjörer. På grundvalen av krigsorganisationen har beräknats å ena sidan det antal ingenjörer, som omedelbart vid mobilisering måste träda i försvarets tjänst, å andra sidan ersättningsbehovet under de första krigsmånaderna. De sakkunniga liksom de militära myndigheterna hava härvid utgått ifrån den organisation, som 1914 års härordning avsåg att skapa, med de förändringar, som äro genomförda eller under utarbetande på grund av världskrigets erfarenheter. Häremot kan riktas den erinran, att behovet sålunda beräknats efter en större krigsorganisation än den, som beslutats av innevarande års riksdag. Någon annan möjlighet har emellertid icke stått de sakkunniga till buds, då sistnämnda krigsorganisation ännu icke är utarbetad. Enligt de undersökningar, som de sakkunniga låtit företaga, torde de gjorda beräkningarna ändock giva en så riktig överblick över behovet av ingenjörsbefäl, som för närvarande är möjlig att åstadkomma. De minskningar, som i vissa hänseenden bliva en följd av den beslutade härordningen, komma nämligen mer än väl att uppvägas av andra behov av ingenjörer, för vilka beräkningar icke kunnat verkställas. Sålunda har icke i behovet kunnat medräknas de ingenjörer, som erfordras för det fasta luftförsvaret och för de olika privata industriföretag, som vid mobilisering och i

krig komma att tillverka krigsmateriel m. m. Icke heller för det ej ringa antal ingenjörer, som tages i anspråk för försvarsändamål vid kommunikationsverken m. fl. statsinstitutioner, hava siffror kunnat angivas.

En sammanställning av de sakkunnigas enligt ovan angivna grunder utförda beräkningar återfinnes i tabellen, bilaga 2.

Nämnda tabell utvisar, att det sammanlagda behovet av ingenjörer uppgår till omkring 1,075. Av dessa tillhöra

- 592 väg- och vattenbyggnadsfacket,
- 160 mekaniska facket,
- 125 elektrotekniska facket,
- 67 bergsvetenskapliga facket,
- 66 skeppsbyggnadsfacket,
- 62 kemiska facket, samt
- 3 husbyggnadstekniska facket.

Av tabellen framgår även, huru den ingenjörtekniska verksamheten i krig anknyter till olika militära verksamhetsområden. Sålunda beräknas för

fronttjänst (tjänst vid truppförband m. m., avsedda för användning inom stridsområde)	391
stabstjänst (tjänst vid högre kvarter och staber)	145
tillförseltjänst (tjänst vid förbindelseleder m. m. bakom stridsområden)	152
verkstads- och hemortstjänst (tjänst vid fabriker, verkstäder osv.)	387

Vad beträffar de krav på militär utbildning, som böra ställas på ifrågasvarande ingenjörer, för att de skola vara skickade att vid mobilisering bestrida för dem avsedda befattningar, har *chefen för generalstaben* bl. a. anført, att den militära utbildningen, vars nödvändighet icke behövde särskilt framhållas, borde ordnas under hänsynstagande till de särskilda förhållanden, varunder olika befattningsinnehavare komme att fullgöra sin tjänst i krig. Den borde lämpas efter de olika verksamhetsområdenas natur och efter de olika arbetsuppgifternas krav. Därigenom komme även den militära utbildningen att för ingenjörerna själva i deras civila verksamhet bliva av större betydelse, än den för närvarande torde vara.

Enligt *chefens för fortifikationen* uppfattning måste reservofficersutbildning fordras av de ingenjörer, vilka i realiteten kunde sägas ersätta officerare på stat vid sådana formationer, vilkas arbete komme att bliva förlagt i närheten av fronten, och vilka på den grund kunde komma att invecklas i strid, ävensom av dem, som skulle bekläda befattningar, där en grundligare taktisk utbildning vore av nöden. I vissa befattningar i staber och kvarter vore icke den utbildning, som bibringades reservofficeren, tillfyllest. Där krävdes förutom en ganska ingående kunskap om militära förhållanden i allmänhet framförallt kännedom om den militära stabstjänsten. Denna kännedom syntes böra bibringats för dylika befattningar avsedd personal vid särskilda militärtekniska kurser och fältövningar.

Vid de formationer, vilkas arbete bleve förlagt på ett visst avstånd bakom fronten och icke krävde särskilda taktiska kvalifikationer, syntes någon militär utbildning utöver den, vilken bibragts vederbörande såsom värnpliktiga, icke absolut erforderlig.

Marinförvaltningen yttrar i ifrågasvarande hänseende bl. a., att de värnpliktiga ingenjörer, som tilldelats marinen, borde erhålla kortast möjliga militära utbildning samt fullgöra sin återstående värnpliktstjänstgöring vid den gren av marinen, som de skulle tilldelas vid mobilisering. Den militära utbildningen vore av underordnad betydelse för marinen, i det att det stora fler-

talet ingenjörer komme att sysselsättas med konstruktionsarbeten och vid industriell drift av likartad beskaffenhet med den, som förekomme inom den privata industrien. I annat samband framhålles vidare, att de tekniska fordringarna på dessa värnpliktiga ingenjörer måste sättas synnerligen högt, då marinens behov vore relativt ringa och fördelat i en mängd specialfack, samt att man först då den unge ingenjören närmade sig 30-årsåldern med någon säkerhet kunde bedöma hans lämplighet.

I anslutning till ovan anförda yttranden hava de militära myndigheterna efter behovet av grundläggande militär utbildning hänfört det erforderliga antalet ingenjörer till olika utbildningsgrupper. En sammanställning av de sålunda lämnade uppgifterna framgår av ovannämnda tabell, bilaga 2. Ut i den samma hava 403 ingenjörer uppförts såsom reservofficerare och 359 såsom värnpliktsutbildade. 313 böra främst äga teknisk specialutbildning men dessutom allmän kännedom om militära förhållanden. Det torde icke behöva framhållas, att de angivna siffrorna äro approximativa. För det ändamål de äro avsedda, nämligen att giva en allmän uppfattning om ingenjörernas behov av grundläggande militär utbildning, synas de dock enligt de sakkunnigas mening lämna en tillräcklig vägledning.

Vad slutligen angår kravet att i fred taga ifrågavarande ingenjörers tekniska kunskaper i anspråk i försvarets tjänst, framhåller *chefen för generalstaben*, att ett behov länge gjort sig gällande att kunna för vissa uppgifter i kontrollerande och utredande syfte använda ingenjörer under någon del av deras fredstjänstgöringstid eller att över huvud taget äga tillgång till dessas sakkunskap. I avsaknad av en för ändamålet avpassad organisation hade detta behov endast i mycket begränsad omfattning och icke utan stora svårigheter kunnat för närvarande tillgodoses. I allmänhet hade det erforderliga samarbetet måst ordnas under hand medelst avtal, för vilka dock icke några särskilda medel stått till förfogande. Önskvärt vore, att sådana åtgärder komme till utförande, som kunde befordra tillgodogörandet av arméns behov av ingenjörteknisk sakkunskap i fred och ett samarbete mellan de militära myndigheterna och landets ingenjörkår. — De inkomna yttrandena hava naturligen icke angivit några exakta behovssiffror i ifrågavarande hänseende. Uppfattningen synes dock i allmänhet vara den, att varje stab eller departement, som har att handlägga ingenjörtekniska frågor, borde hava tillgång till vederbörlig ingenjörteknisk sakkunskap.

V. Tillgång av ingenjörer, som genomgått tekniska högskolan eller Chalmers tekniska institut, högre avdelningen.

Sedan ovan en allmän redogörelse lämnats angående behovet av ingenjörer för militära ändamål, gäller det att närmast undersöka, i vad mån tillgången av ingenjörer täcker det sålunda förefintliga behovet. Därför hava de sakkunniga låtit utarbета den såsom bilaga 3 till förevarande betänkande fogade tabellen över tillgången å ingenjörer. Till grund för denna hava lagts uppgifter från tekniska högskolan och Chalmers tekniska institut angående det årligen utexaminerade antalet elever från nämnda läroanstalters olika fackavdelningar.

Den tillgång å ingenjörer, som uti de värnpliktiga årsklasserna kan beräknas stå till förfogande vid mobilisering, uppgår till omkring 2 200. Därutöver innesluta de äldre årsklasser, som utträtt ur den lagstadgade värnpliktsåldern, ytterligare omkring 900 i vissa yrkesbefattningar fullt dugliga ingenjörer. En jämförelse mellan de sålunda angivna tillgångssiffrorna med den ovan anförda behovssiffran av 1 075 ingenjörer, giver vid handen, att en högst avsevärd del av landets hela ingenjörstillgång måste tagas i anspråk för militära ändamål. Då vidare många av de kanske skickligaste och mest erfarna ingenjörerna äro att finna bland de äldre, icke värnpliktiga årsklasserna, är det icke heller möjligt att endast med värnpliktslagens stadganden tillgodose det erforderliga behovet. Särskilt skarpt framträder detta förhållande, då det gäller att tillgodose behovet av ingenjörer inom väg- och vattenbyggnadsfacket. Den angivna tillgången av väg- och vattenbyggnadsingenjörer måste nämligen helt tagas i anspråk för att täcka det beräknade behovet.

Vad slutligen beträffar den militära utbildning, som ifrågavarande ingenjörer undergått, torde samtliga, för vilka kroppsbeskaffenheten eller andra skäl icke lagt hinder i vägen, hava fullgjort i värnpliktslagen stadgad tjänstgöringsskyldighet, efter år 1914 i egenskap av studenter och likställda. Enligt 1925 års värnpliktslag kommer densamma att uppgå till 260 dagar. I regel har nämnda utbildning icke blott påbörjats utan även avslutats före avlagd ingenjörsexamen. Ett visst ganska begränsat antal har därutöver fullgjort för reservofficersanställning stadgad tjänstgöring. Enligt nu gällande bestämmelser uppgår den sammanlagda utbildningstiden för dessa till 605 dagar. I övrigt erhålla landets ingenjörer, enligt nu gällande bestämmelser, icke någon utbildning för att kunna fylla sin uppgift vid mobilisering och i krig.

VI. Översikt över nu tillämpade grunder för ingenjörskravets tillgodoseende.

I den utsträckning, som organisationens omfattning medgiver, tagas, som förut nämnts, väg- och vattenbyggnadskårens ingenjörer i anspråk för försvarsändamål vid mobilisering. Frånsett den fåtaliga fast anställda ingenjörspersonalen, som förefinnes dels vid armén vid artilleriets tygstater dels vid marinen vid dess mariningenjörkår, måste ingenjörskravet i övrigt tillgodoses genom anlitande av värnpliktig ingenjörspersonal, där detsamma ej i särskilda fall fyllas genom uppgörande av kontrakt eller liknande överenskomelse med enskilda personer. Det synes de sakkunniga därför lämpligast att i detta samband även lämna en översikt, efter vilka grunder landets värnpliktiga ingenjörer infogas i den militära organisationen i fred som krig.

Sådana värnpliktiga studenter, som idka eller göra sannolikt, att de avse idka studier vid tekniska högskolan eller Chalmers tekniska institut, högre avdelningen, antecknas liksom övriga studenter, i samband med inskrivningsförrättningarna uti särskilda namnrullor. Med ledning av dessa och enligt av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter sker genom inskrivningsrevisionens försorg tilldelning av de värnpliktiga vid armén till olika truppslag och truppförband samt vid marinen till olika tjänster och stationer (truppförband vid kustartilleriet). Ett mindre antal vapenföra ingenjörselever, tillhörande vissa fackområden, tilldelas härvid marinen samt artilleriet. Återstoden tilldelas i regeln ingenjörtrupperna. Ingenjörselever, som äro vapenföra endast i viss vapentjänst eller icke vapenföra, tilldelas antingen artilleriet eller marinen i sjötjänst eller stationstjänst. Efter verkställd inskrivning utbildas det stora flertalet ingenjörselever såsom befälselever vid truppslagvis sammandragna studentkompanier. Vid artilleriet sker dessutom utbildning dels till artillerimätare vid särskilda mätsskolor, dels till artilleritekniker vid fabriker och tyganstalter. Marinens ingenjörselever erhålla militärutbildning vid flottans stationer, fackutbildning ombord och vid flottans varv, samt fullgöra därefter facktjänstgöring. Värnpliktstjänstgöringens förläggning och fördelning för ifrågavarande ingenjörselever framgår närmare av grafiska framställningen å sid. 34.

De sålunda utbildade ingenjörseleverna redovisas under hela sin värnpliktstid vid de truppförband (stationer), som de vid inskrivningen tilldelats. Uti för ändamålet fastställda rullor göras efter avslutad värnpliktstjänstgöring erforderliga anteckningar rörande de värnpliktigas användbarhet vid mobilisering. Genom anmälningar från rullföringsbefälhavaren hållas rullorna så långt ske kan aktuella.

Vid mobilisering inkallas de vid truppförbandet rullförda befälseleverna till tjänstgöring genom vederbörande truppförbands försorg och placeras i allmänhet i olika befälsbefattningar vid de formationer, som truppförbandet or-

ganiserar, ävensom vid depåer för fortsatt utbildning till officersersättare. I vissa fall kan placeringen ske genom de högre myndigheternas försorg. Sålunda fördelas till artilleritekniker utbildade ingenjörer genom generalfälttygmästarens försorg på olika anstalter och förråd, vid skjutskolor och depåer etc.

Slutligen kan uppskov med inställelse vid mobilisering beviljas värnpliktig ingenjör för militära ändamål eller, därest hans fortsatta civila verksamhet är nödvändig för tryggandet av statslivets jämna gång. Sålunda åtnjuter viss personal vid järnvägs-, vattenfalls- och telegrafstyrelsen uppskov tillsvidare utan ansökan. Uppskov tillsvidare efter ansökan kan beviljas ingenjörer, anställda vid bruk, fabriker, verkstäder m. m., vilkas verksamhet är för krigsmaktens behov oundgänglig. Uppskov efter ansökan kan likaledes på viss tid beviljas ingenjörer i chefs- eller förmansbefattningar vid gas- och elektricitetsverk, kraftstationer m. m. eller i andra befattningar, där deras civila verksamhet över huvud taget är nödvändig för den ostörda driften inom någon viktig gren av näringslivet.

VII. Allmänna synpunkter och riktlinjer rörande väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation.

Väg- och vattenbyggnadskårens ursprungliga ändamål var, såsom 1851 års reglemente angiver, att tillhandagå styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader i den befattning med allmänna arbeten, som tillkommer styrelsen. Kåren upprättades således för att fylla en civil uppgift. Visserligen föreskrev reglementet, att kårens officerare även skulle kunna, i händelse av behov, under krig kommenderas till officerstjänstgöring vid armén, men föreskriften i fråga torde huvudsakligast ha varit betingad av det förhållandet, att flertalet ingenjörer redan före inträdet i kåren voro officerare. Kåren fick desslikes även militär organisation men icke med hänsyn till sin militära krigsanvändning, utan emedan enligt den tidens uppfattning kåren endast på så sätt skulle bli i stånd att fylla sin civila uppgift.

Under den långa tid, som förgått sedan kårens tillkomst, har å ena sidan kårens organisation till sina grunddrag bibehållits oförändrad, å andra sidan de förhållanden, som gävo anledning till kårens uppsättande, undergått högst väsentliga förändringar. Kårens ursprungliga civila uppgift har efter hand mer och mer trätt i bakgrunden. Därom vittna bl. a. de strävanden, som alltsedan början av århundradet framträtt i syfte att bryta det bestående sambandet mellan kåren och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Redogörelse för dessa har lämnats i det föregående. Numera torde även den uppfattningen vara allmänt omfattad, att något behov icke längre förefinnes av en särskild organiserad väg- och vattenbyggnadskår för att tillgodose dess ursprungliga ändamål.

I samma mån som behovet av officersutbildad personal för de allmänna arbetenas ledning minskades, framkallade emellertid teknikens utveckling ständigt ökade krav på väg- och vattenbyggnadskårens ingenjörutbildade personal för försvarets räkning. Redan år 1886 infördes i samband med förarbeten på 1892 års härordning den 7 månader långa aspirantkursen som villkor för inträde i kåren. Vid tiden för 1901 års försvarsreform infogades reservofficersutbildningen i kårens rekryteringssystem. Efter år 1917 hava endast ingenjörer med reservofficersutbildning vunnit inträde i kåren. De strävanden, som med växlande resultat gjort sig gällande under gångna tider att säkerställa kårens ställning inom armén såsom en del av denna, att vidga kårofficerarnas tjänstgöringsskyldighet vid mobilisering och i krig och att förbättra utbildningen i olika hänseenden m. m., äro helt visst ock uttryck för en allt bestämmande och klarare uppfattning om kårens och ingenjörernas i allmänhet ökade betydelse för landets försvar. Törhända har ock svårigheten att ersätta väg- och vattenbyggnadskårens ursprungliga organisation med någon annan i försvarshänseende tillfredsställande sådan, åtminstone under senare år, varit främsta orsaken till dess oförändrade bibehållande.

På ett alldeles särskilt sätt framträder den förändrade uppfattningen uti 1915 års organisationsförslag. Enligt detta, vars avgivande likaledes till tiden sammanföll med genomförandet av en ny härordning, den av år 1914, skulle kåren bliva en till fortifikationen ansluten officerskår, vars yngre medlemmar voro avsedda för trupptjänst och äldre för stabstjänst. Förslaget med dess relativt stora krav i avseende å militär utbildning torde emellertid böra ses mot bakgrunden av den då rådande åskådningen om krigets natur och former. Man föreställde sig samhället vid krigstillfälle delat i tvenne vitt skilda områden: krigsskådeplatsen, inom vilken kriget utspelades av de vid mobilisering militärt organiserade stridskrafterna, samt hemorten, som i stort företedde samma bild som under fredliga förhållanden. Erfarenheterna från världskriget hava i avsevärd grad reviderat uppfattningen i detta hänseende. Det nutida kriget kan icke begränsas till blott delar av ett lands område och till de militära stridskrafterna utan berör på ett genomgripande sätt alla samhällslivets områden och verksamheter. Krigsskådeplatsen har blivit ett vidare begrepp med flygvapnets och gaskrigets tillkomst. De å krigsskådeplatsen kämpande arméerna fordra, för att kunna vidmakthålla sin stridskraft, bakom fronten en fast organisation, som kan uttaga hela nationens kraft för vinnande av krigets mål. Samhället måste för sitt eget bestånd lägga om sin tillvaro med hänsyn till krigets fordringar, och varje medborgare måste fylla en uppgift i försvarets tjänst. Härför bliver det till följd av teknikens oerhörda betydelse i våra dagar av en alldeles särskild vikt, att ingenjörerna, vilket fack de än må tillhöra, vid krigstillfälle ställas var och en å sin rätta plats, det må vara vid fronten bland de stridande förbanden, bakom fronten längs de olika tillförsellinjerna eller i hemorten i produktionens tjänst.

Av vad ovan blivit anfört torde framgå, att det ändamål, som ursprungligen avsågs med väg- och vattenbyggnadskåren, icke längre kan läggas till grund för dess organisation. För de allmänna ingenjörtekniska arbetena i fred förefinnes i våra dagar icke behov av någon för ändamålet militärt organiserad kår. Icke heller kan 1915 års förslag, som tillkom, innan tillräckliga erfarenheter kunnat vinnas från kriget, i oförändrad form bilda grundval för en omorganisation. Den nya organisationen måste möjliggöra, att landets samtliga ingenjörer på ett planmässigt och ändamålsenligt sätt ställas i försvarets tjänst.

Med denna utgångspunkt för lösandet av väg- och vattenbyggnadskårens organisationsfråga gäller det närmast att söka framlägga de allmänna synpunkter, som kunna vara värda särskilt beaktande, innan de sakkunniga gå att utforma en blivande organisation.

Det har i det föregående framhållits, att vid krigstillfälle snart sagt alla ingenjörer måste kunna tagas i anspråk vid landets försvar. Behovet är icke begränsat blott till något visst fack t. ex. väg- och vattenbyggnadsfacket, utan varje ingenjör, inom vilken teknisk gren hans verksamhet än är förlagd, har sin uppgift att fylla. Vissa lämpa sig bäst på grund av sin ålder och utbildning vid den militära fronten, andra få sin sysselsättning vid de olika förbindelselederna, andra åter gagna bäst försvaret på ledande poster vid fabriker och verkstäder eller vid försöksanstalter och laboratorier, och det gäller därför att placera varje ingenjör på den post, där han på grund av sina kvalifikationer m. m. kan giva försvaret det för tillfället bästa utbytet. För att säkerställa en sådan användning av ingenjörerna synes första villkoret vara att äga en översikt över tillgången, grundad på en sådan rullföring av ingenjörerna, att vars och ens icke blott militära, utan i de flesta fall framförallt tekniska lämplighet för den ena eller andra befattningen på ett riktigt sätt är angiven. Men därutöver fordras även, att den myndighet, som skall förbereda och i order omsätta en sådan användning av ingenjörstillgången, äger en levande uppfattning om ingenjörteknikens olika utbildningsgrenar samt om den civila tjänst-

göring, vederbörande undergått. Denna myndighet bör vidare genom sin egen verksamhet äga en noggrann kännedom om ingenjörernas många arbetsfält och stå i nära kännning med deras verksamhet.

Såsom vidare framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen för behovet av ingenjörer vid mobilisering och i krig måste som villkor för, att ingenjörernas tekniska förmåga skall komma till sin rätt, i allmänhet även sättas fordran på militära insikter och färdigheter. Efter de avsedda krigsbefattningarnas natur uppställdes som en allmän fordran värnpliktsutbildning eller reservofficersutbildning. Såväl värnpliktsutbildningen som reservofficersutbildningen hava i huvudsak till gemensamt syfte att bibringa förmåga att utöva befäl vid trupp. Studentutbildningsorganisationen och reservofficersinstitutionen äro de militära utvägarna att fylla de stridande truppslagens, i detta fall framförallt de tekniska truppslagens, behov. Befälsutbildningen icke blott påbörjas utan även avslutas i regel redan före avlagd ingenjörsexamen och i varje fall, innan ingenjören satts i tillfälle att utöva någon verksamhet såsom sådan.

Det ligger utanför de sakkunnigas uppdrag att bedöma, i vad mån den nu stadgade värnplikts- och reservofficersutbildningen är i stånd att tillgodose ändamålet med densamma. De sakkunniga anse sig dock böra till följd av reservofficersutbildningens grundläggande betydelse för användningen av ingenjörer över huvud taget i försvarsväsendets tjänst framhålla önskvärdheten av att reservofficersrekryteringen på allt sätt befrämjas, och att utbildningen till reservofficer gives en sådan läggning, att den icke försvårar de tekniska studiernas bedrivande.

Av vad ovan blivit anfört rörande värnplikts- och reservofficersutbildningen torde framgå, att denna icke kan bereda de nödiga militära förutsättningarna för beklädande av ledande ingenjörtekniska poster i krig. Ändamålet med denna utbildning är och kan icke i regel vara annat än utbildning av befäl vid trupp, och utbildningen är förlagd till elevstadiet på den ingenjörtekniska banan. Oavsett det förhållandet, att reservofficeren på grund av bristande tekniska kvalifikationer måhända icke alltid lämpar sig för bestridande av en ledande befattning, fordras för detta ändamål med nödvändighet en vidgad uppfattning om den militära organisationen samt en ingående kännedom om den militära ledningens arbetsformer. En sådan utbildning kan icke bibringas annat än i nära samarbete med de militära organ, vid vilka ingenjörstjänsten i verkligheten skall utövas, samt i anslutning till de högre militära myndigheternas tillämpningsövningar för förberedande av verksamheten i krig. Fördenskull är det de sakkunnigas uppfattning, att en ändamålsenlig användning av ingenjörer vid mobilisering och i krig med nödvändighet fordrar, att ett visst efter mobiliseringsbehovet beräknat antal ingenjörer, särskilt utvalda med hänsyn till sina tekniska kvalifikationer, redan i fred erhålla en särskild militär utbildning, omedelbart inriktad på det blivande militära arbetsområdet.

I det föregående har uppmärksamheten vidare riktats på behovet av samarbete redan i fred mellan de militära myndigheterna och landets ingenjörer. Även denna synpunkt anse de sakkunniga vara värd särskilt beaktande. Ovan hava de sakkunniga framhållit nödvändigheten av, att alla inom ingenjörtekniken arbetande krafter vid mobilisering och i krig träda i försvarets tjänst. Med denna uppfattning följer i och för sig, att ett samarbete måste äga rum redan i fred mellan ingenjörernas målsmän och försvarets representanter. Lika litet som på något annat specialområde i våra dagar är det emellertid möjligt för någon annan än för fackmannen att i alla avseenden följa den ingenjörtekniska utvecklingen, ännu mindre att för försvaret tillgodogöra dess rön och erfarenheter. Den ingenjörsvetenskapliga forskningen och den ingenjörtekniska arbetet måste därför redan i fred sättas i tillfälle att ägna åt försvarets tekniska

utveckling nödig uppmärksamhet. Detta torde enligt de sakkunnigas uppfattning endast kunna nås, om ingenjörerna själva under lämpliga former hållas i kontakt med utvecklingen inom försvaret och beredas möjligheter att utreda eller praktiskt omsätta av de militära myndigheterna framställda önskemål samt måhända även skänka nya impulser till tekniskt fortskridande.

Slutligen torde de grunder, efter vilka ingenjörernas användning vid mobilisering och i krig för närvarande regleras, böra beröras mot bakgrunden av ovan angivna allmänna synpunkter. Därigenom torde bäst framträda, i vilka hänseenden förändringar äro önskvärda, och efter vilka allmänna riktlinjer en omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren bör företagas.

Frånsett väg- och vattenbyggnadskårens personal, vilken uteslutande tillhör väg- och vattenbyggnadsfacket, och det ringa antal ingenjörer, som innehar fast anställning vid krigsmakten, redovisas, som framgår av det föregående, landets ingenjörer endast under tiden för sin värnpliktstid d. v. s. t. o. m. 42. levnadsåret. Denna redovisning utföres vid regementena (stationerna) och av rullföringsbefälhavarna och är sålunda uppdelad på ett flertal myndigheter. Redan av detta förhållande torde framgå, att densamma icke kan giva den enhetliga översikt över ingenjörstillgången, som en ändamålsenlig krigsanvändning fordrar. Vad redovisningen i och för sig beträffar torde densamma vid tiden för de värnpliktiga ingenjörernas militära tjänstgöring icke lämna något övrigt att önska. Denna infaller emellertid i regel före avlagd ingenjörsexamen. Därefter och under hela värnpliktstiden d. v. s. under en tid av 18—19 år är kontakten mellan de militära myndigheterna och de värnpliktiga ingenjörerna begränsad till den årligen återkommande mönstringen. Denna, som kan fullgöras genom enbart insändande av skriftlig anmälan, omfattar i huvudsak endast avlämnande av uppgift om vistelseort och postadress. Förslag hava framförts och åtminstone ett år tillämpats i syfte att erhålla en mera ingående kännedom om de värnpliktiga ingenjörernas användbarhet, än vad den vanliga mönstringen giver. I samband med denna skulle vissa uppgifter insändas till truppförbandscheferna såsom angående förvärvad utbildning m. m. I samma syfte hava även förslag framställts att åläggva vederbörliga högsolor viss anmälingsskyldighet rörande elevernas examina m. m. Även om förbättringar kunna vinnas genom de sålunda ifrågasatta åtgärderna, synes det de sakkunniga dock uppenbart att en tillfredsställande facklig rullföring av ingenjörer icke kan åstadkommas genom anlitande av de vanliga rullföringsmyndigheterna. Än mindre är det möjligt att verkställa en efter tekniska kvalifikationer och praktisk duglighet avpassad användning av de sålunda rullförda ingenjörerna. Endast en ingenjörernas egen organisation kan vara i besittning av erforderliga förutsättningar att följa den ingenjörtekniska verksamheten, att införskaffa de erforderliga upplysningarna och framförallt att värdesätta ingenjörernas lämplighet och förmåga. Genom en sådan organisation kan ock möjlighet beredas att erhålla en facklig översikt över den i många fall kanske värdefullaste personalen, den som redan utträtt ur värnpliktsåldern.

Väg- och vattenbyggnadskåren torde för närvarande praktiskt taget innefatta den enda personal, som i egenskap av ingenjörer vid krigstillfälle kan ställas till arméns förfogande för beklädande av de mera ansvarsfulla ingenjörsbefattningarna. Redan i det föregående har framhållits att, även om väg- och vattenbyggnadsingenjörerna hava de mest omfattande uppgifterna att fylla under krig, ingenjörer av andra fack numera intaga en likartad ställning i detta hänseende. Som militärt villkor för inträde i kåren fordras för närvarande praktiskt taget avlagd reservofficersexamen. Av vad i det föregående anförts i fråga om ändamålet med denna examen och tidpunkten för dess avläggande, är det tydligt, att den icke i och för sig bereder ingenjören de nödiga förutsättningarna för en högre ingenjörsbefattning i krig. Villkoret kan

tvärtom verka hindrande för en rekrytering av kåren med de ingenjörtekniskt för armén värdefullaste elementen av landets ingenjörer. Vidare är att märka, att kårens personal under vanliga förhållanden icke i fred är underkastad någon som helst militär tjänstgöringsskyldighet. Det är sålunda icke möjligt att förbereda ens de ingenjörer, som tillhöra kåren, för deras befattningar i krig.

Slutligen är det tydligt, att ingenjörernas fackkunskaper endast i mycket begränsad omfattning kunna tillgodogöras försvaret i fred med de organisationsbestämmelser, som gälla för den nuvarande väg- och vattenbyggnadskåren.

En återblick på vad ovan framhållits beträffande de allmänna synpunkterna och riktlinjerna för väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation torde i hufvudsak giva vid handen följande.

Ändamålet med denna kår har i våra dagar blivit ett annat än förr. Vid dess tillkomst för 75 år sedan måste den ingenjörsutbildade officeren träda in i den civila ingenjörtekniska verksamheten för dess bestånd och utveckling. I våra dagar måste åter civilingenjören medverka i försvarets tjänst för främjande av dess ingenjörtekniska verksamhet. En till ett visst fack begränsad ingenjörorganisation är icke i våra dagar tillräcklig, utan alla ingenjörtekniska grenar måste efter sin inbördes militära betydelse vara representerade. Genom en väl ordnad facklig rullföring och redovisning av landets ingenjörer och en därpå grundad översikt bör möjlighet beredas för en ändamålsenlig användning av desamma. Ingenjörorganisationen i fred bör innesluta de ingenjörtekniskt värdefullaste representanterna, avsedda att bestrida de mest ansvarsfulla befattningarna inom vederbörliga områden vid mobilisering och i krig. Dessa skola genom övningar i fred bibringas de för ändamålet erforderliga militära insikterna. Genom en sådan organisation skall slutligen det erforderliga samarbetet i fred mellan de militära myndigheterna och ingenjörsgrenarna komma till stånd.

VIII. Av de sakkunniga föreslagen organisation.

1. Organisationens uppgift.

Sedan i närmast föregående kapitel de allmänna synpunkterna och riktlinjerna för väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation blivit framlagda, gäller det att närmare utforma, huru nämnda kår lämpligen bör organiseras. Härvid torde i första hand kårens uppgift böra bestämmas. I enlighet med vad i det föregående i detta hänseende anförts, synes denna i huvudsak böra vara:

att vid krigstillfälle tillhandahålla personal — utöver den i arméns, marinens och flygvapnets stater upptagna — för bestridande av sådana befattningar vid försvarsväsendet, vilka fordra såväl särskilda ingenjörtekniska insikter som militära kunskaper av annan art än den, reservofficers- och värnpliktsutbildningen avser att bibringa;

att i enlighet med härför givna föreskrifter bibringa ovannämnda personal för ändamålet i fråga erforderlig utbildning;

att för främjande av den tekniska utvecklingen inom försvarsväsendet i samarbete med statliga och privata tekniska institutioner o. d. följa utvecklingen inom ingenjörsvetenskapens olika grenar samt att hos Konungen och militära myndigheter göra därav föranledda framställningar;

att biträda de militära myndigheterna vid handläggning av sådana ärenden, som fordra tillgång till särskild ingenjörteknisk sakkunskap; samt

att enligt särskilda föreskrifter rullföra landets ingenjörspersonal med hänsyn till dess ändamålsenliga användning vid krigstillfälle och biträda de militära myndigheterna vid planläggningen av nämnda personals krigsplacering.

De motiv, som legat till grund för vad ovan blivit föreslaget, framgå av vad de sakkunniga yttrat i det föregående. I detta samband torde det därför endast vara erforderligt att i vissa hänseenden beröra desamma.

Utbildningen av kårens personal har angivits skola ordnas i enlighet med härför givna föreskrifter. De sakkunniga åsyfta de allmänna bestämmelser för kårens utbildning, som i det följande komma att föreslås.

Vad beträffar kårens verksamhet i förhållande till å ena sidan de statliga och privata tekniska institutionerna m. m., å andra sidan de militära myndigheterna har det icke ansetts lämpligt att närmare angiva, vilka arbetsformer som härvid böra komma i fråga. I allmänhet bör det tillkomma kåren att själv med anlitande av egen personal låta verkställa utredningar eller i nödig utsträckning ställa personal till myndighets förfogande. Stundom kan dock kårens uppgift lämpligen begränsas till att blott och bart förmedla ett samarbete mellan försvarets målsmän och ingenjörsväsendets representanter.

Vad beträffar den föreslagna rullföringen av landets ingenjörspersonal har densamma angivits böra ske med hänsyn till personalens ändamålsenliga an-

vändning vid krigstillfälle. Det ligger nära till hands att låta den föreslagna rullföringen endast omfatta sådana ingenjörer, som avlagt avgångsexamen från tekniska högskolan eller Chalmers tekniska institut. Till en början torde det ock enligt de sakkunnigas uppfattning visa sig nödvändigt att begränsa rullföringen till dessa. Genom ovannämnda formulering hava de sakkunniga särskilt velat giva uttryck åt den uppfattningen, att ingenjörspersonalens användbarhet främst skall värdesättas efter vars och ens praktiska duglighet och förmåga och icke uteslutande efter en i tidiga år avlagd examen.

Vad åter angår sättet för ordnande av den föreslagna rullföringen torde denna angelägenhet ligga utanför de sakkunnigas uppdrag.

I detta sammanhang torde även frågan om kårens benämning böra beröras. Traditionen talar för att bibehålla det namn, kåren burit alltsedan sin tillkomst år 1851, Kungl. Väg- och Vattenbyggnadskåren. Den uppgift, som de sakkunniga anse böra tillkomma kåren i dess nya organisationsform, sträcker sig emellertid vida utöver det väg- och vattenbyggnadstekniska området och ställer i kårens led ingenjörer från alla ingenjörteknikens grenar. Detta torde enligt de sakkunnigas mening böra komma till uttryck i kårens benämning. Med hänsyn härtill synes kåren böra benämnas Kungl. Tekniska kåren.

2. Tekniska kårens ställning, ledning och sammansättning.

För närvarande är väg- och vattenbyggnadskåren organiskt nära ansluten till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt i överensstämmelse härmed underställd kommunikationsdepartementet. Redan i det föregående hava de sakkunniga framhållit, att det nu bestående sambandet mellan kår och styrelse icke längre har det berättigande, som gav anledning till dess uppkomst. Med denna fråga samhöriga förhållanden komma att närmare belysas i det följande under rubriken »IX. Sambandet mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadskåren». I detta sammanhang torde endast behöva framhållas, att den uppgift, som enligt ovan är avsedd att ställas på kåren, har till syfte ett främjande av den tekniska utvecklingen inom försvarsväsendet samt förutsätter en nära kontakt med ett flertal såväl civila som militära myndigheter. Med hänsyn härtill synes Tekniska kåren böra underställas försvarsdepartementet och omedelbart under Kungl. Maj:t intaga en självständig ställning, i sin verksamhet sidoordnad med högre såväl civila som militära myndigheter.

Med hänsyn till denna kårens ställning och uppgift är det tydligt, att stora krav komma att ställas på dess chef. Som målsman inom försvarsväsendet för landets samtliga ingenjörer måste han visserligen främst vara en framstående sådan med vidsträckt erfarenhet från skilda arbetsområden och omfattande personalkännedom. Men dessutom måste han vara i besittning av särskilda kvalifikationer för att kunna ena och sammanföra olika myndigheter och personer till gemensamt arbete samt förutom vissa personliga egenskaper äga intresse för den sak, kåren är avsedd att tjäna, och erkänt anseende som en dugande kraft i samhällets tjänst.

Omfattningen av chefens arbetsområde talar för, att möjlighet borde beredas denne att odelat kunna ägna sig åt sitt chefskap. Redan av kostnadsskäl synes dock detta uteslutet. Att för ändamålet beräkna en särskild beställning skulle även medföra svårigheter att, för den händelse så skulle erfordras, verkställa ombyte. Slutligen skulle därav bliva en följd en icke önskvärd isolering av kåren. Enligt de sakkunnigas uppfattning bör därför chefsposten förenas med utövandet av annan verksamhet. Däremot synes det icke lämpligt att, såsom nu är fallet, föreskriva, att chefskapet skall förenas med viss befattning.

En sådan föreskrift skulle utan att medföra någon bestämd fördel omöjliggöra ett urval vid chefspostens besättande.

Vad slutligen beträffar chefsens avlöning synes densamma böra utgå i form av särskilt arvode. Angående dess storlek m. m. kommer förslag att lämnas i det följande.

En förening av chefskapet över Tekniska kåren med annan verksamhet, såsom ovan blivit förutsatt, nödvändiggör, att den vid chefsens sida erforderliga staben så sammansättes, att huvudsakliga delen av det för kårens verksamhet erforderliga arbetet kan förläggas till denna. I staben torde fördensskull såväl militär som ingenjörteknisk sakkunskap böra vara representerad.

Den militära representantens uppgift torde bliva att i alla hänseenden tillhandaga chefen vid utövandet av kårens ledning. Härvid tillkommer det honom att icke blott förestå expeditionen utan även förbereda och föredraga förekommande ärenden. Det honom påvilande arbetet kommer otvivelaktigt att bliva av den omfattning, att han måste ägna hela sin tid åt arbetet för kårens räkning. Hans ställning inom kåren liksom arbetets natur fordrar, att för ändamålet lämplig regementsofficer ställes till förfogande vare sig ur generalstaben eller något av arméns tekniska truppslag. Lämpligen torde detta kunna ordnas så, att sådan officer förordnas att under vissa år bestrida befattning såsom stabchef vid Tekniska kåren. Härvid torde han böra avstå från ordinarie lön å vederbörlig stat och i stället komma i åtnjutande av motsvarande avlöningsbelopp i form av arvode å kårens stat.

Representanten för den ingenjörtekniska sakkunskapen inom kårens stab torde huvudsakligen komma att tjänstgöra såsom teknisk rådgivare åt stabschefen. Den ingenjör, som avses för befattningen i fråga, bör äga en vidsträckt erfarenhet och god kännedom om olika arbetsområden. Hans tjänstgöring torde däremot kunna begränsas till en kortare tid dagligen eller måhända till viss dag eller vissa dagar i veckan. Befattningen borde därför kunna förenas med annan tjänst, vilket även ur rekryteringssynpunkt är nödvändigt. Innehavaren måste naturligen vara medlem av kåren och åtnjuta särskilt arvode. Angående dess storlek kommer förslag att lämnas i det följande.

Slutligen fordrar den föreslagna rullföringen av landets ingenjörer särskild personal. Densamma torde dock kunna begränsas till ett rullföringsbiträde. Lämpligen torde för ändamålet böra beräknas en med försvarets rullföringsväsende förtrogen pensionerad underofficer.

I enlighet med vad i det föregående anförts, skall den nya organisationen omfatta alla ingenjörtekniska områden. För närvarande kunna ingenjörerna i utbildningshänseende hänföras till något av följande fack: mekaniska, skeppsbyggnads-, elektrotekniska, väg- och vattenbyggnads-, husbyggnadstekniska, kemiska och bergsvetenskapliga. I anslutning härtill bör vart och ett av nämnda fack hava sin motsvarighet i kårens organisation. Fördensskull hava de sakkunniga ansett, att kåren i stort sett borde organiseras å ett motsvarande antal avdelningar, nämligen:

- mekaniska avdelningen,
- skeppsbyggnadsavdelningen,
- elektrotekniska avdelningen,
- väg- och vattenbyggnadsavdelningen,
- husbyggnadstekniska avdelningen,
- kemiska avdelningen samt
- bergsvetenskapliga avdelningen.

Det torde icke vara möjligt för chefen och staben att omedelbart utöva ledningen av samtliga dessa avdelningar. För att dessa till sina verksamhetsområden vitt skilda avdelningar skola komma till sin rätt och fylla sin plats

inom organisationen, fordras med nödvändighet att vid chefens sida ställas avdelningschefer. Önskvärt vore, ej minst ur rekryteringssynpunkt, att varje avdelning erhöles en särskild chef. Skeppsbyggnadsavdelningen synes dock utan större olägenhet kunna ställas under samma omedelbara ledning som mekaniska avdelningen, liksom husbyggnadstekniska avdelningen torde kunna inrymmas i väg- och vattenbyggnadsavdelningen. Likaledes torde kemiska och bergsvetenskapliga avdelningarna kunna, åtminstone tillsvidare, förenas under en avdelningschef. Därigenom skulle antalet avdelningschefer kunna begränsas till fyra.

De åligganden, som huvudsakligen komma att påvåla avdelningscheferna, torde i korthet kunna sägas vara: att följa utvecklingen inom vederbörligt arbetsområde och inom kåren handlägga hithörande frågor; att medverka till en god rekrytering och utbildning av avdelningens (-arnas) personal; samt att med hänsyn till en ändamålsenlig krigsanvändning följa ingenjörspersonalens i allmänhet verksamhet inom vederbörliga arbetsområden.

Med hänsyn till nämnda åligganden, vilka icke påfordra någon ständig tjänstgöring vid kåren, torde icke några särskilda beställningar böra avses för avdelningscheferna. Fastmer är det nödvändigt, att vederbörande genom sin vanliga verksamhet står i ständig kontakt med något civilt arbetsområde. Av skäl, som i det föregående anförts, är det icke heller lämpligt att föreskriva, att avdelningschefsbefattning vid Tekniska kåren skall förenas med någon viss befattning. Det väsentliga synes de sakkunniga vara, att avdelningscheferna komma att utväljas bland vederbörligt arbetsområdes mest framstående män.

Ansvaret för att Tekniska kåren fyller sin uppgift måste påvåla dess chef. Därav följer, att denne även måste tilldelas en häremot svarande befogenhet vid ledningen av kårens verksamhet. Med hänsyn härtill synes chefen för Tekniska kåren böra äga samma beslutanderätt som militära chefer samt regementschefs makt och myndighet över underlydande personal. I vissa hänseenden synas dock avsteg betingade. Som framgår av vad ovan blivit föreslaget i fråga om organisationen, kommer chefen för kåren att stå i en i förhållande till sina underlydande väsentligen olikartad ställning än de militära cheferna. Avdelningscheferna kunna sålunda i sina civila befattningar vara honom jämnställda. Utövädet av ett ensamrådande chefskap kan redan ur denna synpunkt bliva förenat med praktiska svårigheter. Avdelningscheferna komma vidare att i många hänseenden intaga en ganska självständig ställning inom kåren. Ofta är endast avdelningschefen i besittning av den personalkännedom, som erfordras för handläggning av rekryterings- och befodringsfrågor, vilka beröra avdelningens personal. Utbildningen av personalen och verksamheten över huvud taget torde även i många fall komma att ordnas efter skilda linjer för de olika avdelningarna. Vid sådant förhållande torde handläggningen av vissa ärenden såsom rörande kårens organisation, rekrytering och befodran, utbildningsplaner m. m. böra ordnas efter andra former än de militära. Efter övervägande av olika möjligheter i detta hänseende hava de sakkunniga kommit till den uppfattningen, att behandlingen och avgörandet av dylika ärenden böra uppdragas åt en direktion, bestående av chefen såsom ordförande, stabschefen samt de fyra avdelningscheferna. En sådan anordning, ehuruval den begränsar chefens beslutanderätt, synes böra bliva till fördel för kårens verksamhet, då den är ägnad att i och för sig väcka förtroende för kårens ledning. Vad angår de närmare bestämmelserna i berörda avseende, få de sakkunniga hänvisa till det förslag till instruktion för Tekniska kåren, som bifogats förevarande betänkande (bilaga 5).

Vad beträffar den i avdelningarna ingående personalen torde densamma böra beräknas med hänsyn till kårens i det föregående omnämnda uppgift. I

enlighet med denna skall kåren dels vid krigstillfälle tillhandahålla personal för bestridande av sådana befattningar, vilka fordra såväl särskilda ingenjörtekniska kvalifikationer som militära kunskaper av annan art än den, reservofficers- och värnpliktsutbildningen avser att bibringa, dels i fred bereda tillgång till ingenjörteknisk sakkunskap uti det militära förberedelsearbetet. Till grund för sina beräkningar hava de sakkunniga härvid lagt myndigheternas i det föregående berörda behovsuppgifter.

Uti den sammanställning av ifrågavarande behovsuppgifter, som de sakkunniga låtit utarbета (bilaga 2), har behovet vid krigstillfälle hänförs till olika användningsområden. Vad först beträffar fronttjänsten, framträder knappast något behov av särskilda tekniska specialkunskaper. Det fordras icke heller någon sådan militär utbildning, som Tekniska kåren avser att meddela. I överensstämmelse med de allmänna grunderna för kårens organisation hava de sakkunniga därför icke beräknat någon personal för ifrågavarande ändamål vid Tekniska kåren, utan hava de sakkunniga förutsatt, att detta behov tillgodoses med officers- och reservofficerspersonal samt plutonchefsutbildade värnpliktiga. Likaledes hålla de sakkunniga före, att den för användning inom verkstads- och hemortstjänstens område erforderliga militära fredsutbildningen bör kunna bibringas under tiden för de värnpliktigas tjänstgöring. Icke heller för detta ändamål har därför ansetts böra beräknas någon personal vid Tekniska kåren.

Vad åter angår de ingenjörer, som äro avsedda att användas inom stabstjänstens område, äro av skäl, som redan i det föregående anförts, icke blott särskilda ingenjörtekniska kvalifikationer utan även särskilda militära insikter erforderliga. Dessa ingenjörer komma nämligen huvudsakligen att tjänstgöra vid högre kvarter och staber av olika slag, vilka icke hava någon motsvarighet i fred. Främst gäller detta den personal, som i tabellen är redovisad såsom reservofficerare, men det har även avseende å den såsom värnpliktig upptagna personalen. Ehuru det sålunda skulle vara önskvärt att bereda plats vid Tekniska kåren för all den personal, som avses för användning inom ifrågavarande område, hava de sakkunniga icke blott av ekonomiska utan även av andra skäl ansett sig böra väsentligt begränsa densamma. Dels torde ett ej ringa antal av ifrågavarande befattningar kunna bestridas av personal, som avgått från kårens aktiva stat, dels torde det ur rekryteringssynpunkt, särskilt med hänsyn till erhållandet av ett lämpligt urval, vara nödvändigt att åtminstone till en början begränsa kårens storlek.

Enahanda synpunkter, som ovan blivit framlagda, göra sig även gällande i fråga om personal, avsedd att användas inom tillförseltjänstens område. Den vid Tekniska kåren erforderliga personalen har därför beräknats efter samma grunder. Det befäl, som erfordras för vissa särskilt betydelsefulla formationer, vilka icke hava någon motsvarighet i fred, såsom formationer för kraftbyggnad, väg- och järnvägsbyggnad m. m., har dock ansetts böra till större delen ingå i kåren.

Vad beträffar beredandet av tillgång till särskild ingenjörteknisk sakkunskap för det militära förberedelsearbetet, hava de sakkunniga vid sina beräkningar utgått från den allmänna principen, att varje tekniskt område av betydelse för någon av försvarsväsendets olika grenar bör i erforderlig omfattning vara representerat inom kåren.

I omstående tabell lämnas en översikt över det antal ingenjörer, som sålunda med iakttagande av största möjliga begränsning beräknats böra ingå i de särskilda avdelningarna.

Slutligen torde böra framhållas, att de detaljberäkningar, efter vilka antalet kärmedlemmar enligt ovan blivit bestämt, endast äro att betrakta såsom ungefärliga. Med hänsyn härtill torde det icke vara lämpligt att i organisationen

Meka- } och { Skepps- niska } byggn. avd.			Elektro- tekniska avd.	Väg- o. vatten- byggn. avd.	Ke- } och { Bergs- miska } veten- avd. } skapl.	Summa
21	+	6	16	87 + 2	16 + 12	160

bestämman antalet personal i varje avdelning o. s. v. Det torde böra överlämnas åt kårens direktion att anpassa detta efter rådande förhållanden. Vad däremot beträffar det sammanlagda antalet medlemmar av kåren är det de sakkunnigas uppfattning, att det ovan angivna måste betraktas såsom ett minimumantal, därest kåren skall kunna fylla sin uppgift.

En översikt av den ovan föreslagna organisationen är framställd i bilaga 4.

3. Anställning, befordran, tjänsteställning m. m.

Den uppgift, som Tekniska kåren är avsedd att fylla, kommer för visso att ställa mycket stora fordringar på personalen. Med hänsyn härtill måste ock villkoren för inträde i kåren vara avpassade.

Enligt vad i det föregående omförmäls, fordras för närvarande uti ingenjörtekniskt avseende för inträde i väg- och vattenbyggnadskåren att hava genomgått den fyraåriga lärokursen i fackskolan för väg- och vattenbyggnadskonst vid tekniska högskolan samt att därefter hava tjänstgjort minst tre år vid något allmänt arbete eller undersökningsförrättning ävensom att hava ådagalagt egenskaper, som fordras för ledning av större arbetsföretag.

Det torde icke erfordra någon motivering, att kravet i avseende å högskolebildning bör upprätthållas för inträde i Tekniska kåren. En given följd av den förändrade organisationen är, att som villkor för inträde i avdelning av kåren ställes avgångsexamen från vederbörlig fackskola. Med avgångsexamen från tekniska högskolan torde även böra likställas sådan examen från Chalmers tekniska institut, högre avdelningen.

Vad däremot beträffar övriga ovan omnämnda fordringar torde en ej oväsentlig skärpning i avseende å praktisk ingenjörsvärksamhet böra vidtagas. Såsom torde framgå av vad i det föregående anförts, äro de uppgifter, som komma att ställas å kårens medlemmar, av sådan natur, att endast ingenjörer med ingående kännedom om vederbörligt fack och vidsträckt erfarenhet om ifrågavarande arbetsområde torde vara kompetenta att fylla desamma. Med hänsyn härtill torde villkoret för inträde böra i regel sättas till åtta års verksamhet såsom ingenjör. Under vilka former denna bör vara fullgjord, torde böra överlämnas åt kårens direktion att i varje särskilt fall bestämma med hänsyn till den befattning, som vid tillfället i fråga skall besättas.

De villkor i ingenjörtekniskt avseende, som, enligt vad ovan anförts, ansetts böra uppställas för anställning i Tekniska kåren, böra dock icke utgöra hinder för att undantagsvis även annan person må kunna vinna inträde, där så befinnes lämpligt eller erforderligt med hänsyn till kårens uppgift och verksamhet.

Det militära villkoret för inträde i väg- och vattenbyggnadskåren är, som i det föregående anförts, genomgången militär kurs om $7\frac{1}{2}$ månaders varaktighet. Detsamma har dock under senare år praktiskt taget blivit ersatt med fordran på avlagd reservofficersexamen. I överensstämmelse med vad de sakkunniga i annat sammanhang framhållit i fråga om reservofficersutbildningen, torde genomgående av sådan utbildning icke böra sättas som villkor för in-

träde i Tekniska kåren. Det väsentliga synes nämligen de sakkunniga vara, att kåren kommer att innesluta framstående ingenjörer. I betraktande av reservofficersutbildningens betydelse för ingenjörernas användning över huvud taget i försvarets tjänst torde dock ingenjör, som avlagt reservofficersexamen, vid i övrigt lika förtjänst böra äga företräde till anställning vid kåren. Reservofficer, som vinner inträde, synes härvid, till skillnad mot vad nu är fallet vid väg- och vattenbyggnadskåren, böra frånträda sin anställning som reservofficer vid vederbörligt truppförband. Icke heller anse de sakkunniga, att genomgående av någon särskild militär kurs bör uppställas såsom villkor för inträde. Ingenjören har, då sådant inträde kan ifrågakomma, i regel nått den ålder, att man knappast torde kunna fordra, att han skall underkasta sig någon särskild militär provning. Härtill bidrager ock, att de ekonomiska förmaner, som kunna beredas genom en anställning vid Tekniska kåren, av kostnadsskäl måste tillmätas efter synnerligen blygsamma mått. Enligt de sakkunnigas uppfattning skulle därför ett dylikt villkor komma att icke blott försvåra utan till och med omöjliggöra kårens rekrytering med så kvalificerad personal, som erfordras för att densamma skall kunna fylla sin uppgift. De sakkunniga förbise härvid ingalunda vikten av att kårens medlemmar äro i besittning av militära insikter och erfarenheter, men dessa synas utan olägenhet kunna fullständigas efter inträdet i kåren. För denna utbildning kommer redogörelse att lämnas i annat sammanhang. Som militärt villkor för inträde i Tekniska kåren torde sålunda endast böra sättas att hava undergått värnplikts- eller reservofficersutbildning, varvid den senare vid i övrigt lika förtjänst bör berättiga till företräde. Undantagsvis synes även denna fordran kunna eftergivnas, därest så finnes lämpligt eller erforderligt med hänsyn till kårens uppgift och verksamhet.

Vad tiden för vinnande av anställning vid Tekniska kåren beträffar medför det ovan föreslagna kravet på i regel 8 års ingenjörsverksamhet efter avslutade högskolestudier, att sådan anställning i allmänhet icke torde kunna vinnas förrän vid 32 å 33 års ålder. Det synes ock de sakkunniga med hänsyn till en ändamålsenlig rekrytering önskvärt, att i regel inträde i kåren icke vinnes före fyllda 33 år. Med denna åldersgräns följa ock andra ej oväsentliga fördelar. Samtliga ingenjörer, vare sig de endast erhållit utbildning som värnpliktigt befäl eller vunnit anställning som reservofficerare, kunna därigenom vid mobilisering utan inskränkning tagas i anspråk under nästan hela sin värnplikts-tid i beväringen av vederbörande truppförbandsmyndigheter. Slutligen torde kåren genom en dylik bestämmelse icke behöva innesluta någon officersgrad, motsvarande löjtnantsgraden vid armén och marinen.

Innan någon närmare redogörelse lämnas för de former, under vilka anställning vid Tekniska kåren lämpligen bör vinnas, torde frågan om personalens benämning och indelning i olika grader böra beröras.

Väg- och vattenbyggnadskåren blev på sin tid militärt organiserad med militära titlar och grader för att fylla en civil ingenjörsuppgift. Då det nu gäller en omorganisation av kåren med syfte att helt ställa densamma i försvarets tjänst, kan det tyckas, som om i detta hänseende icke förefinnes någon anledning att vidtaga ändringar. De sakkunniga finna dock vissa jämkningar i dessa hänseenden önskvärda.

Vad beträffar de militära titlarna gör sig behovet av dylika gällande under all militär tjänsteutövning. De utgöra ett naturligt komplement till uniformen och gradbeteckningen. Det synes dock i och för sig föga tilltalande för ingenjören att under tjänstgöring vid Tekniska kåren behöva avstå från sin yrkestitel. Härtill kommer, att Tekniska kårens personal endast i ringa omfattning är avsedd för tjänstgöring vid trupp, där behovet av militära titlar måhända främst framträder. Vid sådan tjänstgöring torde ingenjörer även i regel kom-

ma att föra befäl över arbetsorganisationer såsom järnvägskompanier, vägavdelningar o. s. v., varvid ej sällan den i fred kända och invanda ingenjörstiteln torde komma till användning. Vid sådant förhållande finna de sakkunniga, att titelfrågan lämpligen kan ordnas så, att ingenjörstitlar tilldelas vid sidan av de militära.

I fråga om graderna har i det föregående framhållits, att löjtnantsgraden icke bör ingå i kårens organisation. Den lägsta officersgraden vid kåren kommer sålunda att utgöras av kapstensgraden. Ur rekryteringssynpunkt samt framförallt med hänsyn till den avsedda användningen av kårens personal bör dessutom kåren innesluta de båda regementsofficersgraderna, överstelöjtnant och major. Slutligen torde chefen för Tekniska kåren böra äga överstes tjänstegrad, där ej med hänsyn till vederbörandes civila ställning och verksamhet eller av andra skäl högre grad anses erforderlig.

Enligt av de sakkunniga gjorda beräkningar torde antalet regementsofficerare — överstelöjtnanter och majorer — böra utgöra 30 % av hela antalet officerare. Då sistnämnda antal är beräknat till 160, kommer sålunda antalet regementsofficerare att uppgå till 48. Härav torde dock endast $\frac{1}{3}$ eller 16 böra vara överstelöjtnanter; antalet majorer skulle sålunda bli 32. Bland regementsofficerarna äro fyra avdelningschefer; de återstående böra fördelas på de olika avdelningarna, på sätt Tekniska kårens direktion uti varje särskilt fall med hänsyn till tjänstgöringsförhållandena finner lämpligt.

På grund av vad ovan anförts torde Tekniska kårens personal böra benämnas och hänföras i olika grader på följande sätt:

	Antal
Chef; Överste (generalmajor)	1
Överingenjörer; Överstelöjtnanter	16
» ; Majorer	32
Ingenjörer; Kapten	112

Vad beträffar besättandet av de olika beställningarna och befattningarna vid Tekniska kåren torde detta, i enlighet med vad i det föregående anförts, böra ordnas på nedanstående sätt.

Chef för Tekniska kåren förordnas av Kungl. Maj:t. Avdelningscheferna böra likaledes förordnas av Kungl. Maj:t, då dessa, enligt vad i det föregående anförts, äro avsedda att ingå i kårens direktion.

Överingenjörer och ingenjörer vid kåren utnämnas av Kungl. Maj:t på förslag av kårens direktion. Vakant beställning torde fördensfull böra kungöras till ansökan ledig och förslagen i regel upprättas på grundvalen av sålunda inkomna ansökningshandlingar. Direktionen bör dock vara berättigad att på förslag uppföra även annan lämplig person, som fyller föreskrivna villkor. Vad beträffar fordran på fälduglighet torde fordringarna i detta avseende böra i varje särskilt fall bestämmas med hänsyn till den avsedda användningen vid mobilisering.

Stabschefen förordnas av Kungl. Maj:t på förslag av chefen för generalstaben efter samråd med chefen för Tekniska kåren, sedan chefen för fortifikationen samt generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet beretts tillfälle att avgiva yttrande.

Ingenjör i expeditionen förordnas bland kårens ingenjörer av kårchefen. Rullföringsbiträde förordnas likaledes av chefen.

Förordnande som chef för Tekniska kåren eller utnämning till överingenjör eller ingenjör vid kåren utgör icke hinder för bestridande av annan befattning i statens, kommuns eller enskild tjänst.

Enligt nu gällande bestämmelser inträder skyldighet för samtliga väg- och

vattenbyggnadsofficerare att avgå ur kåren först vid 65 års ålder. 1915 års sakkunniga framhålla i sitt förutnämnda utlåtande och förslag angående väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation, att en ändring i här berörda avseende vore oundgängligen nödvändig, samt att åldersgränserna för avgång från fast anställning inom de olika graderna av flera skäl borde göras enahanda som vid armén d. v. s. 50 och 55 år för avgång från respektive kaptens- samt majors- och överstelöjtnantsgraden.

De sakkunniga vilja icke bestrida, att ett antal uti den föreslagna organisationen beräknade befattningar äro av den natur, att avgångsåldern ur synpunkten av personalens fältduglighet i vissa fall kan sättas högre än vid armén. Det torde å andra sidan icke vara lämpligt att ålägga Tekniska kårens officerare tjänstgöringsskyldighet i fred vid senare ålder än för arméns officerare. Bestämmande för de sakkunnigas ståndpunkt i denna fråga äro emellertid de grunder, efter vilka kårens storlek blivit beräknad. Som framgår av vad i det föregående anförts, överstiger det av myndigheterna beräknade behovet av ingenjörspersonal högst väsentligt, vad kåren kan ställa till förfogande vid mobilisering. Av skäl, som anförts i det föregående, hava de sakkunniga icke ansett sig kunna förorda en organisation av större omfattning än den ovan föreslagna. Vid sådant förhållande synes det i varje fall nödvändigt att vid Tekniska kåren tillämpa samma åldersgränser för avgång från aktiv stat som vid armén samt att ålägga personalen att härvid ingå i en vid Tekniska kåren upprättad reserv med skyldighet att kvarstå intill fyllda 65 år. Samtidigt som därmed ökad säkerhet vinnes, att den å aktiv stat anställda personalen städse är tjänstduglig, beredes kåren i reserven en ej oväsentligt ökad tillgång på ingenjörer, användbara i mindre krävande befattningar. Chefen för Tekniska kåren torde, cavsatt innehavande grad, böra vara skyldig att avgå vid uppnådd 60 års ålder.

I samband härmed står ock frågan, hur det skall förfaras med officer, som på grund av innehavande fredsbefattning eller eljest icke längre är påräknelig inom kåren för krigstjänstgöring i händelse av mobilisering. 1915 års sakkunniga, som tagit denna fråga i överbäggande, föreslogo för sin del, att sådan officer skulle överföras till reserven dock med möjlighet att under vissa villkor återinträda å aktiv stat.

Liknande bestämmelse synes även böra gälla för Tekniska kåren. Det är dock att märka, att den nu föreslagna organisationen även har en särskild uppgift att fylla i fredstid. Med hänsyn härtill bör icke förfoganderätten vid mobilisering vara i varje fall avgörande. I stället torde det böra överlämnas åt kårens direktion att efter överbäggande av i varje särskilt fall förhandenvärande omständigheter hos Kungl. Maj:t avgiva förslag till dylik överföring till reserven samt återinträde å aktiv stat.

Däremot bör, i enlighet med vad 1915 års sakkunniga föreslagit, officer vid Tekniska kåren, vilken ådragit sig skada eller obotlig sjukdom, som gör honom oförmögen till tjänstgöring, vara skyldig att avgå från anställning vid kåren eller dess reserv.

Slutligen torde frågan om Tekniska kårens ställning inom krigsmakten, även- som uniformsfrågan, böra beröras.

Enligt beslut av 1914 års riksdag lyder väg- och vattenbyggnadskårens personal liksom personal, hörande till krigsmaktens reserv, under strafflagen för krigsmakten endast under den tid, den fullgör tjänstgöringsskyldighet vid krigsmakten. I övrigt är kårens personal, i likhet med nämnda personal, blott i vissa fall underkastad samma lag.

Enahanda bestämmelser synas böra gälla i fråga om den vid Tekniska kåren anställda personalen.

I fält och under militära övningar böra kårens officerare vara skyldiga att

i likhet med vad för närvarande är föreskrivet beträffande väg- och vattenbyggnadskårens personal bära den för arméns officerare fastställda uniformen m/23, lämpligen med väg- och vattenbyggnadskårens stjärna som igenkänningstecken. Även torde, i likhet med för arméns officerare, en fredsuniform böra finnas fastställd, lämpligen av samma utseende som nuvarande väg- och vattenbyggnadskårens. Personalen torde dock icke böra åläggas skyldighet att anskaffa och bära sådan uniform.

4. Tjänstgöringsskyldighet.

Väg- och vattenbyggnadskårens officerare äro under vanliga förhållanden icke underkastade någon tjänstgöringsskyldighet i fredstid. Städs och med rätta har ock detta förhållande påtalats såsom den mest framträdande svagheten i kårens organisation. Såsom framgår av rapporter rörande erfarenheter från krigstjänstgöring hösten 1914, erkännes även allmänt inom kåren, att ett verkligt behov förefinnes av militär utbildning, även om olika åsikter kunna råda angående sättet för dess tillgodoseende. Ut i den av de sakkunniga föreslagna organisationen är icke blott militär utbildning ett huvudvillkor, för att personalen skall bliva i stånd att vid mobilisering bestrida sina befattningar, utan obligatorisk tjänstgöringsskyldighet i fred med hänsyn till kårens uppgift en oskiljaktig del av själva organisationen.

Det är tydligt, att icke obetydliga krav kunna uppställas i avseende på personalens tjänstgöringsskyldighet i fred, därest man uteslutande lägger behovet av utbildning och arbetastrakter i fred till grund vid bestämmandet av dess omfattning. Det finnes emellertid även andra omständigheter att taga i övervägande, vilka nödga till en stark begränsning. Sålunda måste hänsyn tagas till att kårens personal även har att bestrida ordinarie yrkesbefattningar. Skyldigheterna måste vidare stå i rimligt förhållande till de ekonomiska förmåner, som följa med en anställning vid kåren. Eljest kan det bliva omöjligt att hålla denna fulltalig, då, såsom här är fallet, rekryteringen måste grundas på frivilligt åtagande. I betraktande av vad ovan anförts hava de sakkunniga i fråga om tjänstgöringsskyldighet i fred för ingenjörer (kaptener) vid Tekniska kåren funnit sig böra som utgångspunkt vid dess bestämmande lägga, vad i avseende å tjänstgöringstidens längd torde komma att gälla för reservofficer enligt 1925 års försvarsordning. Härigenom bliver det även möjligt att på lämpligt sätt anpassa de ekonomiska förmånerna för Tekniska kårens officerare efter dem, som bliva fastställda för reservofficerare, vilket ur flera synpunkter torde medföra icke oväsentliga fördelar.

Reservofficer vid arméns ingenjörtrupper är skyldig att under tiden mellan 33 och 42 års ålder — d. v. s., å ena sidan den i regel gällande minimiåldern för vinnande av inträde i Tekniska kåren, å andra sidan det år, då tjänstgöringsskyldigheten för reservofficer upphör — fullgöra i allmänhet tre tjänstgöringsomgångar, vardera med en varaktighet av 40 dagar, d. v. s. inalles 120 dagar. Såsom villkor för befordran till kapten fordras, förutom att såsom officer hava fullgjort ett visst för närvarande icke fastställt antal repetitionsövningar, genomgående av en särskild för ändamålet anordnad utbildningskurs med en varaktighet av omkring 3 månader. Tjänstgöringstiden uppgår sålunda, därest kaptensbefordran förutsättes, under nämnda tidsperiod till sammanlagt minst 210 dagar.

De sakkunniga anse sig icke kunna för reservofficer, som vinner anställning uti ingenjörs-(kaptens-)graden vid Tekniska kåren vid fyllda 33 år, föreslå

kortare tjänstgöringstid, än den, som skulle ålegat honom att fullgöra, därest han kvarstått i reservofficerstjänst och vunnit kaptensbefordran. Av i det föregående angivna skäl torde det icke heller vara tillrådligt att överskrida denna tid.

Såsom framgår av vad i det föregående anförts, står emellertid anställning vid Tekniska kåren öppen för andra ingenjörer än dem, som avlagt reservofficersexamen. Starka skäl förefinnas för att av dessa fordra en längre tjänstgöringstid i betraktande av den jämförelsevis långvariga militära utbildning, som reservofficeren undergått före anställning vid Tekniska kåren. I överensstämmelse med de grunder, på vilka den föreslagna organisationen vilar, är det dock nödvändigt att i möjligaste mån begränsa en sådan utökning. Alltför långt gående fordringar i detta hänseende kunna riskera kårens ändamålsenliga rekrytering. Enligt de sakkunnigas uppfattning bör fördenskull en sådan utökning icke överstiga 30 dagar.

Anställning uti ingenjör-(kaptens-)graden vid Tekniska kåren torde emellertid i allmänhet icke vinnas vid den tidiga ålder, som de sakkunniga begagnat som utgångspunkt uti ovan gjorda beräkningar. Det är tydligt, att samma fordringar i avseende å tjänstgöringstid icke kunna uppställas, därest inträde sker först vid senare ålder. Under förutsättning att anställning såsom ingenjör (kapten) i regel icke kommer att vinnas vid senare än 40 års ålder och att i sådant fall den, som vinner sådan anställning, efter något eller några år kan påräkna befordran till regementsofficer, torde dock den för ändamålet erforderliga avkortningen kunna begränsas till sammanlagt högst 60 dagar.

Inom det sålunda angivna antalet dagar torde det böra tillkomma kårens direktion att i varje särskilt fall bestämma angående den begränsning, som lämpligen bör medgivnas.

En sammanfattning av vad ovan blivit anført giver vid handen, att ingenjör (kapten) vid Tekniska kåren enligt de sakkunnigas förslag bör vara skyldig att i fred tjänstgöra, därest han varit anställd såsom reservofficer, under sammanlagt 210 dagar, och i annat fall under 240 dagar. Vid anställning såsom ingenjör (kapten) vid senare än 33 års ålder må vidare den sålunda föreslagna tjänstgöringstiden avkortas enligt närmare bestämmelser av kårens direktion, dock högst med 60 dagar.

Vad vidare beträffar tjänstgöringstidens fördelning och förläggning synes ingenjören, så snart ske kan efter vunnen anställning vid kåren, böra beredas tillfälle att genomgå en allmän militär kurs, avsedd att giva den nyanställda en grundläggande utbildning för hans blivande verksamhet. De sakkunniga äro så mycket mer övertygade om nödvändigheten av en sådan kurs, som enligt vad i det föregående anförts, genomgåendet av militär kurs, i likhet med vad nu är fallet, icke satts som villkor för inträde i kåren, och vid vinnandet av anställning vid kåren en avsevärd tid förflutit sedan värnplikts- och reservofficersutbildningen avslutats. Kursens längd synes böra bestämmas till 2 månader för reservofficer samt till 3 månader för övriga.

För den fortsatta utbildningen återstå sålunda 150 dagar. Denna tid synes lämpligen böra fördelas under hela tjänstgöringstiden, så att personalen beredes tillfälle att deltaga i flera ej alltför sällan återkommande övningar. På samma gång som därunder torde ernås det med hänsyn till kårens verksamhet bästa resultatet, synes en sådan anordning komma att bereda personalen mindre svårigheter än övningar av längre varaktighet. Övningarna torde vidare böra så mycket som möjligt inriktas på vederbörandes blivande verksamhetsområde vid mobilisering. Officerare, avsedda för formationer inom tillförseltjänstens område, böra sålunda beredas tillfälle att föra befäl över trupp under fälttjänstövningar eller att deltaga i särskilt anordnade tillämpningsövningar vare sig med eller utan trupp. För stabstjänsten avsedda officerare böra deltaga i

fältövningar för officerare samt om möjligt även beredas tillfälle att förrätta stabstjänst under fälttjänstövningar. Personal, avsedd för verk och inrättningar i hemorten eller i tekniskt rådgivande befattningar vid staber, böra likaledes deltaga i fältövningar för att få erforderlig inblick i militära förhållanden men i övrigt utföra tekniska utredningar o. d. för försvarsväsendets räkning.

Det är tydligt, att icke alltför bindande föreskrifter vare sig i fråga om tiden för tjänstgöringens fullgörande eller varje tjänstgöringsomgångs längd bör givas. Såväl med hänsyn till kårens uppgift som personalens egna intressen torde i detta hänseende böra lämnas största möjliga frihet. Nedan hava de sakkunniga dock ansett sig böra lämna vissa schematiska exempel på, hur den ovan föreslagna tjänstgöringstiden lämpligen kunde tänkas fördelad och förlagd.

Antal dagar	Ålder vid inträde i ingenjörsgarden							
	33 år		35 år		37 år		39 år	
	Res. off.	Vpl.	Res. off.	Vpl.	Res. off.	Vpl.	Res. off.	Vpl.
Under 33. året	60	90	—	—	—	—	—	—
» 34. »	—	—	—	—	—	—	—	—
» 35. »	20	20	60	90	—	—	—	—
» 36. »	—	—	—	—	—	—	—	—
» 37. »	20	20	20	20	60	90	—	—
» 38. »	—	—	—	—	—	—	—	—
» 39. »	20	20	20	20	20	20	60	90
» 40. »	—	—	—	—	—	—	—	—
» 41. »	20	20	20	20	20	20	20	20
» 42. »	—	—	—	—	—	—	—	—
» 43. »	20	20	20	20	20	20	20	20
» 44. »	—	—	—	—	—	—	—	—
» 45. »	20	20	20	20	20	20	20	20
» 46. »	—	—	—	—	—	—	—	—
» 47. »	20	20	20	20	20	20	20	20
» 48. »	—	—	—	—	—	—	—	—
» 49. »	10	10	10	10	10	10	10	10
» 50. »	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa dagar	210	240	190	220	170	200	150	180

Ovan hava icke överingenjörernas tjänstgöringsförhållanden blivit berörda. Lämpligen torde dessa böra ordnas efter särskilda grunder. Det synes nämligen i regel böra ordnas så, att dessa åtminstone under någon tid årligen måtte kunna tagas i anspråk, vare sig för deltagande i särskilda övningar eller för fullgörande av särskilda uppdrag. Tjänstgöringsskyldigheten för överingenjör torde med hänsyn härtill böra bestämmas till högst 15 dagar årligen. Vid sådant förhållande synes det självfallet, att ingenjör vid befordran till överingenjör befrias från fullgörande av den tjänstgöring i fred, som skulle ålegat honom, därest han kvarstått uti ingenjörsgarden.

Särskilda föreskrifter erfordras vidare för att reglera chefens, avdelningschefernas och stabspersonalens tjänstgöring. Angående dessa få de sakkunniga hänvisa till förut omnämnda förslag till instruktion för Tekniska kåren (bilaga 5).

Vad slutligen angår personalens tjänstgöringsskyldighet vid mobilisering och i krig torde enahanda bestämmelser böra gälla som för reservofficerare.

5. Avlönings- och pensionsförmåner m. m.

Med anställning vid väg- och vattenbyggnadskåren följer icke någon avlöning eller rätt till pension. De möjligheter, som förelegat att trots detta rekrytera nämnda kår, torde icke stå Tekniska kåren till buds. Vid sådant förhållande är det nödvändigt att på annat sätt säkerställa kårens rekrytering. Den enda utväg, som härvid enligt de sakkunnigas uppfattning förefinnes, är att med anställning vid kåren förena vissa ekonomiska förmåner. Än mera framträder nödvändigheten av en sådan anordning, då enligt den föreslagna organisationen anställning vid kåren även förpliktar till en ganska omfattande tjänstgöringsskyldighet i fred.

Vad först beträffar de ekonomiska förmåner, som lämpligen böra beredas kårens chef, dess avdelningschefer och den i fred såsom adjutant vid kårens stab tjänstgörande ingenjören, äro, enligt vad i det föregående anförts, samtliga ifrågavarande befattningar avsedda att tillsättas genom förordnande och avlönas med särskilda arvoden. Vid beräkandet av dessas storlek hava de sakkunniga utgått ifrån, att samtliga ifrågavarande befattningar kunna förenas med ordinarie yrkesanställning vare sig å rikets eller kommuns stat eller i enskild tjänst, och att sålunda dylikt förordnande icke i och för sig kommer att medföra någon minskning i ordinarie avlöningsförmåner.

Med hänsyn till det ansvar, som kommer att påvila chefen, och den ställning, han såsom sådan måste intaga, har årsarvodet ansetts icke kunna sättas lägre än 5 000 kronor. För avdelningscheferna och adjutanten torde däremot arvodena kunna begränsas till 1 000 respektive 2 000 kronor per år. Sistnämnda båda belopp äro sinsemellan avvägda efter den avsedda tjänstgöringens omfattning.

Stabschefens vid Tekniska kåren avlöningsförhållanden äro berörda i det föregående. I staten har upptagits arvode, motsvarande lön enligt officersavlöningsreglementet för major. För rullföringsbiträdet, som skall vara pensionerad underofficer, har arvode beräknats till samma belopp som för rullföringsbiträde vid armén.

Vad därefter angår de ekonomiska förmåner, som böra tillkomma överingenjörer och ingenjörer vid Tekniska kåren, hava de sakkunniga utgått ifrån den grundsatsen, att anställning vid kåren icke skall förorsaka ekonomiska uppofringar, vare sig i form av minskade inkomster eller genom ökade utgifter.

Enligt gällande avlöningsbestämmelser för vissa verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, är befattningshavare skyldig att i löneavseende avstå ett för dag beräknat belopp, bl. a. då han på grund av honom såsom beställningshavare i arméns eller marinens reserver (reservstater) åliggande militär tjänstgöring hindrats att sköta sin befattning. Nämnda reservpersonal åtnjuter som ersättning härför under sin militära tjänstgöring avlöning enligt vissa för den militära aktiva personalen gällande grunder. De sakkunniga anse sig böra räkna med, att ett avdrag efter samma grunder jämväl kommer att göras för den vid Tekniska kåren anställda personalen under tjänstgöring vid kåren. Vid sådant förhållande synes det även nödvändigt att bereda kårens personal ersättning för sålunda mistade avlöningsförmåner. Med hänsyn till nämnda personals ställning och tjänstgöringsförhållanden torde det dock icke vara lämpligt att härvid tillämpa samma förfaringssätt som enligt ovan beträffande reservpersonalen. I överensstämmelse med vad de sakkunniga ovan anført, synes endast böra föreskrivas, att överingenjörer och ingenjörer vid Tekniska kåren under tjänstgöring vid denna skola åtnjuta ersättning med det belopp, som de måst avstå av sina ordinarie avlöningsförmåner. Kåren är visserligen avsedd att rekryteras även med annan än i statens tjänst anställd personal. Det synes dock

icke behöva bli förenat med några olägenheter att även beträffande nämnda personal tillämpa ett dylikt stadgande. Sålunda torde som ersättning åt sådan personal för mistade avlöningsförmåner kunna fastställas ett belopp per dag, motsvarande vad enligt i det följande angivna grunder beräknats i medeltal komma att utgå till befattningshavare i rikets eller kommuns tjänst.

Att vidare personalen under tjänstgöring vid Tekniska kåren bör komma i åtnjutande av rese- och traktamentsersättning enligt vanliga grunder, torde icke erfordra någon motivering. Lämpligen synes denna böra utgå efter innehavande militär grad.

Slutligen torde ekiperingshjälp böra tillerkännas vid första anställning vid Tekniska kåren. Densamma torde böra bestämmas till enahanda belopp som för reservofficerare d. v. s. 750 kronor. Dock synes detta vad beträffar reservofficer, som vinner anställning vid kåren, böra begränsas till vad som kan anses skäligt med hänsyn till de förändrade tjänstgöringsförhållandena. De sakkunniga hava enat sig om en begränsning till 300 kronor.

Uti det föregående hava de sakkunniga föreslagit, att personalen vid Tekniska kåren skall åläggas att vid avgång från anställning å aktiv stat inträda i kårens reserv med skyldighet att där kvarstanna intill fyllda 65 år. Med ett dylikt åläggande måste enligt de sakkunnigas uppfattning även följa beviljande av någon ekonomisk förmån. Denna torde lämpligen böra utgöras av rätt till pension. Även denna fråga synes de sakkunniga böra ordnas med utgångspunkt från härutinnan gällande bestämmelser för reservofficer.

Reservofficer är enligt 1925 års härordning tillförsäkrad rätt till pension med 600 kronor om året efter uppnådd 55 års ålder, därest han fullgjort stadgad tjänstgöring. Med denna rätt följer skyldighet att kvarstå i reserven intill fyllda 65 år. I stället för pension kan vidare sådan officer redan vid 42 års ålder utbekomma ett mot dennas efter 5 % kapitaliserade värde svarande belopp. Ävenså utbetalas vid dödsfall till de efterlevande ett efter samma grunder med hänsyn till tiden för dödsfallet beräknat belopp.

Vad beträffar reservofficer, som vinner anställning vid Tekniska kåren, ifrågasätta de sakkunniga i huvudsak icke någon förändring i avseende å denne tillerkända pensionsrättigheter. Med sådan anställning följer som nämnt enahanda skyldighet att kvarstå i reserven. Tjänstgöringsskyldigheten i fred är visserligen något längre i Tekniska kåren och förlagd till senare år. Detta förhållande synes dock icke tillräckligt motivera en höjning av pensionsbeloppet. Däremot måste den för rätt till pension intill fyllda 42 år stadgade tjänstgöringsskyldigheten i fred, därest sådan ännu återstår vid inträde i Tekniska kåren, kunna fullgöras vid denna. I samband härmed synes även den reservofficer enligt ovan tillerkända rätten att vid viss ålder i stället för pension utbekomma ett mot dennas värde svarande belopp böra inträda först vid uppnådd 50 års ålder.

Vad åter angår sådana ingenjörer, som vunnit inträde vid Tekniska kåren utan att vara reservofficerare, synes såsom villkor för erhållande av pension böra föreskrivas, att den i det föregående intill fyllda 50 år föreslagna tjänstgöringsskyldigheten skall vara fullgjord. Med hänsyn till tjänstgöringens längd synes det vidare skäligt att begränsa pensionen till 400 kronor. I övrigt torde analoga bestämmelser böra gälla som för reservofficer. Sålunda torde pensionsrätten böra inträda vid 55 års ålder och möjlighet böra beredas att redan vid 50 års ålder utbekomma ett mot pensionen efter 5 % kapitalvärde svarande belopp. Likaså torde pensionens utbetalande vid dödsfall böra ordnas efter enahanda grunder som för reservofficerare.

För överingenjörer synas pensionsförhållandena böra ordnas på enahanda sätt, dock att den ovan angivna möjligheten att utbekomma det mot pensionen svarande beloppet bör beredas först vid uppnådd 55 års ålder.

Slutligen erfordras vissa särskilda bestämmelser angående förlust av pensionsrätt i vissa fall m. m., vilka återfinnas i förutnämnda »Förslag till instruktion för Tekniska kåren».

På grund av vad ovan anförts hava de sakkunniga upprättat vidstående »Förslag till stat för Tekniska kåren».

Förslag
till
stat för Tekniska kåren.

	Antal	Summa kr.
Chef, öверste (generalmajor), arvode	1	5 000
Avdelningschefer, överingenjörer, överstelöjtnanter, arvode à 1 000 kronor	4	4 000
Stabschef, major ur armén, arvode motsvarande lön enligt officers- avlöningsreglementet, lönegraden 0:4, förslagsvis	1	9 600
Adjutant, ingenjör, arvode	1	2 000
Rullföringsbiträde, pensionerad underofficer, arvode	1	2 340
Överingenjörer, överstelöjtnanter	8	—
» , majorer	36	—
Ingenjörer, kapten	111	—
Summa förslagsanslag kronor	163	22 940

- Anm. 1.* Arvode å denna stat må förenas med ordinarie befattning å rikets eller kommuns stat.
Anm. 2. Major, som förordnas till stabschef, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörligt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvode. Den vid truppförbandet härigenom ledigblivna lönen disponeras för den närmast i tur till majorsbefordran stående kompetente kaptenen; den sålunda ledigblivna kaptenlönen disponeras för den närmast i tur stående kompetente löjtnanten o. s. v.

Vad till sist angår personalens avlöning m. m. vid mobilisering och i krig torde för Tekniska kårens personal böra gälla enahanda bestämmelser, som kunna varda fastställda för personal av motsvarande tjänsteställning.

6. Kostnadsberäkning.

För Tekniska kåren erforderliga kostnader framgå av nedanstående översikt

I.	Arvoden till viss personal enligt förslag till stat för Tekniska kåren	kr. 22 940
II.	Ersättning åt personalen för mistade avlöningsförmåner	» 22 936
III.	Ekiperingshjälp	» 5 400
IV.	Kostnader för övningar, kurser, expenser, städning av lokaler m. m.	» 45 624
	Summa kr. 96 900	

Härtill komma pensionskostnader, vid genomförd organisation beräknade till 64 000 kronor, varav 48 000 skola utgå till reservofficerare, oberoende av kårens organisation. De verkliga pensionskostnaderna för Tekniska kåren uppgå sålunda till 16 000 kronor.

Till grund för ovanstående poster hava de sakkunniga lagt följande beräkningar.

I. Arvoden hava upptagits enligt det i det föregående angivna förslaget till stat för Tekniska kåren.

II. Den årliga rekryteringen har beräknats till 12, varav 8 reservofficerare och 4 övriga. Då den allmänna militära kursen har en varaktighet av 60 dagar för reservofficerare och 90 för övriga, har nämnda kurs i medeltal beräknats hava en varaktighet av 70 dagar.

Varje officer har vidare beräknats årligen komma att tjänstgöra i 10 dagar.

Som ersättning för mistade avlöningsförmåner har i medeltal beräknats kronor 9:40 per dag motsvarande, vad tjänsteman i 26. löneklassen enligt kungl. kungörelse den 26. juni 1925 § 2 B är skyldig att avstå i löneavseende vid i nämnda kungörelse omnämnd ledighet.

Beräkningen bliver sålunda:

$$(12 \times 70 + 160 \times 10) \times 9.4 = 22\,936 \text{ kronor.}$$

III. Då årligen 8 reservofficerare och 4 övriga beräknas vinna inträde i kåren, bliver beräkningen av denna post enligt vad i det föregående anförts:

$$300 \times 8 + 750 \times 4 = 5\,400 \text{ kronor.}$$

IV. Denna post innefattar dels rese- och traktamentsersättningar, dels ersättning åt lärare vid den allmänna militära kursen, dels utgifter för anordnande av övningar, för utredningar, expenser, städning av lokaler m. m.

a) Rese- och traktamentsersättningarna hava beräknats på följande sätt:

Varje officer har beräknats vartannat år komma att deltaga i övning, förordnad med resa. Medelkostnaden för resa har i enlighet med av försvarsrevisionsen angivna grunder beräknats till 100 kronor.

Traktamentsersättning har beräknats för 6 deltagare i den allmänna militära kursen under i medeltal 70 dagar samt för samtliga officerare under i medeltal 7 dagar om året. För överstelöjtnanter, majorer och kaptener har dagtraktamentet beräknats till 21, 18 respektive 15 kronor.

Beräkningen bliver sålunda:

160	:	2 × 100	=	8 000	kronor
6	×	70	×	15	= 6 300 »
16	×	7	×	21	= 2 352 »
32	×	7	×	18	= 4 032 »
112	×	7	×	15	= 11 760 »

Summa 32 444 kronor

b) Ersättning åt lärare vid de allmänna militära kurserna ha beräknats sålunda:

Kurs anordnas vartannat år med ett effektivt dagantal av 75 dagar samt 4 timmars undervisning per dag. För varje undervisningstimme har beräknats ett arvode av 10 kronor. Beräkningen bliver alltså:

$$\frac{75 \times 4 \times 10}{2} = 1\,500 \text{ kronor.}$$

c) Utgifterna för anordnandet av övningar för utredningar, expenser, städning av lokaler m. m. innefatta bl. a.:

övningskostnader, som icke upptagits i det föregående såsom för hyra av övningslokaler, transportmedel inom övningsorten o. d.,

utgifter för verkställandet av specialutredningar för försvarsväsendets räkning, samt

kostnader för skrivmaterialier, rullor o. d. i expeditionen, städning av lokaler m. m.

Några särskilda kostnader för förhyrning av lokal för expeditionen hava icke upptagits, då sådan torde kunna ställas till förfogande i den nybyggnad för militära myndigheter, som för närvarande är under uppförande i Stockholm. På den grund synas icke heller några utgifter böra upptagas för bränsle och lyse.

Sammanlagda beloppet har i beräkningen upptagits till 11 680 kronor.

Vad slutligen beträffar pensionskostnaderna, hava de sakkunniga utgått från att antalet pensionärer 15 år efter Tekniska kårens organiserande kommer att i genomsnitt uppgå till 75 % av antalet i aktiv tjänst, varav $\frac{2}{3}$ äro f. d. reservofficerare. Med en beräknad årlig pension av 600 kronor för f. d. reservofficer och 400 kronor för annan officer bliva de årliga pensionskostnaderna:

$$600 \times 80 + 400 \times 40 = 48\,000 + 16\,000 = 64\,000.$$

Av dessa kostnader äro 48 000 oberoende av kårens organisation. De ökade kostnaderna utgöra sålunda endast 16 000 kronor.

IX. Sambandet mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadskåren.

Sambandet mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadskåren leder sitt ursprung från tiden för kårens tillkomst. Det var också, enligt vad i det föregående anförts, givetvis en nödvändighet att ställa nämnda kår och styrelse i mycket nära anslutning till varandra, då kårens uppgift var att bereda styrelsen tillgång till för dess verksamhet erforderliga arbetsledare. Styrelse och kår fingo sålunda ett gemensamt chefskap. Kårens regementsofficerare sattes att bekläda de högre befattningarna vid styrelsen. Övriga officerare stodo slutligen till förfogande för särskilda kommanderingar.

Uti ifrågavarande avseende har, såsom framgår av det föregående, under den tid, som gått sedan kårens tillkomst, icke företagits någon principiell ändring. Allt fortfarande är kårens huvudsakliga uppgift att tillhandagå styrelsen i dess befattning med allmänna arbeten. Enligt gällande bestämmelser skall styrelsens chef vara överste och chef för kåren samt styrelsens byråchefer överstelöjtnanter i densamma. En följd av dessa stadganden är jämväl, att ett flertal andra tjänster såväl i styrelsen som i väg- och vattenbyggnadsdistrikten i regel besättas med kårmedlemmar.

I det ovan återgivna statsrådsprotokollet rörande förevarande utredning framhålles bl. a., att såsom förhållandena utvecklats sig, och med den teoretiska och praktiska utbildning, väg- och vattenbyggnadsingenjörerna numera sedan lång tid tillbaka erhöles, skäl icke föreläge att för det civila ingenjörsarbetets behov uppehålla en militärt organiserad kår. Av vad i det föregående anförts framgår även, att det enligt de sakkunnigas uppfattning icke heller i våra dagar förefinnes något behov för de allmänna ingenjörtekniska arbetena i fred av någon för ändamålet militärt organiserad kår. I överensstämmelse härmed har ock den av de sakkunniga föreslagna Tekniska kåren erhållit en helt annan uppgift än den, varpå sambandet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen enligt ovan är grundat. Ur denna synpunkt finnes fördens skull icke längre något behov att upprätthålla ifrågavarande samband.

I kap. VII. »Allmänna synpunkter och riktlinjer rörande väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation» hava de sakkunniga emellertid påvisat, att efter hand som kårens civila uppgift mer och mer trädde i bakgrunden, ökades dess betydelse ur försvarets synpunkt. Som en följd härav fick det bestående sambandet mellan kåren och styrelsen en annan innebörd, än man ursprungligen avsett. Från civilt håll gjordes sålunda bl. a. gällande, att å ena sidan sambandet försvårade styrelsens rekrytering med för dess verksamhet lämpliga arbetskrafter, å andra sidan kårens ställning till styrelsen beredde kårens officerare oberättigade fördelar inom den civila yrkesverksamheten. Andra höllo före, att ifrågavarande gemenskap mellan kår och styrelse icke orsakade några som helst olägenheter utan tvärtom vore till allmänt gagn, samt att det

med hänsyn till statens intresse vore fullt riktigt, att kårens officerare, vilka icke åtnjöte någon avlöning, ägde företräde vid besättandet av de rent tekniska platserna vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Sambandet mellan kåren och styrelsen vore den egentliga grunden, på vilken kårens organisation vilade. I överensstämmelse med sistnämnda uppfattning föreslogo även 1915 års sakkunniga, att icke blott det bestående sambandet skulle på enahanda sätt upprätthållas, utan även att kårens officerare vid i övrigt lika förtjänst och skicklighet borde äga företräde framför andra medsökande till civila befattningar vid förvaltningen av statens allmänna arbeten.

Som framgår av vad de sakkunniga i det föregående föreslagit, hava icke i enlighet med förutnämnda statsrådsprotokoll vare sig det bestående sambandet mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadskåren eller företrädesrättigheter av sådan art, som 1915 års sakkunniga enligt ovan ifrågasatt, ansetts böra läggas som rekryteringsgrund för Tekniska kåren. Det har redan i det föregående påvisats, att med hänsyn till denna kårs uppgift och rekrytering med ingenjörer även av andra fack än det väg- och vattenbyggnadstekniska ett sådant samband icke kan i och för sig upprätthållas. Det kan icke heller enligt de sakkunnigas uppfattning vara lämpligt att för Tekniska kårens personal ifrågasätta några företrädesrättigheter över huvud taget vid besättande av civila ingenjörsbefattningar i betraktande av det motstånd, som i detta hänseende riktats mot 1915 års förslag. Det synes nämligen vara ett huvudvillkor för den av de sakkunniga föreslagna organisationen, därest den skall kunna fylla sin uppgift, att icke minst ingenjörerna själva komma att omfatta denna med ett allmänt intresse.

Ehuru sålunda, enligt vad ovan anförts, det bestående sambandet mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadskåren icke längre synes erforderligt vare sig med hänsyn till utövandet av styrelsens nuvarande verksamhet i fred eller såsom rekryteringsgrund för kåren, torde en enstämmig uppfattning råda i det avseendet, att detta samband under de gångna åren varit till stor fördel för försvarsväsendet. Särskilt har kåren, som icke åtnjuter något anslag från statsmakternas sida, haft stort gagn av ifrågavarande samband, då därigenom bl. a. en stor del tekniska uppgifter, som av vederbörande militära myndigheter anförtratts kårchefen, lätt kunnat lösas genom anlitande av styrelsens tjänstemän. Det lider icke heller något tvivel om, att de militära synpunkter, som i vissa fall måste beaktas vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens arbete, på ett enkelt och praktiskt sätt hade kunnat tillgodoses genom den av 1915 års sakkunniga föreslagna organisationen. Vid sådant förhållande synes det de sakkunniga vara av särskild vikt, att, då enligt föreliggande förslag Tekniska kåren är avsedd att intaga en fristående ställning i förhållande till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, undersöka, vilka åtgärder lämpligen erfordras i samband med en omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren för att i fråga om väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillgodose försvarets berättigade krav i detta hänseende.

Vad först beträffar behovet för militära ändamål av tillgång på särskild ingenjörteknisk sakkunskap på det väg- och vattenbyggnadstekniska området är det, enligt vad i det föregående anförts, bl. a. en uppgift för Tekniska kåren att biträda de militära myndigheterna vid handläggning av sådana ärenden, som fordra tillgång till sådan sakkunskap. Med hänsyn härtill synes den förändrade organisationen kunna tillgodose även de högst ställda krav i detta avseende.

Med den av de sakkunniga föreslagna organisationen bliver det däremot icke möjligt att bereda styrelsen och dess underlydande tillgång till sådan militär sakkunskap, att de militära synpunkterna skola kunna vederbörligen beaktas vid utövandet av deras verksamhet. Härvid är att märka, att betydelsen av

dylik sakkunskap för närvarande framträder med större skärpa än förr. I samma mån som biltrafiken vid armén utvecklas, ökas även för försvaret betydelsen av landets väg- och broförbindelser och därmed nödvändigheten av att vid utvecklingen av landets vägnät erforderlig hänsyn tas till de militära synpunkterna. Att för detta ändamål ett samarbete redan i fred måste vara organiserat mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vederbörande militära myndigheter, d. v. s. generalstaben och fortifikationen, synes de sakkunniga självfallet. Det ligger härvid nära till hands att tillämpa samma förfarings-sätt som vid järnvägs-, post- och telegrafstyrelserna, vilka i fred för enahanda ändamål tilldelats särskild militär personal. I enlighet härmed skulle en militärassistent kunna anställas i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Då denna fråga dock torde ligga utanför ramen för det de sakkunniga givna uppdraget, har något utarbetat förslag icke ansetts härutinnan böra framläggas.

Vidare har såsom skäl för bibehållande av sambandet mellan nämnda styrelse samt väg- och vattenbyggnadskåren framhållits, att styrelsens verksamhet vid krigstillfälle bliver väsentligt omlagd, och att dess personalorganisation härvid måste träda i försvarets tjänst. Detta förhållande synes emellertid numera icke kunna tillmätas någon särskild betydelse, då efter världskrigets erfarenheter detta torde bliva fallet vid snart sagt samtliga statens styrelser, verk och inrättningar. De sakkunniga vilja emellertid i detta samband fästa uppmärksamheten på att några bestämmelser angående väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ställning till försvaret för närvarande icke finnas utfärdade. Dylika synas icke heller erforderliga, så länge sambandet mellan nämnda styrelse samt väg- och vattenbyggnadskåren äger bestånd. Med den av de sakkunniga föreslagna organisationen bliver det däremot nödvändigt att i vederbörliga instruktioner närmare angiva de åligganden, som lämpligen böra tillkomma väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i avseende å dess verksamhet vid krigstillfälle och beträffande dennas förberedande i fred. Av skäl, som ovan anförts, hava de sakkunniga även i detta avseende icke ansett sig böra framlägga något utarbetat förslag.

Vad slutligen beträffar sättet för upphävandet av det nu bestående sambandet mellan kår och styrelse, är detta beroende av huru övergången till den här föreslagna organisationen av Tekniska kåren kommer att ordnas. Denna fråga kommer att behandlas i nästföljande kapitel.

X. Övergångsbestämmelser.

Den av de sakkunniga föreslagna omorganisationen av väg- och vattenbyggnadskåren till Tekniska kåren innebär i många avseenden genomgripande förändringar. Sålunda komma andra uppgifter att ställas på kåren än för närvarande. Som en följd härav kommer sambandet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att upphöra och kårens verksamhet att omfatta alla ingenjörstekniska fack. Kåren är vidare avsedd att intaga en fristående ställning under särskild chef och med en i fred fast organiserad ledning. Fordringarna för inträde i kåren modifieras. För personalen inträder skyldighet att under viss tid tjänstgöra i fred samt att vid viss ålder avgå ur aktiv tjänst och enligt särskilda grunder inträda i en vid kåren upprättad reserv. Löjtnantsgraden avskaffas och kårens storlek begränsas. Slutligen komma vissa ekonomiska förmåner att följa med anställning vid kåren.

I betraktande av ovan berörda förhållanden är det tydligt, att övergången till den nya organisationen icke lämpligen låter sig utföra genom att blott och bart överflytta väg- och vattenbyggnadskårens personal å Tekniska kårens stat och att därefter successivt bringa i tillämpning de för sistnämnda kår avsedda bestämmelserna. Uppgifterna äro alltför skiljaktiga och organisationsgrunderna alltför olikartade att ett sådant tillvägagångssätt skulle kunna användas. Vid övergångsplanens utarbetande torde därför främst böra undersökas, huru Tekniska kåren på ändamålsenligaste sätt bör uppsättas, för att den snarast skall kunna träda i verksamhet och först därefter tagas i övervägande, huru väg- och vattenbyggnadskåren lämpligen skall beredas plats i Tekniska kårens organisation. Ut i de i det följande gjorda beräkningarna hava härvid de sakkunniga utgått ifrån att frågan om väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation kommer att föreläggas nästkommande års riksdag och att Tekniska kårens organisation kan påbörjas redan under budgetåret 1926—1927.

Vad först beträffar Tekniska kårens uppsättning framstår som ett första villkor för att kåren skall kunna träda i verksamhet, att dess ledning organiseras. Fördenskull bör redan under budgetåret 1926—1927 icke blott chefsposten besättas utan även staben organiseras och befattningarna såsom avdelningschefer tillsättas.

Frånsett ovannämnda personal räknar Tekniska kåren enligt förslaget 155 medlemmar. Den normala årliga rekryteringen är beräknad till 12. Det är givet, att denna siffra måste under tiden för kårens uppsättning högst väsentligt ökas, för att kåren skall kunna bli fulltalig. Bestämmande för denna ökning bliver övergångstidens längd. Denna påverkas i sin ordning av ett flertal olika faktorer. Såsom de sakkunniga i det föregående framhållit, är det visserligen högst önskvärt, att övergångstiden starkt begränsas med hänsyn till nödvändigheten ur försvarets synpunkt, att Tekniska kåren snarast bringas i verksamhet. Det är emellertid icke av mindre vikt, att kårens rekrytering redan vid första uppsättningen bliver ur kvalitativ synpunkt fullt tillfredsställande. En alltför stark begränsning av övergångstiden kan komma att

utöva ett ofördelaktigt inflytande i detta hänseende. Det måste vidare tillses, att personalen bliver något så när jämnt fördelad efter åldersklasser för att säkerställa en regelbunden rekrytering och befordran. På frågan om övergångstidens längd inverkar även kraven på tjänstgöringsskyldighet i fred. Vid genomförd organisation är, enligt vad i det föregående anförts, ingenjör vid Tekniska kåren skyldig att tjänstgöra under sammanlagt 210 dagar, därest han varit anställd såsom reservofficer, och i annat fall 240 dagar. Vid anställning vid senare än 33 års ålder kan dock avkortning äga rum med högst 60 dagar. Överingenjörers tjänstgöringsskyldighet är vidare föreslagen till högst 15 dagar årligen. Det är givet, att eftergifter i avseende å tjänstgöringsskyldighet i fred komma att i hög grad underlätta kårens uppsättning. Med hänsyn till kårens uppgift synas dock dylika eftergifter endast böra medgivas i mycket begränsad omfattning. Sker inträde i kåren före fyllda 42 år torde sålunda de ovan återgivna bestämmelserna böra helt tillämpas. Likaledes bör den för överingenjör föreslagna tjänstgöringsskyldigheten oavkortad utkrävas. Däremot torde det vara nödvändigt att vid inträde i ingenjörsgaden efter uppnådda 42 års ålder medgiva rätt till ytterligare avkortning för att tjänstgöringsskyldigheten icke skall bli alltför betungande. Densamma torde för samtliga, oavsett om reservofficersutbildning genomgått eller icke, böra bestämmas till sammanlagt 100 dagar, på lämpligt sätt fördelad enligt bestämmande av kårens direktion.

Efter övervägande av ovan berörda omständigheter hava de sakkunniga kommit till den uppfattningen, att Tekniska kårens uppsättning lämpligen bör äga rum under en period av 5 år. Enär kårens personal är beräknad till 160, skulle sålunda årligen 32 ingenjörer beredas inträde i kåren. Då den normala rekryteringen, vilken huvudsakligen är avsedd att omfatta de yngre årsklasserna, lämpligen bör från början oförändrad bringas i tillämpning, komma genom denna årligen 12 ingenjörer att tillföras kåren eller under hela femårsperioden inalles 60. Genom extra rekrytering erfordras sålunda ytterligare 20 ingenjörer om året. Dessa skulle enligt de sakkunnigas förslag avses för att fylla överingenjörsgaderna samt de äldre årsklasserna inom ingenjörsgaden. Inalles skulle sålunda medelst extra rekrytering under femårsperioden Tekniska kåren tillföras omkring 100 överingenjörer och ingenjörer. Närmare uppgifter angående övergångens utförande återfinnas i vidstående övergångsplan.

Densamma har utarbetats med ledning av den i det föregående förslagsvis angivna sammansättningen av Tekniska kårens olika avdelningar. Förändringar i avseende å denna komma sålunda att medföra motsvarande jämkningar i avseende å övergångsplanens genomförande. Av densamma framgår, att en jämn rekrytering av de olika avdelningarna eftersträfvats. Antalet överingenjörer samt ingenjörer inom åldersklasserna 42—49 år uppgår under varje övergångsår till lägst 18 och högst 21. Antalet ingenjörer inom åldersklasserna 33—41 år utgör årligen 12, d. v. s. normal årlig rekrytering.

Vid uppgörandet av ovannämnda övergångsplan hava de sakkunniga förutsett, att de för genomförd organisation föreslagna ekonomiska förmånerna komma att även under övergångsperioden tillämpas. Skäl kunna visserligen anföras för vidtagande av vissa jämkningar i avseende å pensionsförmånerna för sådana ingenjörer, som först vid 42 års ålder eller senare vunnit inträde i kåren. Med hänsyn till nödvändigheten att säkerställa kårens uppsättning och att härvid erhålla en god rekrytering torde dylika jämkningar dock böra undvikas.

Vad därefter angår frågan om beredande av plats för väg- och vattenbyggnadskåren i Tekniska kårens organisation torde främst böra klargöras, vilka möjligheter som härutinnan förefinnas. En översikt över densamma giver tabellen å sid. 64.

	Överste			Överste-löjtnanter			Majorer			Kaptener				Löjtnanter
	60 års ålder eller däröver	59 års ålder eller därnunder	Summa	55 års ålder eller däröver	54 års ålder eller därnunder	Summa	55 års ålder eller däröver	54 års ålder eller därnunder	Summa	50 års ålder eller däröver	49—42 års ålder	41 års ålder eller därnunder	Summa	
Väg- och vattenbyggnadskåren enligt arméns rulla 1925 den 1. januari 1927	—	1	1	6	2	8	25	13	38	18	81	22	121	69
Tekniska kåren enligt föreslagen organisation därav tillhörande väg- och vattenbyggnadsavdelningen	—	1	1	—	16	16	—	32	32	—	53	59	112	—
	—	—	—	—	8-9	8-9	—	19-18	19-18	—	27	34	61	—

Av tabellen framgår bl. a., att icke oväsentliga möjligheter förefinnas för väg- och vattenbyggnadskårens personal, icke minst inom regementsofficersgraden, att övergå till anställning vid Tekniska kåren. Då de föreslagna bestämmelserna för inträde i kåren torde böra tillämpas även beträffande väg- och vattenbyggnadskårens personal, kan dock icke avgöras i vilken utsträckning en sådan övergång kommer till stånd. I varje fall och detta gäller, såsom framgår av nämnda tabell, särskilt de yngre officerarna vid väg- och vattenbyggnadskåren, kan icke anställning å aktiv stat vid den nya organisationen beredas det stora flertalet officerare.

Det kunde under sådana omständigheter synas ligga nära till hands att i samband med Tekniska kårens uppsättning ifrågasätta en indragning av väg- och vattenbyggnadskåren. För en sådan åtgärd torde icke heller förefinnas något formellt hinder. Ur mobiliseringssynpunkt skulle dock en indragning, särskilt under övergångstiden, medföra avsevärda olägenheter. Även av andra skäl, icke minst med hänsyn till personalen vid väg- och vattenbyggnadskåren, synes åtgärden i fråga icke lämplig. Fördenskull bör enligt de sakkunnigas uppfattning en indragning icke ifrågakomma.

Vid sådant förhållande återstår att avgöra, under vilka former väg- och vattenbyggnadskåren lämpligen bör tillsvidare bibehållas. Härvid erbjuda sig i stort sett tvenne möjligheter. Antingen kan kåren bibehålla sin nuvarande ställning eller bringas i anslutning till Tekniska kåren. Då emellertid rekryteringen av väg- och vattenbyggnadskåren enligt de sakkunnigas uppfattning bör upphöra med uppsättningen av Tekniska kåren och, enligt vad ovan anförts, ett ej oväsentligt antal officerare vid väg- och vattenbyggnadskåren sannolikt kommer att övergå till Tekniska kåren, synes det de sakkunniga, som om det senare tillvägagångssättet avgjort vore att föredraga. Härvid torde man lämpligen böra gå tillväga på följande sätt. Det nuvarande chefskapet för väg- och vattenbyggnadskåren indrages och kåren underställes chefen för Tekniska kåren. Personalen bildar inom denna en särskild stat förslagsvis benämnd »Tekniska kårens övergångsstat, väg- och vattenbyggnadskåren». Personalen bibehåller i sin nya ställning i huvudsak nuvarande skyldigheter och rättigheter. Å den nya staten bör sålunda även befordran äga rum. Däremot bör vid övergången det nuvarande sambandet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upphöra. Samma bestämmelser, som äro avsedda att gälla för avgång från beställning å stat vid Tekniska kåren liksom från dess reserv, böra i tillämpliga delar även gälla för väg- och vattenbyggnadskårens personal.

*Bilaga 1.***Kongl. Maj:ts nådiga Reglemente****för Wäg- och Wattenbyggnads-Corpsen;**

Gifwet Stockholms Slott den 22 December 1851.

ART. I.**Corpsens organisation.****§. 1.**

Wäg- och Wattenbyggnads-Corpsens ändamål är, att tillhandagå Styrelsen för allmänna wäg- och wattenbyggnader i den befattning med allmänna arbeten, som enligt gällande Instruktion Styrelsen tillkommer. Corpsens Officerare kunna ock under krig, i händelse af behof, kommenderas till ingenjörs-tjenstgöring wid Arméen.

§. 2.

Corpsen, som har plats näst efter Ingenjör-Corpsen, består af:
 En Öfwerste och Chef, som derjemte tills vidare är Chef i Styrelsen för allmänna wäg- och wattenbyggnader;
 En Öfwerste-Löjtnant, som i nämnde Styrelse bestrider Bureau-Chefs-befattningen;
 Fem Majorer, hwilka i de särskilda wäg- och wattenbyggnads-distrikten tjenstgöra såsom Distrikt-Chefer; samt
 ett tills vidare obestämdt, efter behofwet lämpadt, antal Officerare af Kapitens- och Löjtnants-graderne, bland hwilka tre böra wara disponibla för den tekniska detaljen wid nämnde Styrelses Bureau och jemwäl kunna under Bureau-Chefs inseende till förefallande undersökningar och besigtningar i hufwudstaden eller dess granskap användas; — fem blifwa Distrikts-Cheferne underordnade, för att inom distrikten dels biträda med utöfwande af kontrollen å pågående arbeten, dels tillhandagå korporationer och menigheter med undersökningar, — och de öfrige kunna särskildt beordras till ledning af undersökningar och arbetsföretag.

§. 3.

De såsom Distrikt-Chefer tjenstgörande Majorer skola wistas inom de dem anförtrödda distrikt, då de icke äro kommenderade till förrättningar utom desamma, eller permitterade.

§. 4.

Öfrige i aktiv tjenstgöring warande Officerare få icke, utan vederbörlig permission, aflägsna sig från dem anwisade stationer.

§. 5.

De icke i aktiv tjänstgöring warande Officerare skola till Chefs-Embetet uppgifwa sina adreser.

ART. II.

Corpsens tjenstebefattning.

§. 6.

Corps-Chefen åligger att hafwa tillsyn deröfwer, att Corpsens Officerare fullgöra sina skyldigheter, samt att ordning och disciplin inom Corpsen iakttagas.

§. 7.

Såsom Bureau-Chef tjenstgörande Öfwerste-Löjtnant kan leda undersökningar i hufwudstaden eller dess granskap, och kontrollerar, när Styrelsens Chef så finner nödigt, underhållet af de så väl der, som annorstädes i landet, med statsbidrag utförda anläggningar.

§. 8.

Major, som innehafwer Distrikt-Chefs befattning, skall, på Wäg- och Wattenbyggnads-Styrelsens ordres, antingen sjelf verkställa eller genom underordnade låta förrätta undersökningar och uppgöra förslag till nya arbeten, som korporationer eller menigheter ämna företaga och hwartill allmänt bidrag kan ifrågasättas.

Med Styrelsens tillåtelse må han såsom Arbetschef leda ett eller flera större arbetsföretag inom distriktet, äfwensom åtaga sig andra till yrket hörande befattningar.

Han äger tillträde till alla direktioner eller komitéer inom distriktet, som af korporationer eller menigheter äro utsedde för utförandet eller underhållet af arbetsföretag, till hwilka statsbidrag blifwit lemnadt.

§. 9.

De Officerare, som kommenderas till tjenstgöring wid Styrelsens bureau eller expedition, stå under Bureau-Chefens närmaste befäl.

§. 10.

Officerare, som för tillfället hwarken äro vid något visst arbete anställda eller antagne såsom biträden åt Distrikt-Cheferne, kunna kommenderas till verkställande af undersökningar, uppgörande af planer, ritningar och förslag för tillämnade arbeten, samt förrättande af öfrige med Corpsens befattning gemenskap ägande uppdrag, hwarvid de i alla delar skola efterkomma de föreskrifter, som för hwarje fall särskildt af Styrelsen eller af wederbörande Distrikt-Chef utfärdas.

§. 11.

Erhåller Officer städers, menigheters, bolags eller enskildes kallelse att förrätta undersökningar och uppgöra planer, eller att utföra arbeten för deras räkning, skall han derom göra anmälan hos Styrelsen, som lemnar tillstånd att öfwertaga uppdraget, så wida icke den ifrågawarande Officeraren anses hindrad af andra omhänderhafwande, möjligen angelägnare, förrättningar.

ART. III.

Corpsens disciplin.

§. 12.

Hwad disciplin, subordination och answersbestämmelser för tjenstefel angår, skall Corpsen lyda under krigslagarne.

§. 13.

Den för Corpsen fastställda uniform skall bäras wid de stationer, der militär-kommendering är sysselsatt med arbete, och för öfrigt wid de tillfällen, då sådant för militär-corpser är föreskrifwet.

ART. IV.

Utnämning och befordran.

§. 14.

Wid Corpsens första uppsättning kunna de wid Flottans Mekaniska Corps anställde Kapitener och Löjtnanter, som förut varit anwände wid allmänna arbetsföretag och deruti förwärfwat praktisk skicklighet, samt i öfrigt gjort sig förtjente af fördelaktigt witsord, efter Chefens underdåniga förslag transporteras på Wäg- och Wattenbyggnads-Corpsen med innehafwande grad; likaledes de Kapitener och Löjtnanter af Arméen eller Flottan, som antingen genomgått ingeniörs-lärokursen wid Mariebergs Artilleri-lärowerk eller ock under flera år varit wid allmänna arbeten anställde såsom Arbetsofficerare och derwid förwärfwat nödig erfarenhet och skicklighet. Under enahanda förhållanden må jemwäl Underlöjtnanter af Mekaniska Corpsen eller Arméen, äfwensom Sekund-Löjtnanter wid Flottan, uppå Chefens underdåniga förslag, kunna erhålla transport till Wäg- och Wattenbyggnads-Corpsen och såmedelst till Löjtnanter befordras; börande likwäl härwid iakttagas, att, derest sådan Officer icke genomgått ingeniörs-lärokursen wid Marieberg, han skall beräkna tur efter utexaminerade Ingeniörs-Elever, som på samma gång till Officerare befordras.

§. 15.

För att framdeles, efter Corpsens första uppsättning, winna inträde såsom Löjtnant i densamma, fordras, att den sökande är minst tjuguetå år gammal, tjenstgjort minst två år wid något allmänt arbete eller wid undersöknings-förordningar, med witsord om färdighet i förekommande göromål och fallenhet för ingeniörs-yrket, samt genomgått den wid Mariebergs lärowerk för Ingeniörs-Elever bestämda lärokurs och i utgångs-examen blifwit approberad.

Då flere på en gång utexaminerade elever till Officerare befordras, bestämmes platsen dem emellan i anciennitets-rullan efter graden och antalet af examensbetyg.

I öfrigt äger Corps-Chefen i afseende på anmälandet till Officer samma rättigheter, som Regements- och Corps-Chefer i allmänhet.

§. 16.

Wid underdånigt förslag till befordran från Löjtnants- till Kapitens-grad bör i allmänhet afseende fästas å ålder i tjensten, dock må äfwen en yngre

Löjtnant, som wid ledningen af något swårare arbete eller i wetenskapliga forskningar särdeles utmärkt sig, kunna af Corps-Chefen, efter wederbörande Distrikt-Chefs hörande, förelås till Kapiten med förbigående af äldre Löjtnanter.

§. 17.

Befordringar från Kapiten till Major, samt derifrån till högre grad, ske, utan afseende å tour, på Corps-Chefens underdåniga förslag; och kan Corps-Chefen till Major i underdånighet anmäla i yrket särdeles utmärkt person äfwen utom Corpsen.

ART. V.

Aflöning.

§. 18.

De Officerare, som af Wäg- och Wattenbyggnads-Styrelsens aflöningsanslag åtnjuta arfvoden, skola, då de kommenderas att förrätta undersökningar eller bestrida andra allmänna uppdrag, därför åtnjuta extra arfvoden eller ock dagtraktamente samt ersättning för resor enligt gällande Resereglemente. Men om bemälde Officerare, i följd af kommendering eller särskild tillåtelse, emottaga befattningar i egenskap af Arbetschefer eller dylikt, och derigenom hindras att förrätta de tjänster, för hwilka arfvoden från Styrelsens aflöningsanslag utgå, skola de wara förpligtade att under tiden afstå berörde arfvoden till de personer, som tjänsterna bestrida.

§. 19.

Öfrige Officerare åtnjuta de för hwarje dem uppdragen befattning särskildt bestämda arfvoden eller traktamenten, samt beräkna rese-ersättningar, der sådana kunna äga rum, efter innehafwande grader inom Corpsen.

Hwilket wederbörande till underdånig efter rättelse länder. Datum ut supra.

OSCAR.

J. F. Fåhræus.

Sammanställning

av

de sakkunnigas på grundvalen av myndigheternas uppgifter utförda beräkningar angående behovet av ingenjörer vid mobilisering.

Användnings- område	Mekanisk teknologi		Skepps- byggnad		Elektrotek- nik		Väg- och vat- tenbyggnad		Kemisk teknologi		Bergs- vetenskap		Husbyggnads- konst		Summa		Summa
	Res. off.	Vpl. Spe- cial	Res. off.	Vpl. Spe- cial	Res. off.	Vpl. Spe- cial	Res. off.	Vpl. Spe- cial	Res. off.	Vpl. Spe- cial	Res. off.	Vpl. Spe- cial	Res. off.	Vpl. Spe- cial	Res. off.	Vpl. Spe- cial	
Fronttjänst . . .	1	—	—	—	61	9	—	180	140	—	—	—	—	—	242	149	—
Stabstjänst . . .	—	—	—	1	—	—	2	59	61	2	—	1	—	—	59	76	10
Tillförseltjänst . .	12	—	—	—	1	4	—	71	64	—	—	—	—	—	84	68	—
Verkstads- och hem- ortstjänst . . .	8	14	123	—	—	11	37	10	4	1	—	2	43	—	18	66	303
Summa	21	14	125	—	30	36	62	24	39	320	249	3	—	3	403	359	313
	160		66		125		592		62		67		3		—		—

Anm. Det antal ingenjörer, som erfordras för det fasta luftförsvaret, för de olika privata industriföretag, som vid mobilisering och i krig komma att tillverka krigsmateriel m. m., samt för tjänstgöring vid kommunikationsverken m. fl. statsinstitutioner, är icke medräknat, icke heller på försvarsväsendets stater uppförd ingenjörspersonal.

Ta-

över tillgången å ingenjörer, utexaminerade från tekniska

Å r	Tekniska högskolans fackavdelningar för:							Chalmers avd:s	
	ma- skin- bygg- nad och me- kanisk teknolo- gi	skepps- bygg- nad	elek- tro- tek- nik	kemi och ke- misk teknolo- gi	bergs- veten- skap	väg- och vat- ten- bygg- nad	arki- tektur	ma- skin- bygg- nads- konst	elek- tro- tek- nik
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1924—1907:									
Antal utexaminerade	355	99	396	266	202	426	128	436	274
Beräknad tillgång	263	73	292	196	149	314	94	321	203
1906—1899:									
Antal utexaminerade	149	29	206	88	90	178	25	148	119
Beräknad tillgång	75	14	104	44	45	90	13	75	60
1898—1889:									
Antal utexaminerade	241	—	83	104	54	140	28	159	30
Beräknad tillgång	85	—	29	36	19	49	10	56	11
Summa beräknad tillgång:									
I värnpliktsåldern	263	73	292	196	149	314	94	321	203
T. o. m. 50-årsåldern	338	87	396	240	194	404	107	396	263
T. o. m. 60- »	423	87	425	276	213	453	117	452	274

Bilaga 3.

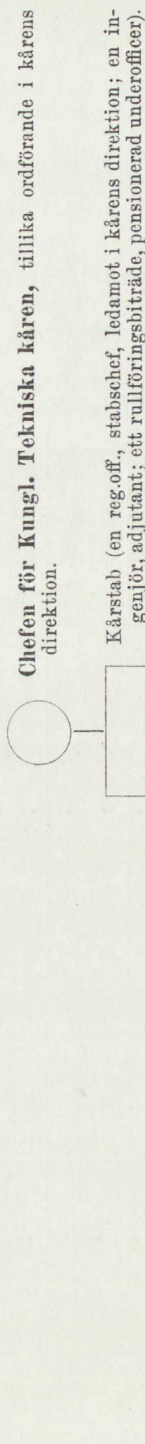
bell

högskolan och Chalmers tekniska institut, högre avdelningen.

tekniska institut, högre fackskolor för:				Summa tillgång i olika fack							Summa summa- rum
kemi och kemisk teknologi	skepps- byg- geri	hus- bygg- nads- konst	väg- och vatten- bygg- nads- konst	maskin- bygg- nads- konst kol. 1 och 8	elektro- teknik kol. 3 och 9	kemi och kemisk teknologi kol. 4 och 10	väg- och vatten- bygg- nads- konst kol. 6 och 13	skepps- bygg- nad kol. 2 och 11	hus- bygg- nads- konst kol. 7 och 12	bergs- veten- skap kol. 5	
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
109	61	63	189	791	670	375	615	160	191	202	3 004
80	45	47	140	584	495	276	454	118	141	149	2 217
		22									
51	25	43		297	325	139	221	54	25	90	1 151
26	13	22		150	164	70	112	27	13	45	581
27	20	22		400	113	131	162	20	28	54	908
10	7	8		141	40	46	57	7	10	19	320
80	45	47	140	584	495	276	454	118	141	149	2 217
106	58	162		734	659	346	566	145	154	194	2 798
116	65	170		875	699	392	623	152	164	213	3 118

Bilaga 4.

Grafisk framställning av förslag till Kungl. Tekniska kårens organisation.

	Mekaniska och skeppsbyggnads- avd.	Elektrotekniska avd.	Väg- och vattenbyggnads- avd.	Kemiska och bergsvetenskapliga avd.
Antal	21	16	89	12

Summa 160, avdelningscheferna inberäknade.

Anm. Adjutanten ingår i en av avdelningarna.

Förslag

till

instruktion för Kungl. Tekniska kåren.

§ 1.

Kårens uppgift.

Tekniska kåren har till uppgift:

att vid krigstillfälle tillhandahålla personal — utöver den i arméns, marins och flygvapnets stater upptagna — för bestridande av sådana befattningar vid försvarsväsendet, vilka fordra såväl särskilda ingenjörtekniska insikter som militära kunskaper av annan art än den, reservofficers- och värnpliktsutbildningen avser att bibringa;

att meddela ovannämnda personal för ändamålet i fråga erforderlig utbildning;

att för främjande av den tekniska utvecklingen inom försvarsväsendet i samarbete med statliga och privata tekniska institutioner o. d. följa utvecklingen inom ingenjörsvetenskapens olika grenar samt hos Konungen och militära myndigheter göra därav föranledda framställningar;

att biträda de militära myndigheterna vid handläggning av sådana ärenden, som fordra tillgång till särskild ingenjörteknisk sakkunskap; samt

att rullföra landets ingenjörspersonal med hänsyn till dess ändamålsenliga användning vid krigstillfälle och biträda de militära myndigheterna vid planläggningen av nämnda personals krigsplacering;

allt på sätt denna instruktion eller andra härom utfärdade föreskrifter närmare bestämma.

§ 2.

Kårens personal.

1. Tekniska kåren utgöres av personal å aktiv stat och personal i kårens reserv.

2. Personalen omfattar beställningar av följande tjänstegrader, nämligen: chef: överste (generalmajor);

överingenjörer: överstelöjtnanter och majorer; samt

ingenjörer: kaptener.

Av överingenjörerna äro fyra tillika avdelningschefer samt av ingenjörerna en tillika adjutant.

Vid kåren anställas dessutom en stabschef, major ur armén, och ett rullföringsbiträde, pensionerad underofficer.

§ 3.

Kårens organisation.

1. Befälet över kåren utövas av chefen; dock avgöras vissa ärenden, enligt vad nedan i § 6 säges, av Tekniska kårens direktion.

2. Verksamheten inom kåren är fördelad å stab samt fyra avdelningar, nämligen

mekaniska och skeppsbyggnadsavdelningen,
elektrotekniska avdelningen,
väg- och vattenbyggnadsavdelningen, samt
kemiska och bergsvetenskapliga avdelningen.

§ 4.

Kårens ställning.

1. Tekniska kåren lyder omedelbart under Konungen genom försvarsdepartementet.

2. Kårens personal är underkastad strafflagen för krigsmakten enligt vad i samma lag är stadgat för personer, anställda vid väg- och vattenbyggnadskåren.

3. Personalen vid Tekniska kåren räknar tjänsteställning efter samma grunder som personalen inom krigsmakten. Tjänsteåldern inom varje särskild grad beräknas härvid efter dagen för anställningen uti graden i fråga.

§ 5.

Personalens tjänsteåligganden.

1. *Chefen för Tekniska kåren* är ansvarig för, att kåren, i vad på honom beror, fyller sina uppgifter, och att envar av kårens personal är förtrogen med sina åligganden i fred och krig.

Han har befäl över kårens personal och ställer sig i detta avseende i tillämpliga delar till efterrättelse, vad för regementschef vid armén är föreskrivet.

2. *Chefen för Tekniska kåren* åligger:

att förvärva sig kännedom om personalens i Tekniska kåren ävensom övrig för försvarsväsendet erforderlig ingenjörspersonals duglighet och lämplighet för olika befattningar och uppgifter i fred och krig;

att utfärda erforderliga föreskrifter rörande verksamheten vid kåren, dess stab och olika avdelningar;

att ur försvarets synpunkt följa ingenjörsvetenskapens utveckling inom och utom landet;

att i mån av befogenhet anbefalla de åtgärder, som han anser erforderliga för fyllande av kårens uppgift, ävensom göra de framställningar, som för ändamålet kunna vara behövliga; samt

att utöva den befogenhet över Tekniska kårens kassa, som jämlikt reglemente för arméns kassaväsende tillkommer regementschef beträffande regementets kassa.

3. *Avdelningschef* åligger:

att förvärva sig kännedom om ingenjörspersonalens inom arbetsområdet duglighet och lämplighet för olika befattningar och uppgifter i fred och krig;

att i enlighet med ovannämnda för verksamheten vid kåren utfärdade föreskrifter bereda och föredraga eller själv avgöra de ärenden, som skola handläggas vid avdelningen; samt

att med uppmärksamhet följa utvecklingen av sådana frågor, som falla inom avdelningens verksamhetsområde samt vid behov hos chefen göra därav föranledda framställningar.

4. Vid förhinder på grund av tillfälligt förfall eller tjänstledighet för kårchefen (avdelningschef) gälla i fråga om överlämnandet och övertagandet av befälet över Tekniska kåren (avdelning) i tillämpliga delar motsvarande föreskrifter för överlämnandet och övertagandet av befäl vid armén.

5. *Stabschefen* skall i alla hänseenden tillhandagå chefen vid utövandet av kårens ledning. Honom åligger:

att förestå kårens expedition;

att föredraga och till verkställighet befordra alla de ärenden, som enligt ovannämnda för verksamheten vid kåren utfärdade föreskrifter skola handläggas vid staben; samt

att förestå kårens kassaförvaltning och förrätta de till kassaväsendet vid kåren hörande göromålen enligt därom i reglemente för arméns kassaväsende utfärdade bestämmelser.

6. *Adjutanten och rullföringsbiträdet* lyda under stabschefen och biträda med arbetet i expeditionen enligt ovannämnda för verksamheten vid kåren utfärdade föreskrifter.

7. Det åligger *envar vid Tekniska kåren* att förbereda sig för fullgörandet av sina åligganden vid mobilisering och i krig samt att under den tid, han är i tjänstgöring, utöver vad denna instruktion innehåller, ställa sig till efterrättelse för verksamheten vid kåren enligt mom. 1 ovan utfärdade föreskrifter.

8. Personalen å aktiv stat är tjänstgöringsskyldig i fred enligt nedanstående föreskrifter.

Chefen, avdelningscheferna och adjutanten äro skyldiga att tjänstgöra den tid, som erfordras för beredning och avgörande av förekommande ärenden samt för deltagande i övningar enligt chefsens bestämmande.

Stabschefens och rullföringsbitrådets tjänstgöring ordnas i tillämpliga delar såsom för motsvarande befattningshavare vid generalstabens.

Överingenjör (regementsofficer) är skyldig att tjänstgöra högst 15 dagar årligen.

Ingenjör (kapten) är skyldig att tjänstgöra, därest han varit anställd såsom reservofficer, under sammanlagt 210 dagar, och i annat fall under 240 dagar. Vid anställning såsom ingenjör (kapten) vid senare än 33 års ålder må tjänstgöringstiden avkortas enligt de bestämmelser kårens direktion äger att utfärda, dock högst med 60 dagar. Tjänstgöringstiden fördelas i regeln med en utbildningskurs om 2 å 3 månaders längd, anordnad så snart ske kan efter vunnit inträde i kåren, samt därefter med en tjänstgöringsomgång om högst 30 dagar under loppet av varje tvåårsperiod.

9. Personalen i kårens reserv är icke tjänstgöringsskyldig i fred.

10. För personalens tjänstgöringsskyldighet vid mobilisering och i krig gäller enahanda bestämmelser som för reservbefäl vid armén.

§ 6.

Kårens direktion.

1. Kårens direktion består av chefen, stabschefen och de fyra avdelningscheferna.

2. Direktionen skall handlägga och avgöra ärenden, som beröra:
 kårens organisation;
 upprättande av förslag till anställning och befordran vid kåren;
 utbildningsplaner;
 disciplinära frågor; samt
 andra frågor, chefen prövar vara av sådan beskaffenhet, att de böra hänskjutas till direktionen.

3. Ärende, som handlägges av direktionen, avgöres genom omröstning mellan de i beslutet deltagande. Uppkomma härvid skiljaktiga meningar, gäller den mening, vari de flesta instämma, eller vid lika röstetal den, som biträdes av chefen. Skiljaktig mening må till protokollet antecknas.

§ 7.

Anställning, befordran, avsked.

1. Kompetenta till anställning uti de olika graderna inom Tekniska kåren äro:

till överingenjör (regementsofficer): ingenjör vid kåren samt annan ingenjör, som fullgjort de nedan för anställning som ingenjör vid kåren föreskrivna villkoren, och som visat sig för överingenjörsbefattning lämplig;

till ingenjör (kapten): ingenjör, som fullgjort reservofficers- eller värnpliktsutbildning, genomgått tekniska högskolan eller Chalmers tekniska institut, högre kursen samt under i regel 8 år utövat ingenjörsverksamhet och visat framstående skicklighet inom det arbetsområde, befattningen gäller;

dock må undantagsvis även annan person, där så befinnes lämpligt eller erforderligt med hänsyn till kårens uppgift och verksamhet, vinna inträde i kåren.

2. Vid i övrigt lika förtjänst äger den, som har avlagt reservofficersexamen, företräde framför den, som endast har värnpliktsutbildning. Reservofficer, som vunnit inträde vid kåren, är skyldig att avgå från vederbörlig reservofficersanställning.

3. *Kårchefen* förordnas av Konungen.

4. *Avdelningscheferna* förordnas likaledes av Konungen och på förslag av chefen.

5. *Överingenjörs- och ingenjörsbeställning* tillsättes, sedan beställning kungjorts till ansökan ledig, medelst fullmakt, som utfärdas av Konungen.

Ansökan skall vara skriftlig och åtföljas av intyg, som styrka att för anställningen stadgade villkor äro uppfyllda, samt, enligt närmare bestämmelser av kårens direktion, av intyg om fälduglighet.

Vid inträffad ledighet införes kungörelse i allmänna tidningarna, varvid anställningstiden skall angivas till 30 dagar från det kungörelsen första gången införts. Efter denna tids utgång insänder direktionen ansökningshandlingarna till Kungl. Maj:t samt förordar därvid till beställningens erhållande den bland de sökande, som anses företrädesvis böra ifrågakomma, eller föreslår annan lämplig person, som fyller föreskrivna villkor.

6. Underdånigt förslag till förordnande såsom *stabschef* vid kåren ingives av chefen för generalstaben efter samråd med kårchefen, sedan generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet samt chefen för fortifikationen beretts tillfälle att avgiva yttrande.

7. *Adjutant* förordnas bland kårens ingenjörer av kårchefen. *Rullföringsbiträde* förordnas likaledes av chefen.

8. Förordnande som chef för eller avdelningschef eller adjutant vid Tekniska

kåren eller utnämning till överingenjör (regementsofficer) eller ingenjör (kapten) vid kåren utgör icke hinder för bestridande av annan befattning i statens, kommuns eller enskild tjänst.

9. Med avseende på skyldighet att avgå från beställning å aktiv stat vid kåren och skyldighet att efter avskedet inträda i kårens reserv och att där kvarstå gälla samma bestämmelser som för befattningshavare med motsvarande tjänsteställning vid armén; dock att chef för kåren är skyldig att oavsett innehavande grad avgå vid uppnådd 60 års ålder.

Till kårens reserv kan redan före uppnådd avgångsålder på ansökan överföras officer, som på grund av vistelse i utlandet eller andra skäl icke är disponibel vid mobilisering. Likaså kan direktionen till överförande i reserven eller till avsked från kåren föreslå sådan officer, som icke fullgjort föreskriven tjänstgöringsskyldighet i fred. Det må på direktionen ankomma, om här nämnda officerare, därest de äro villiga att fullgöra återstående tjänstgöringsskyldighet, skola föreslås till återinträde å aktiv stat.

§ 8.

Avlönings- och pensionsförmåner m. m.

1. Chefen, avdelningscheferna och till staben hörande personal äga uppbära de i vederbörlig stat angivna löneförmånerna enligt i avlöningsreglemente för officerare m. fl. vid armén och marinen angivna grunder.

2. Personal vid Tekniska kåren åtnjuter under militär tjänstgöring i fred dels ersättning för jämlikt vederbörliga avlöningsreglementen för civila befattningshavare i rikets eller kommuns tjänst gjorda avdrag i ordinarie avlöningsförmåner,

dels efter innehavande militär grad resekostnads- och traktamentsersättning enligt resereglementet.

För personal, som icke är anställd i rikets eller kommuns tjänst, eller som eljest icke är underkastad nu nämnda avdrag, fastställes ersättningen för mistade avlöningsförmåner av kårens direktion, varvid ersättningsbeloppens storlek icke får överskrida, vad som är föreskrivet beträffande befattningshavare i rikets tjänst i motsvarande tjänsteställning.

3. Överingenjörer och ingenjörer erhålla vid första anställning i kåren ekiperingshjälp med 750 kronor för den, som icke varit reservofficer, och med 300 kronor för den, som varit eller är reservofficer. Ekiperingshjälpens må dock icke utbetalas, med mindre än att föreskrivna persedlar blivit behörigen anskaffade.

4. Pension tilldelas efter uppnådd 55 års ålder överingenjörer och ingenjörer, som fullgjort för befattningshavare å aktiv stat stadgad tjänstgöringsskyldighet, och utgår för den, som varit reservofficer med 600 kronor, och för annan med 400 kronor om året, med skyldighet för pensionstagande att kvarstå i kårens reserv till fyllda 65 års ålder.

Överingenjör eller ingenjör, vilken till följd av olycksfall i tjänsten eller eljest till följd av skada eller sjukdom, vilken han genom utövningen av sin tjänst ådragit sig, avgår från kåren, äger att komma i åtnjutande av här ovan angiven pension, ändock att han icke uppnått för dennas erhållande stadgad ålder.

Vid avgång från aktiv stat vid enligt ovan stadgad ålder må befattningshavare i stället för pensionen utbekomma ett mot dennas efter 5 % kapitaliserade värde svarande belopp.

5. Den, som genom laga kraftvunnen dom blivit från sin befattning vid Tekniska kåren skild, så ock den, som före stadgad ålder avgår från fast anställning vid kåren, har förlorat sin rätt till pension.

Pension utgår ej heller till beställningshavare, som efter 48 års ålder vunnit anställning vid kåren.

6. Närmare föreskrifter angående utbetalning av pension m. m. meddelas av arméförvaltningens civila departement.

7. Angående avlöning m. m. vid mobilisering och i krig gäller vad därom kan varda stadgat.

§ 9.

Särskilda bestämmelser.

1. I den mån tjänstgöringsförhållandena medgiva, må, på framställning av vederbörande militära myndigheter, personal ur kåren beordras till tjänstgöring vid departement och staber m. m.

2. Kårchefen må hos de militära myndigheterna göra framställning om, att kårens personal måtte beredas tillfälle deltaga i övningar m. m., samt att officerare ur armén, marinen och flygvapnet måtte beordras till kårens övningar.

§ 10.

Övergångsbestämmelser.

1. För den, som efter att hava uppnått 42 års ålder vinner inträde i kåren såsom ingenjör under tiden 1926—1931, utgör tjänstgöringsskyldigheten i fred sammanlagt 100 dagar, på lämpligt sätt fördelade enligt bestämmande av kårens direktion.

2. Vad angår personal å »Tekniska kårens övergångsstat, väg- och vattenbyggnadskåren» gälla särskilda bestämmelser.

Statens offentliga utredningar 1925

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättskipning. Fångvård.

Utkast till ändrad lydelse av vissa paragrafer i kungl. stadgan den 22 juni 1920 med vissa föreskrifter ang. domsagornas förvaltning. [14]
Förberedande utkast till strafflag. Förfalskningsbrotten. [22]
Förslag till lag om dödande av förkommen handling m. m. [23]
Förslag till lag om gälds betalning genom penningars nedläggande i allmänt förvar. [26]
Betänkande och förslag rörande ändring i strafflagens bestämmelser om preskription av straff. [28]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Byggnadsstyrelsesakkunnigas betänkande angående omorganisation av byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå m. m. [13]
Betänkande ang. ordnandet av statens byggnadsverksamhet inom Stockholm. [15]
Förslag till lönereglering för landsfogdar och landsfiskaler m. m. [23]
1921 års pensionskommittés betänkande. 4. Betänkande med förslag till militär tjänstepensionslag. [24]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 31. Den svenska tvättmedelsindustrin. [3] 29. Den svenska skolindustrin. [8] 30. Den svenska cementindustrin. [4] 32. Den svenska porslinsindustrin. [5] 33. Tryckeri- och pappersförädlingsindustri i Sverige. [6]
Betänkande med förslag till grunder för avsättning till de affärsdrivande verkens förnyelsefonder m. m. [9]
Förslag till förordning ang. statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. [10]
Betänkande angående omorganisation av taxeringsväsendet. [27]
Om vägbeskattningsordnande. [31]
Den kommunala skattentjämningen. [35]

Politi.

Socialpolitik.

Det svenska skogsbrukets förutsättningar och historia. [11]
Sveriges enskilda skogar. [12]
Konsumentkooperationen i Sverige. [16]
Betänkande med förslag till motverkande av arbetslöshet genom anordnande av allmänna arbeten. [29]
Studier rörande industriell demokrati i Norge, England, Tjeckoslovakien och Österrike. [30]
Betänkande med förslag till reviderad lag om arbetarskydd. [34]

Hälsö- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

Betänkande betr. vattenfallsstyrelsens landsbygdstaxor m. m. [18]

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

Utredning rörande fiskerättsförhållandena vid rikets kuster. Del 1. [19] Del 2. [20]
Utredningar och förslag ang. inrättande av fasta försöksgårdar. [32]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Omorganisation av väg- och vattenbyggnadsväsendet. [33]
Omorganisation av väg- och vattenbyggnadskären. [37]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Betänkande med utredning och förslag angående socialförsäkringens organisation. [8]
Förslag till lag om försäkringsavtal. [21].

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Utredning av vissa frågor rörande privatläroverken. [1]
Förbättrad pensionering från prästerskapets änke- och pupillkassa m. m. [36]

Försvarsväsen.

Underofficerssakkunnigas yttrande och förslag. [7]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.

Betänkande rörande det s. k. Genèveprotokollet angående avgörande på fredlig väg av internationella tvister. [17]